

REPLICATION PLAN

Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων έργου LIFE Natura Themis

Παραδοτέο Δράσης D4:
“Networking with other LIFE
and non-LIFE projects”

LIFE Natura Themis
LIFE14 GIE/GR/000026

Ηράκλειο
Απρίλιος 2021

Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΡΗΤΗΣ

REPLICATION PLAN

Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων έργου LIFE Natura Themis

Παραδοτέο Δράσης D4:

“Networking with other LIFE and non-
LIFE projects”

LIFE Natura Themis

LIFE14 GIE/GR/000026

Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Ηράκλειο, Απρίλιος 2021

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΡΗΤΗΣ

Ομάδα Εργασίας Παραδοτέου:

Μπαξεβάνη Καλλιόπη, Υπεύθυνη Επικοινωνίας/Ενημέρωσης έργου, Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Δρ. Γιώργος Σμπώκος, Συντονιστής, Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου

Δρ. Μιχάλης Προμπονάς, Συντονιστής έργου, Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Νίκος Πέτρου, Συντονιστής, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης

Σταυρούλα Πουλή, Συντονίστρια, Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών-Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Μαρία Μανιαδάκη, Συντονίστρια, Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων

Χρήστος Γεωργιάδης, Συντονιστής Δράσεων, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης

Σταυρούλα Χριστοδουλοπούλου, Βοηθός Επικοινωνίας/Ενημέρωσης έργου, Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Ελένη Ντέκα, Βοηθός Επικοινωνίας/Ενημέρωσης έργου, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης

Νικολακάκης Μανόλης, Ομάδα έργου, Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Σωτήρης Παλαιολόγου, Εξωτερικός συνεργάτης, ACTAWEB IKE

Γιάννης Χαρκούτσης, Γραφιστική επιμέλεια, Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Μετάφραση στα αγγλικά: **Μπεν Πέτρε**, Εξωτερικός συνεργάτης

Φωτογραφίες: ©Αρχείο ΠΚ-ΜΦΙΚ

Προτεινόμενη αναφορά:

Μπαξεβάνη Κ., Σμπώκος Γ., Προμπονάς Μ., Πέτρου Ν., Πουλή Σ., Μανιαδάκη Μ., Γεωργιάδης Χ., Χριστοδουλοπούλου Σ., Ντέκα Ε., Νικολακάκης Ε. & Σ. Παλαιολόγου. Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων Έργου LIFE Natura Themis (LIFE14 GIE/GR/000026). Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης. Ηράκλειο, 2021.

Περισσότερες πληροφορίες:

Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης
Κτήρια Λεωφόρος Κνωσού (Λευκά Κτήρια), Γραφείο Γ213
Ηράκλειο Κρήτης, ΤΚ 71409
Τηλ.: +30 2810 393265, +30 2810 393281
E-mail: themis@nhmc.uoc.gr

REPLICATION PLAN

**Σχέδιο Αναπαραγωγής και
Μεταφοράς Δράσεων έργου
LIFE Natura Themis**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	9
Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων του έργου	9
Εισαγωγή	9
Μεθοδολογία	9
Ορισμός της Ομάδας Εργασίας Σύνταξης του Σχεδίου Αναπαραγωγής & Μεταφοράς Δράσεων του έργου ..	10
Επιλογή των στόχων του Σχεδίου Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων του έργου	10
Καθορισμός δομής και περιεχομένων	10
Προσδιορισμός των Δράσεων του έργου που θα επιλεγθούν για Αναπαραγωγή και Μεταφορά	10
Δυνητική χωρική εφαρμογή	11
Πιθανοί εμπλεκόμενοι κοινωνικοί εταίροι και ομάδες στόχου	12
Δυνητικοί φορείς/υπηρεσίες Αναπαραγωγής και Μεταφοράς προτεινόμενων Δράσεων	13
Πηγές χρηματοδότησης αναπαραγόμενων δράσεων	14
Τρόποι διάχυσης/διανομής του Σχεδίου Αναπαραγωγής	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	17
Το έργο LIFE Natura Themis	17
Σκοπός και στόχοι του έργου	17
Κυριότερες δράσεις	18
Συνοπτικά αποτελέσματα	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	21
Επαφές και δικτύωση με ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα, εθνικούς και διεθνείς φορείς και υπηρεσίες ...	21
Εισαγωγή	21
Μεθοδολογία	21
Συνοπτική περιγραφή επαφών	21
Ενδεικτικά αποτελέσματα συνεργασιών και επαφών	25
Ενδιαφέρουσες δράσεις άλλων έργων και φορέων	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	31
Εργαλεία ενίσχυσης της δίωξης περιβαλλοντικών εγκλημάτων και της συμμόρφωσης στην περιβαλλοντική νομοθεσία που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του έργου LIFE Natura Themis	31
Εισαγωγή	31
Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου	32
ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	33
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	33
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	33

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ-ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	34
Γεωπληροφορικός χάρτης παρακολούθησης περιβαλλοντικής παραβατικότητας	35
ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	36
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	37
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	37
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ-ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	38
Εφαρμογή για έξυπνες συσκευές	39
ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	40
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	41
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	42
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ-ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	45
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Ενδεικτικοί κατάλογοι υπηρεσιών, φορέων, ιδρυμάτων, επαγγελματικών δικτύων, φόρουμ, έργων LIFE και μή-LIFE κ.λπ. στους οποίους θα αποσταλεί ηλεκτρονικά το παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων	49
Υπουργεία και Υπηρεσίες Περιβάλλοντος, Δικαιοσύνης και Ελεγκτικών Μηχανισμών στην Ελλάδα	49
Υπουργεία και υπηρεσίες περιβάλλοντος άλλων χωρών	51
Υπουργεία και Υπηρεσίες Δικαιοσύνης άλλων χωρών	52
Αστυνομικές Υπηρεσίες άλλων χωρών	53
Εθνικά Σημεία Επαφής LIFE	54
Έργα LIFE	56
Άλλα Ευρωπαϊκά Προγράμματα	61
Διαχειριστές Δικτύου NATURA 2000 Ευρώπης	62
Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, υπαγόμενες στον ΟΦΥΠΕΚΑ (πρώην Φορείς Διαχείρισης ΠΠ)	64
Δικηγορικοί Σύλλογοι Ελλάδας	66
Δικηγορικοί Σύλλογοι Κύπρου	69
Εθνικές και διεθνείς περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	70
Εθνικές οργανώσεις, ιδρύματα και δίκτυα για την περιβαλλοντική νομοθεσία και την εφαρμογή της	73
Διεθνείς οργανώσεις, ιδρύματα και δίκτυα για την περιβαλλοντική νομοθεσία και την εφαρμογή της	74

LIFE NATURA

THEMIS

Δικαίωμα
και Ευθύνη
για το Περιβάλλον

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

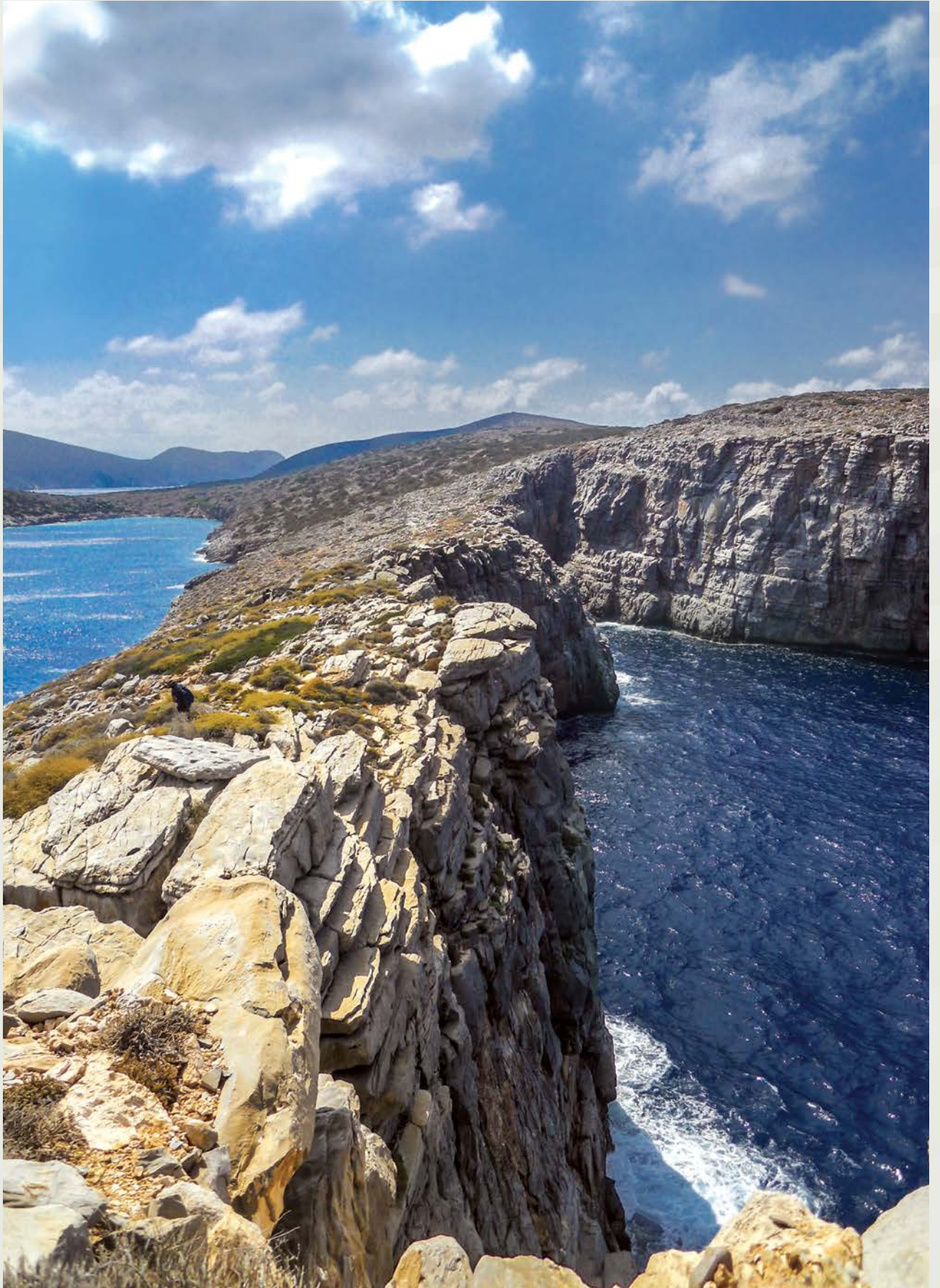
Το έργο LIFE Natura Themis είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με διάρκεια 69 μήνες (Οκτώβριος 2015-Ιούνιος 2021), το οποίο είχε σκοπό να καταγράψει για πρώτη φορά το μέγεθος του περιβαλλοντικού εγκλήματος στην Κρήτη, να αποτυπώσει την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη (2004/35/EK) και γενικότερα της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, και να ερευνήσει τις επιπτώσεις της περιβαλλοντικής υποβάθμισης στην κοινωνικοοικονομική ζωή της Κρήτης. Επιπλέον, το έργο προσπάθησε να πειραματιστεί με διάφορα εργαλεία βελτιστοποίησης της αποτελεσματικότητας στη δίωξη περιβαλλοντικών παραβάσεων, να προσεγγίσει και πιθανά να αξιοποιήσει διαθέσιμες καλές πρακτικές από άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνο, και εν τέλει να μεταφέρει όλη αυτή τη γνώση και εμπειρία στους άμεσα εμπλεκόμενους φορείς και υπηρεσίες, στην Κεντρική Διοίκηση, στις ενδιαφερόμενες επαγγελματικές ομάδες αλλά και στον ευρύτερο πληθυσμό. Στόχος όλης αυτής της δουλειάς ήταν να αναδειχθεί η ιδιαιτερότητα των περιβαλλοντικών εγκλημάτων και των επιπτώσεών τους στην καθημερινότητα και στην ευημερία των ανθρώπινων κοινωνιών.

Το παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων (Replication Plan) αποτελεί Παραδοτέο του έργου LIFE Natura Themis. Σκοπό έχει να αναδείξει τα κυριότερα στοιχεία της υλοποίησης του έργου, τα καινοτόμα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν και τις δυνατότητες εφαρμογής και αναπαραγωγής τους σε άλλες περιοχές. Στόχος είναι να καταστεί εφικτή η αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας που συσσωρεύτηκε όλα αυτά τα χρόνια από υπηρεσίες και φορείς που επιθυμούν να αντιμετωπίσουν την περιβαλλοντική υποβάθμιση μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Το Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων του έργου LIFE Natura Themis αποτελείται από τέσσερα (4) κεφάλαια. Στο Κεφάλαιο 1 αναλύουμε τη μεθοδολογία σύνταξης του Σχεδίου και τη στρατηγική που επιλέξαμε προκειμένου να μεταφέρουμε σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κοινό το πολύτιμο γνωστικό και εμπειρικό κεφάλαιο που αποκομίσαμε από την πολύχρονη αυτή εργασία. Στο Κεφάλαιο 2 περιγράφονται με αδρές γραμμές το αντικείμενο, οι στόχοι, οι κυριότερες δράσεις και τα πεπραγμένα του έργου LIFE Natura Themis. Θεωρήσαμε σκόπιμο, για την καλύτερη κατανόηση και χρήση του Σχεδίου Αναπαραγωγής, να συμπεριλάβουμε στο κείμενο που ακολουθεί και σε χωριστό κεφάλαιο (Κεφάλαιο 3), όλες τις ενέργειες δικτύωσης με άλλα έργα LIFE και μη-LIFE, αλλά και με φορείς/υπηρεσίες και δίκτυα ανά τον κόσμο που σχετίζονταν με τον έναν ή τον άλλον τρόπο με το αντικείμενο του έργου και πραγματοποιήθηκαν στα πλέον των 5 ετών υλοποίησής του. Μέσα από αυτές τις επαφές προέκυψαν γνώσεις, εμπειρίες και καλές πρακτικές που ξεχωρίσαμε και θεωρούμε ότι θα ήταν χρήσιμες για όποιον ενδιαφέρεται να κατανοήσει και αντιμετωπίσει τον ιδιαίτερο αυτό τύπο εγκληματικότητας που ταλανίζει τις σύγχρονες κοινωνίες.

Στο Κεφάλαιο 4 παρουσιάζονται τα κυριότερα εργαλεία που χρησιμοποιήσαμε πιλοτικά στην Κρήτη και για πρώτη φορά στην ελληνική επικράτεια, τα οποία θεωρούμε ότι μπορούν να αξιοποιηθούν και αναπαραχθούν – με την ανάλογη χωρική, χρονική και τεχνολογική προσαρμογή – σε άλλες Περιφέρειες της Ελλάδας και/ή σε άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η περιβαλλοντική εκστρατεία ενημέρωσης η οποία περιλαμβάνονταν στις δράσεις μας, όπως επίσης και κάποιες κατευθυντήριες οδηγίες για την επιτυχή υλοποίησή της, αποτελούν ξεχωριστό Παραδοτέο του έργου και περιλαμβάνονται στον σχεδιασμό της συνέχισης του έργου μετά την ολοκλήρωσή του (After-LIFE περίοδος, 2021-2026).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων του έργου

Εισαγωγή

Βασικό αιτούμενο των χρηματοδοτούμενων από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE έργων, εκτός φυσικά από την επιτυχή ολοκλήρωσή τους, είναι η ευρύτερη διάχυση της εμπειρίας και γνώσης που προέκυψε από την υλοποίηση της εκάστοτε πρότασης και η δυνατότητα αναπαραγωγής, υιοθέτησης και μεταφοράς των εργαλείων που δοκιμάστηκαν από το εκάστοτε έργο, σε άλλες περιοχές/χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για τον λόγο αυτό απαιτείται η δημιουργία ένας Σχεδίου Αναπαραγωγής, μέσω του οποίου οι εταίροι του κάθε προγράμματος προβάλλουν τον τρόπο με τον οποίο θα καταστήσουν γνωστά τα αποτελέσματά του σε ένα ευρύτερο κοινό, εντός και εκτός της περιοχής υλοποίησης, τόσο κατά τη διάρκεια υλοποίησής του όσο και μετά τη λήξη του.

Με το παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής του έργου LIFE Natura Themis επιθυμούμε να μοιραστούμε με όλους αυτούς που ενδιαφέρονται για τη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης, τις γνώσεις και εμπειρίες που αποκομίσαμε μέσα από την καθημερινή ενασχόλησή μας με το αντικείμενο και τις δράσεις του έργου. Επίσης επιθυμούμε να μεταφέρουμε τις καλές πρακτικές που γνωρίσαμε και ξεχωρίσαμε, όπως αυτές μας παρουσιάστηκαν μέσα από τις επαφές και τη γνωριμία μας με φορείς/υπηρεσίες και προγράμματα που δραστηριοποιούνται όλα αυτά τα χρόνια με την παραγωγή, εφαρμογή και αξιολόγηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ελπίζουμε οι εμπειρίες αυτές και οι πρακτικές και μεθοδολογίες που υιοθετήσαμε για να ενδυναμώσουμε την εφαρμογή της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη, να φανούν χρήσιμες και να αναπαραχθούν και υιοθετηθούν τόσο σε άλλες περιοχές της χώρας όσο και από άλλα κράτη που αντιμετωπίζουν παρόμοιες καταστάσεις περιβαλλοντικής παραβατικότητας ή συμμόρφωσης.

Μεθοδολογία

Για τη σύνταξη του παρόντος Σχεδίου Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων, ακολουθήθηκαν πρότυπα σύνταξης Σχεδίων Αναπαραγωγής από τη διεθνή κυρίως βιβλιογραφία, με στόχο να προσεγγίσουμε κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον στόχο μας. Δηλαδή να καταστήσουμε προσβάσιμη και χρήσιμη την εμπειρία και τη γνώση που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου LIFE Natura Themis από τη Διοίκηση, τους κρατικούς και μη ελεγκτικούς μηχανισμούς, τους οργανισμούς/φορείς προστασίας και διαχείρισης περιβάλλοντος και το νομικό κοινό άλλων περιοχών της Ελλάδας αλλά και διεθνώς.

Συνοπτικά η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε αποτυπώνεται στο Γράφημα 1:

Ορισμός της Ομάδας Εργασίας Σύνταξης του Σχεδίου Αναπαραγωγής & Μεταφοράς Δράσεων του έργου

Για τη δημιουργία του Σχεδίου Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων συνεργάστηκαν όλοι οι εταίροι του έργου LIFE Natura Themis, μέσω των συντονιστών ή μελών των ομάδων έργου που ορίστηκαν από τους εταίρους, συνεισφέροντας με τις προτάσεις τους στον σχεδιασμό και στα περιεχόμενά του κατά τη διάρκεια δύο (2) Συναντήσεων Εταίρων που πραγματοποιήθηκαν στις 27/05/2020 και στις 29/09/2020. Όλα τα εμπλεκόμενα στελέχη του LIFE Natura Themis κατέθεσαν τις προτάσεις τους, συμμετείχαν στη συγγραφή και διαμόρφωση του κειμένου, διόρθωσαν και σχολίασαν τις διάφορες εκδοχές του, πρότειναν αλλαγές για τη βελτίωσή του και δεσμεύτηκαν στην προσπάθεια διάχυσης και προβολής του τόσο κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος όσο και για την περίοδο μετά λήξη του.

Επιλογή των στόχων του Σχεδίου Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων του έργου

Βασικός σκοπός του Σχεδίου Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων είναι να γίνει ευρύτερα γνωστό το έργο LIFE Natura Themis, αλλά κυρίως να αναδειχθούν τα εργαλεία που δημιουργήθηκαν, δοκιμάστηκαν και αξιολογήθηκαν ως αποτελεσματικά και σημαντικά για αναπαραγωγή, τόσο από το ίδιο το έργο όσο και από μια σειρά εμπλεκόμενων κοινωνικών εταίρων. Στόχος μας είναι, οι προτάσεις μας για αναπαραγωγή των εργαλείων που αναπτύξαμε, να τύχουν ευρύτερης αποδοχής και υιοθέτησης από υπηρεσίες, κρατικές δομές/οργανισμούς και φορείς που ασχολούνται με την περιβαλλοντική νομοθεσία και την εφαρμογή της, τη δίωξη των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, την πάταξη της περιβαλλοντικής παραβατικότητας, τη σταδιακή ανάσχεση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και την ουσιαστική διατήρηση και προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Καθορισμός δομής και περιεχομένων

Η Ομάδα Εργασίας του Παραδοτέου, εκτός της σύντομης περιγραφής του έργου LIFE14 GIE/GR/000026 – LIFE Natura Themis (Κεφάλαιο 2), αποφάσισε στο παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων να περιλάβει ένα κεφάλαιο με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την υλοποίηση των ενεργειών δικτύωσης του προγράμματος με άλλα έργα LIFE, μη-LIFE, δίκτυα νομικών περιβάλλοντος, δικτυικές αρχές της χώρας αλλά και Ευρωπαϊκές, ιδρύματα και ινστιτούτα που μελετούν την περιβαλλοντική νομοθεσία και παραβατικότητα, κρατικές υπηρεσίες και φορείς που εργάζονται για την περιβαλλοντική προστασία κ.λπ., καθώς μέσω αυτών των επαφών και συνεργασιών προέκυψε ένας μεγάλος αριθμός επιστημονικής γνώσης και πρακτικής εμπειρίας. Γνώση και εμπειρία που βοήθησε σημαντικά στην επιτυχή ολοκλήρωση του LIFE Natura Themis και που θεωρούμε ότι θα πρέπει να γίνει ευρύτερα γνωστή, όχι μόνο στους ειδικούς αλλά και σε ομάδες ενδιαφέροντος και εμπλεκόμενους που δεν έχουν τη δυνατότητα να φτάσουν σε αυτή τη γνώση μέσω άλλων εργαλείων προβολής του έργου και των αποτελεσμάτων του. Οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν μέσα από το κεφάλαιο αυτό να εντοπίσουν φορείς/υπηρεσίες/ινστιτούτα/ιδρύματα/δίκτυα με τα οποία πιθανά θα ήθελαν να έρθουν σε επαφή, γι' αυτό και τα αναφέρουμε αναλυτικά στο Κεφάλαιο 3.

Προσδιορισμός των Δράσεων του έργου που θα επιλεγθούν για Αναπαραγωγή και Μεταφορά

Εκτός της παρουσίασης των Καλών Πρακτικών που έχουν εφαρμόσει φορείς και υπηρεσίες άλλων χωρών και που ενδεικτικά αναφέρονται στο Κεφάλαιο 3, περιγράφουμε συνοπτικά τα εργαλεία που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του LIFE Natura Themis και τα οποία θεωρούμε ότι μπορούν να υιοθετηθούν και αναπαραχθούν σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, στην Ευρώπη αλλά και διεθνώς (Κεφάλαιο 4).

Οι προτεινόμενες για αναπαραγωγή δράσεις του έργου LIFE Natura Themis, οι οποίες αναλύονται περαιτέρω στο Κεφάλαιο 4, είναι οι ακόλουθες:

1. Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου
2. Γεωπληροφορικός χάρτης αποτύπωσης περιβαλλοντικής παραβατικότητας
3. Εφαρμογή για έξυπνες συσκευές αναφορών και/ή καταγγελιών περιβαλλοντικών παραβάσεων

Δυνητική χωρική εφαρμογή

Το έργο LIFE Natura Themis είχε ως περιοχή υλοποίησης την Περιφέρεια Κρήτης, μια νησιωτική περιφέρεια με πλούσιο φυσικό περιβάλλον, σημαντική βιοποικιλότητα και διεθνώς αναγνωρισμένο πολιτισμικό και κοινωνικό κεφάλαιο. Ταυτόχρονα παρουσιάζει μια δυναμικά αναπτυσσόμενη οικονομία σε όλους τους τομείς, με τον κλάδο του τουρισμού να κατέχει δεσπόζουσα θέση. Αναπόφευκτα εμφανίζονται και σχέσεις σύγκρουσης μεταξύ της περιβαλλοντικής διατήρησης/προστασίας και των οικονομικών δραστηριοτήτων, ελλείπει ενός μακρόπνοου σχεδίου ανάπτυξης και του ανεπαρκώς εφαρμοζόμενου χωρικού σχεδιασμού της συγκεκριμένης Περιφέρειας.

Οι συγκρούσεις αυτές αποτυπώνονται παραστατικά στο μέγεθος της περιβαλλοντικής παραβατικότητας που καταγράφηκε και αναδείχθηκε από το LIFE Natura Themis. Ιδανικά η αναπαραγωγή των προτεινόμενων δράσεων θα έπρεπε να υιοθετηθεί σε κρατικό επίπεδο και να καλύπτει συνολικά την επικράτεια οποιασδήποτε χώρας, προσαρμοζόμενη φυσικά στις εκάστοτε συνθήκες (πολιτικές, νομικές, κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές). Νησιωτικές περιοχές, Περιφέρειες επιβαρυνμένες με σημαντική βιομηχανική παραγωγή, χώρες με έντονη τουριστική δραστηριότητα και/ή μεγάλο αριθμό περιβαλλοντικών παραβάσεων κ.λπ. θα μπορούσαν να επωφεληθούν από την υιοθέτηση και υλοποίηση κάποιων από τις προτεινόμενες προς αναπαραγωγή / επαναληψιμότητα δράσεις. Χώρες με χαμηλό δείκτη ενσωμάτωσης της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη (Οδηγία 2004/35/EK) στην εθνική τους νομοθεσία, διοικητικούς και ελεγκτικούς μηχανισμούς με σημαντικές ελλείψεις σε προσωπικό και πόρους, πιεστικές ανάγκες ταχείας οικονομικής ανάπτυξης και ελλιπή περιβαλλοντική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, πιθανά να βρουν ενδιαφέρον το έργο LIFE Natura Themis, τα προβλήματα που αυτό ανέδειξε και τα εργαλεία που χρησιμοποίησε προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του.

Στον Πίνακα 1, παρουσιάζονται οι χώρες και περιοχές της Ε.Ε. που δυνητικά θα μπορούσαν να υλοποιήσουν δράσεις παρόμοιες με αυτές που ανέπτυξε το LIFE Natura Themis, λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα κριτήρια.

Πίνακας 1: Χώρες και περιοχές Ε.Ε. που δυνητικά θα μπορούσαν να υλοποιήσουν τις προτεινόμενες για αναπαραγωγή δράσεις του LIFE Natura Themis

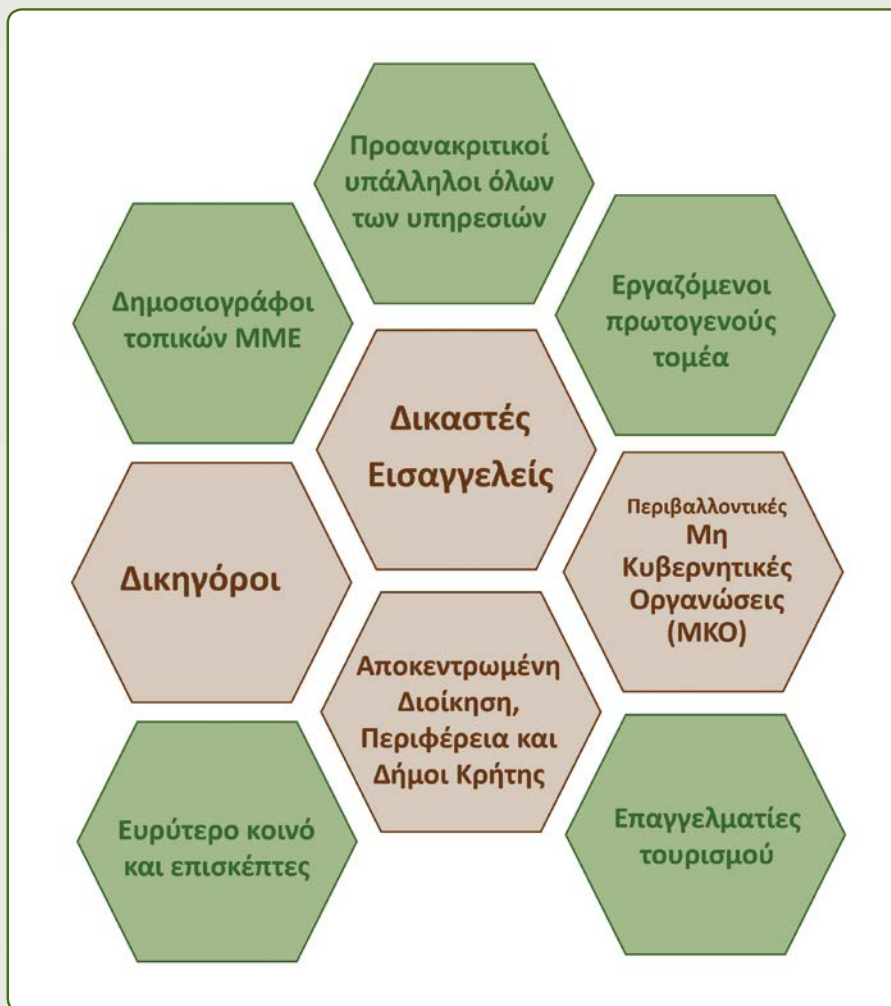
ΧΩΡΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ
ΕΛΛΑΔΑ	ΟΛΕΣ ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ
ΚΥΠΡΟΣ	ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΙΣΠΑΝΙΑ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ
ΙΤΑΛΙΑ	ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ & ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ
ΜΑΛΤΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΛΕΤΟΝΙΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ
ΠΟΛΩΝΙΑ	ΟΛΗ Η ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

Πιθανοί εμπλεκόμενοι κοινωνικοί εταίροι και ομάδες στόχου

Οι κοινωνικοί εταίροι με τους οποίους συνεργάστηκε το LIFE Natura Themis στην Κρήτη περιλάμβαναν νομικούς, εισαγγελείς, δικαστές, υπαλλήλους της διοίκησης (αιρετούς και κρατικούς) και των ελεγκτικών αρχών με προανακριτικά καθήκοντα, μέλη των περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (πΜΚΟ) που δραστηριοποιούνται στο νησί, καθώς και δημοσιογράφους και υπαλλήλους των τοπικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ΜΜΕ (Γράφημα 2). Οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης είχαν ως ομάδες στόχου τους επαγγελματίες του τουρισμού, τους εργαζόμενους στον πρωτογενή τομέα, τον ευρύτερο πληθυσμό και τους επισκέπτες του νησιού, ημεδαπούς και αλλοδαπούς.

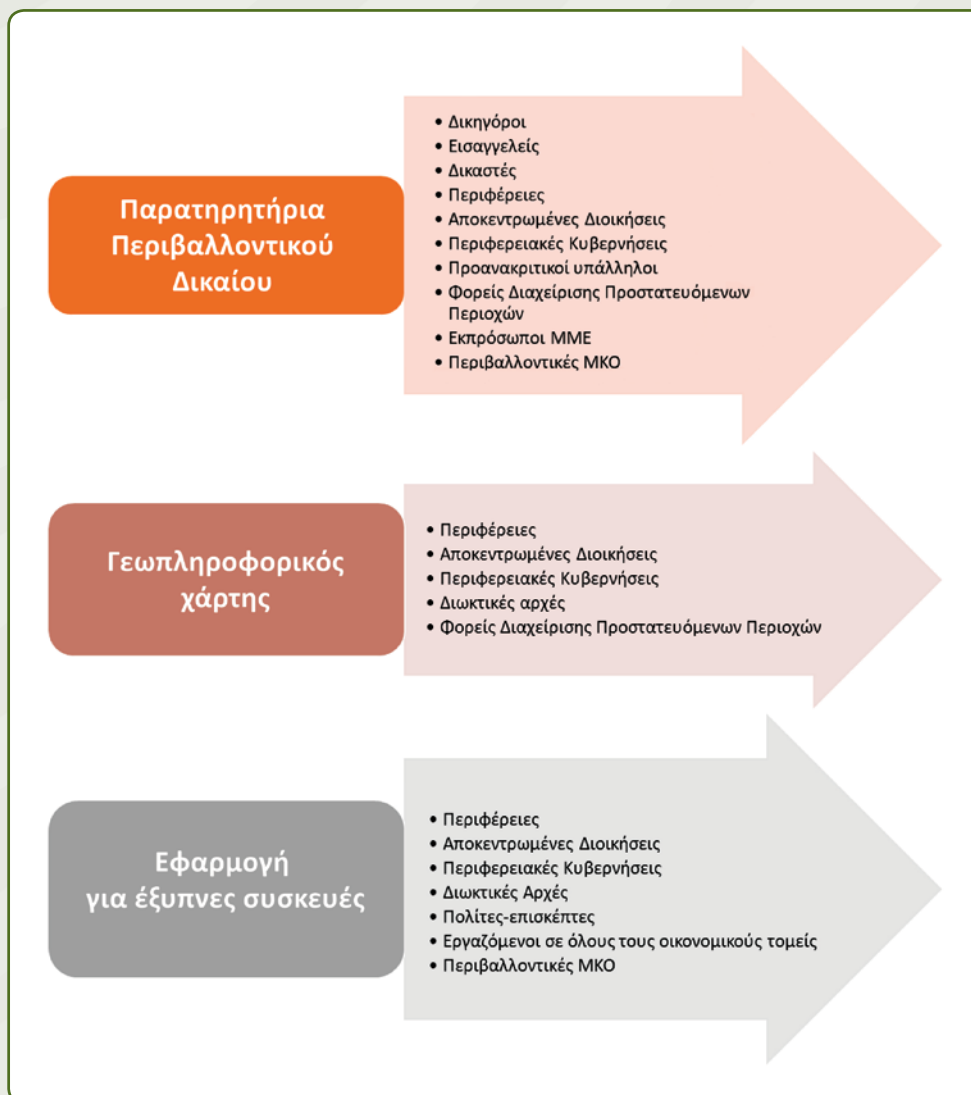
Γράφημα 2: Σχηματική αναπαράσταση των κοινωνικών εταίρων (καφέ εξάγωνα) και των ομάδων στόχου του έργου (πράσινα εξάγωνα) LIFE Natura Themis

Η επιλογή και εμπλοκή των κοινωνικών εταίρων και των ομάδων-στόχου είναι κρίσιμης σημασίας για την επιτυχή υλοποίηση των υπό αναπαραγωγή δράσεων. Η αποδοχή και υποστήριξή τους, σε συνδυασμό με μια τυπική ή άτυπη δέσμευση συνεργασίας όλων των φορέων, συνεπικουρούμενη από δράσεις εκπαίδευσης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, θα πολλαπλασιάσει την αποτελεσματικότητα των εργαλείων αυτών και εντέλει θα οδηγήσει σε βελτίωση του προβλήματος που τα εργαλεία αυτά έρχονται να αντιμετωπίσουν.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε περιοχή/χώρα αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα αλλά σε εντελώς διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο, αποτυπώσαμε αδρά και σε γενικές γραμμές τους δυνητικούς κοινωνικούς εταίρους και κοινωνικές ομάδες στόχου για κάθε προτεινόμενο εργαλείο στο παρακάτω Γράφημα 3.

Γράφημα 3: Σχηματικά, και ανά δράση, δυνητικοί κοινωνικοί εταίροι και ομάδες στόχου που θα πρέπει να λάβει υπόψη του ο φορέας που θα αναπαράγει την εκάστοτε δράση

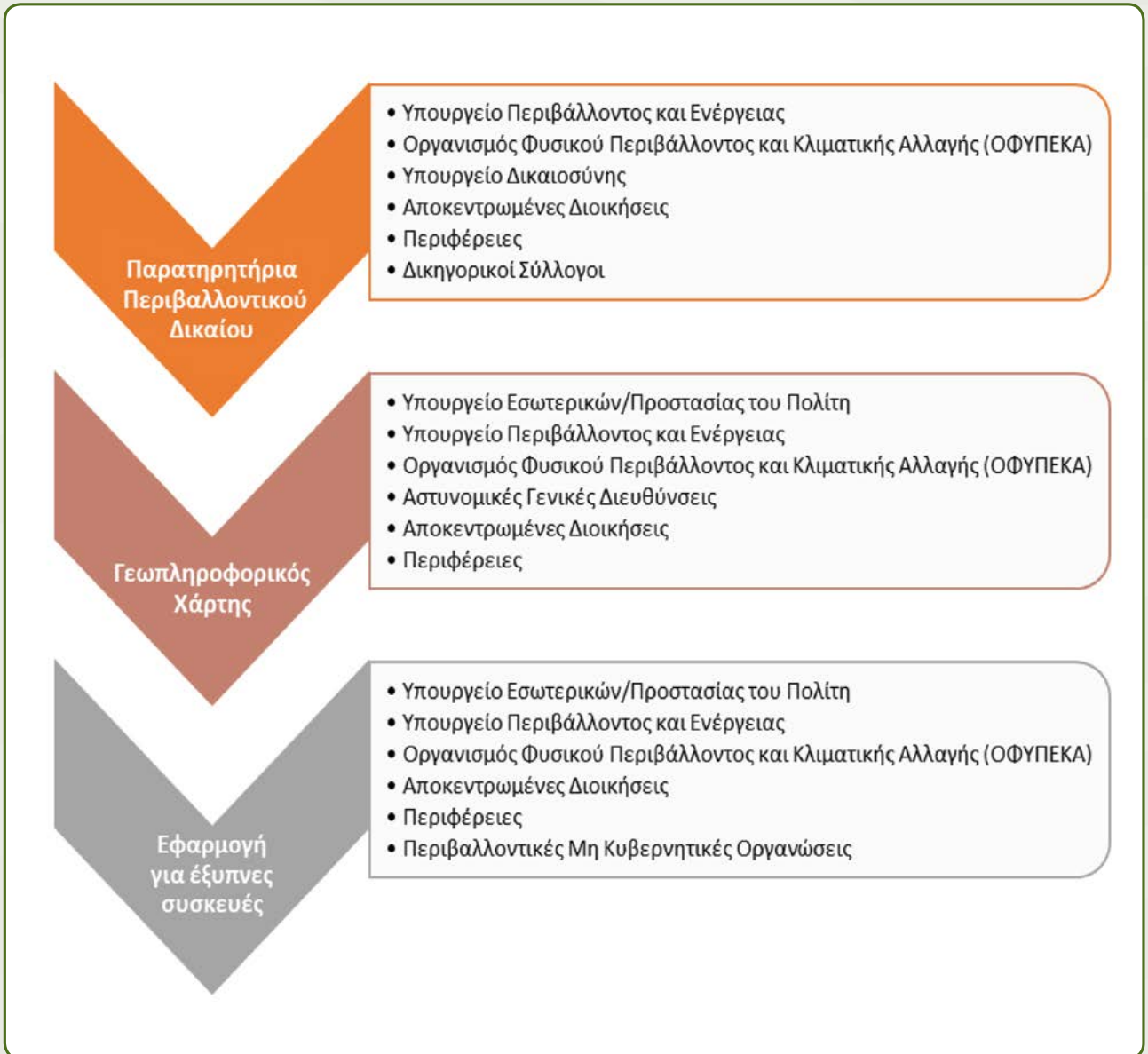
Δυνητικοί φορείς/υπηρεσίες Αναπαραγωγής και Μεταφοράς προτεινόμενων Δράσεων

Για τον προσδιορισμό των δυνητικών φορέων/υπηρεσιών που θα ενδιαφέρονταν και θα μπορούσαν να αναπαράγουν τις πρακτικές που υιοθέτησε το LIFE Natura Themis, λήφθηκαν υπόψη η εμπειρία από τις συνεργασίες και τις επαφές του έργου τόσο με τοπικές αρχές και εθνικές αρχές και φορείς, όσο και οι διεθνείς σχέσεις που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος (αναλυτικότερα στο Κεφάλαιο 3).

Στο Γράφημα 4 που ακολουθεί παρουσιάζουμε συνοπτικά τους πιθανούς φορείς/υπηρεσίες που θα μπορούσαν να υλοποιήσουν τις καινοτόμες δράσεις του LIFE Natura Themis, ανά δράση. Οι φορείς/υπηρεσίες εμφανίζονται με σειρά αρμοδιότητας, θεωρώντας ότι ο κεντρικός κρατικός συντονισμός και υλοποίηση είναι η πιο πρόσφορη και αποτελεσματική πρόταση. Κι αυτό γιατί ναι μεν το ελληνικό περιβαλλοντικό νομικό πλαίσιο είναι πλούσιο και αντιπροσωπευτικό για μια σειρά από περιβαλλοντικά εγκλήματα, ο πλουραλισμός αυτός όμως οδηγεί σε αλληλοεπικάλυψη και σύγχυση αρμοδιοτήτων όπως αναδείχθηκε και από τις έρευνες που διενήργησε το LIFE Natura Themis. Οι προτάσεις αυτές βασίζονται στα δεδομένα του ελληνικού κρατικού μηχανισμού, και θα πρέπει να προσαρμοστούν/αντιστοιχιστούν ανάλογα των πολιτικών και κρατικών συνθηκών της εκάστοτε χώρας.

Γράφημα 4: Δυνητικοί φορείς/υπηρεσίες αναπαραγωγής προτεινόμενων δράσεων στην Ελλάδα.

Πηγές χρηματοδότησης αναπαραγόμενων δράσεων

Προκειμένου να αναπαραχθούν οι προτεινόμενες δράσεις του έργου LIFE Natura Themis απαιτείται η ύπαρξη σχετικής χρηματοδότησης, η οποία ποικίλει ανάλογα με το ποια υπηρεσία/φορέας θα αναπαραγάγει τα συγκεκριμένα εργαλεία και σε ποια χωρική περιοχή θα τα εφαρμόσει. Και οι τρεις (3) δράσεις θεωρούνται γενικά χαμηλού κόστους δημιουργίας, παρόλα αυτά απαιτείται σταθερή χρηματοδότηση για τη στελέχωσή τους, τη λειτουργία και τη συντήρησή τους σε βάθος χρόνου.

Ακολούθως προτείνονται ενδεικτικά πιθανές πηγές χρηματοδότησης:

Εθνική χρηματοδότηση

1. Κρατικός προϋπολογισμός κάθε κράτους/υπουργείου
2. Πράσινο Ταμείο και γενικότερα εθνικοί λογαριασμοί/ταμεία για περιβαλλοντικές δράσεις: <https://prasinotameio.gr/>
3. Περιφερειακά Ταμεία

Ευρωπαϊκή χρηματοδότηση

1. Χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE: <https://cinea.ec.europa.eu/life>
2. Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ): <https://www.espa.gr/el/Pages/default.aspx>
3. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ): https://ec.europa.eu/regional_policy/el/funding/erdf/
4. Εργαλείο SME: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator_en
5. Πρόγραμμα HORIZON 2020: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/support/ncp>
6. Πηγές από τη Στρατηγική Ανάπτυξης της ΕΕ για το 2019-2024, πυλώνας 1β: Cohesion fund: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2014-2020/funding-programmes/heading-1b-economic-social-and-territorial-cohesion_en και πυλώνας 4: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2014-2020/funding-programmes/heading-4-global-europe_en
7. Χρηματοδοτικό εργαλείο Internal Security Fund (ISF): https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en

Διμερείς συνεργασίες/έργα

1. Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Interreg: <https://www.interregeurope.eu/>
2. Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Interreg Balkan-Mediterranean: <http://www.interreg-balkanmed.eu/>
3. Χρηματοδοτικό Ταμείο EEA and Norway Grant: <https://eeagrants.org/>

Μη κυβερνητικοί οργανισμοί (ιδρύματα, κ.λπ.) και άλλες πηγές

1. Πρόγραμμα Περιβάλλον των Ηνωμένων Εθνών: <https://www.unenvironment.org/about-un-environment/funding-and-partnerships>
2. Διεθνές Ταμείο Global Environment Facility (GEF): <https://www.thegef.org/about/funding#slide-3>
3. Ίδρυμα KR: <http://krfnd.org/>
4. National Geographic: <https://www.nationalgeographic.org/funding-opportunities/grants/>
5. Ίδρυμα MAWA: <https://mava-foundation.org/>
6. Ίδρυμα Νιάρχος: <https://www.snf.org/el/>
7. Ίδρυμα Ωνάση: <https://www.onassis.org/el/>
8. Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντη: <http://www.leventisfoundation.org/el/>

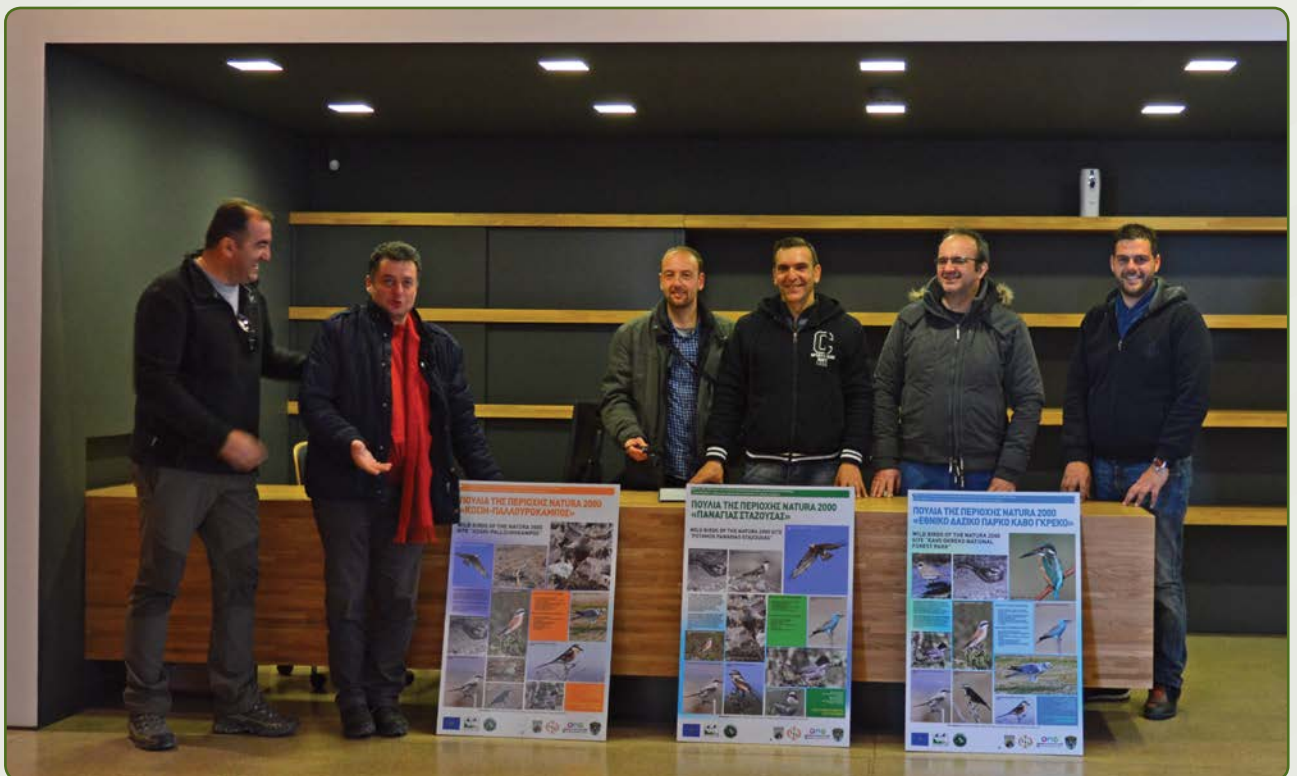

Τρόποι διάχυσης/διανομής του Σχεδίου Αναπαραγωγής

Για την προβολή του έργου, των δράσεων και των αποτελεσμάτων του έχει παραχθεί και θα διανεμηθεί Σχέδιο Επικοινωνίας για την περίοδο μετά τη λήξη του (After-LIFE). Προκειμένου να προβληθεί ευρύτερα το Σχέδιο Αναπαραγωγής του LIFE Natura Themis και οι προτάσεις μας να γίνουν γνωστές σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εθνικό και διεθνές κοινό, όλοι οι εταίροι, οι συνεργαζόμενοι φορείς και τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής θα προωθήσουν στους συνεργάτες και τις επαγγελματικές και κοινωνικές τους επαφές, το παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής σε ηλεκτρονική μορφή. Το Σχέδιο Αναπαραγωγής θα αναρτηθεί στις ιστοσελίδες του έργου και των Συνδικαιούχων και θα διαμοιραστεί σε όλους τους οργανισμούς/φορείς/έργα/δίκτυα με τα οποία το έργο LIFE Natura Themis συνεργάστηκε και δικτυώθηκε κατά το χρονικό διάστημα υλοποίησής του (2015-2021).

Κατά τη διάρκεια της After-LIFE περιόδου προβλέπεται να συνεχιστούν επαφές δικτύωσης με νέα έργα LIFE και μη-LIFE με παρόμοιο αντικείμενο, ενώ όλοι οι εταίροι δεσμεύονται να συμμετέχουν σε συνέδρια/σεμινάρια/στρογγυλά τραπέζια/ημερίδες και οποιαδήποτε εκδήλωση κληθούν να παρουσιάσουν το έργο και τις δράσεις του, ανάλογα πάντα με τη διαθεσιμότητα χρόνου και οικονομικών πόρων αλλά και τις δυνατότητες μετακινήσεων και συναθροίσεων, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί το τελευταίο διάστημα λόγω της εξέλιξης της πανδημίας Covid-19.

Επιπλέον επιλέξαμε να το αποστείλουμε ηλεκτρονικά σε έναν μεγάλο αριθμό εθνικών και διεθνών υπηρεσιών, φορέων, ιδρυμάτων και δικτύων, στους οποίους θεωρούμε ότι θα φανεί χρήσιμο. Ενδεικτικοί κατάλογοι υπηρεσιών, φορέων, ιδρυμάτων, επαγγελματικών δικτύων, φόρουμ, έργων LIFE και μη-LIFE κ.λπ. στους οποίους θα αποσταλεί ηλεκτρονικά το παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων, διατίθενται στο Παράρτημα Ι. Οι κατάλογοι αυτοί θα εμπλουτιστούν και διευρυνθούν κατά την περίοδο συνέχισης του έργου αλλά και μετά από τη λήξη του (περίοδος After-LIFE).

Εικόνα 1: Επίσκεψη δικτύωσης του έργου LIFE Natura Themis στο έργο LIFE-FORBIRDS στην Κύπρο, 2017.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το έργο LIFE Natura Themis

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, έχοντας ως κύριο αντικείμενο έρευνας τη βιοποικιλότητα, την οικολογία και το φυσικό περιβάλλον της Κρήτης κυρίως, αλλά και της ευρύτερης περιοχής της ΝΑ Μεσογείου, έχει γίνει μάρτυρας πλείστων φαινομένων περιβαλλοντικής παραβατικότητας κατά καιρούς. Στο πλαίσιο των συνεργασιών που έχει αναπτύξει με τοπικούς φορείς, υπηρεσίες αλλά και την Κοινωνία των Πολιτών (ΚτΠ), ήρθε σε επαφή με την Επιτροπή Περιβάλλοντος του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου (ΔΣΗ). Συνεργασία εποικοδομητική όπως αποδείχθηκε, καθώς από αυτήν προέκυψε η ιδέα και η πρόταση για υλοποίηση του χρηματοδοτούμενου έργου «Προώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη» με ακρωνύμιο LIFE Natura Themis. Το πρωτότυπο και καινοτόμο αυτό σχέδιο πλαισιώνουν ο Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων (ΔΣΧ), η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) και το Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΣΥΓΑΠΕΖ-ΥΠΕΝ).

Σκοπός και στόχοι του έργου

Η βασική ιδέα του προγράμματος ήταν να αποτυπωθεί κατά το δυνατόν πληρέστερα η περιβαλλοντική παραβατικότητα στην Κρήτη, η αποτελεσματικότητα του ελέγχου και της ποινικής δίωξής της, το κατά πόσο πληρούνται επαρκώς τα αιτούμενα της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη (βασικό νομικό κείμενο έρευνας του έργου με έμφαση στις προστατευόμενες περιοχές του Δικτύου NATURA 2000), εάν και πόσο επιτυγχάνονται οι στόχοι της σχετιζόμενης εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε επίπεδο Περιφέρειας Κρήτης, και πως επηρεάζουν οι υπόλοιπες εθνικές πολιτικές και νομοθεσίες την εφαρμογή του εθνικού και διεθνούς/Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Δικαίου στη χώρα.

Παράλληλα με την καταγραφή, έρευνα και επεξεργασία όλων αυτών των στοιχείων, τα οποία αξίζει να σημειωθεί ότι πραγματοποιήθηκαν για πρώτη φορά στη χώρα, έστω και σε πιλοτικό επίπεδο, θεωρήθηκε απαραίτητη η έρευνα, καταγραφή και παρουσίαση των πρακτικών αποτελεσματικής εφαρμογής της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη, του Περιβαλλοντικού Δικαίου, των περιβαλλοντικών εγκλημάτων και των πρακτικών ελέγχου και δίωξής τους, καθώς και τις πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και παραβατικότητας άλλων χωρών.

Βασικός σκοπός του έργου ήταν να γίνουν ευρύτερα γνωστά στην κεντρική Διοίκηση, στους κοινωνικούς εταίρους, στις εμπλεκόμενες ομάδες και στους Έλληνες πολίτες, τα συμπεράσματα και τα αποτελέσματα που θα προέκυπταν από την επεξεργασία όλης αυτής της γνώσης και εμπειρίας που αποκτήθηκε. Δευτερευόντως, επιδίωξη αποτέλεσε το να αναπτυχθούν και να δοκιμαστούν πιλοτικά καινοτόμα για τη χώρα εργαλεία, τα οποία θα μπορούσαν να συνεισφέρουν: α) στη βελτίωση της δίωξης και ελέγχου των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, β) στην επιστημονική – νομική και περιβαλλοντική – υποστήριξη κρατικών υπηρεσιών, δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και διοικητικών σχημάτων που εμπλέκονται στη σύνθεση και εφαρμογή περιβαλλοντικών σχεδίων και πολιτικών, είτε εθνικά είτε περιφερειακά, και γ) να χρησιμοποιηθούν ως οδηγοί ανάπτυξης σύγχρονων, καινοτόμων και προσαρμοσμένων στις ανάγκες της διοίκησης και του κρατικού μηχανισμού εργαλείων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το διαρκώς επιδεινούμενο φαινόμενο της περιβαλλοντικής παραβατικότητας και υποβάθμισης στη χώρα.

Τελικός στόχος των Συνδικαιούχων του έργου LIFE Natura Themis ήταν να εξαχθούν απτά αποτελέσματα βελτίωσης της κατάστασης, με αισθητή μείωση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας όπως αυτή είχε αποτυπωθεί πριν και κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου. Ο κόπος, ο χρόνος και οι οικονομικοί πόροι που επενδύθηκαν προκειμένου να γίνει κατανοητό το μέγεθος του προβλήματος και να ενεργοποιηθεί το κράτος, οι περιφερειακές αρχές, οι αρμόδιες υπηρεσίες και οι τοπικές κοινωνίες για να το αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά, ελπίζουμε να έχουν θετικό πρόσημο και πλήρη επίτευξη του στόχου μας.

Κυριότερες δράσεις

Οι δράσεις που επιλέχθηκαν να υλοποιηθούν από τους Συνδικαιούχους του έργου, χωρίζονται σε πέντε (5) γενικές ομάδες δράσεων, σύμφωνα και με τον οδηγό υποβολής προτάσεων του προγράμματος LIFE.

Στις Προπαρασκευαστικές Δράσεις περιλαμβάνονταν πρωτίστως η πρωτόλεια καταγραφή, επεξεργασία και παρουσίαση του περιβαλλοντικού εγκλήματος στην Κρήτη κατά την περίοδο 2010-2015, όπως αυτό αποτυπώνεται στα αρχεία των δικαστηρίων, των περιβαλλοντικών υπηρεσιών και των διωκτικών αρχών του νησιού και δευτερευόντως, ο σχεδιασμός και προγραμματισμός υλοποίησης της ενημερωτικής εκστρατείας.

Ο βασικός κορμός της πρότασης των εταίρων του έργου περιελάμβανε: α) την πιλοτική δημιουργία δύο Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου στο νησί (το ένα με έδρα τα Χανιά και περιοχή ευθύνης τις Περιφερειακές Ενότητες Χανίων και Ρεθύμνου και το δεύτερο στο Ηράκλειο με περιοχή ευθύνης τις Περιφερειακές Ενότητες Ηρακλείου και Λασιθίου), β) τη δημιουργία μίας πιλοτικής Εφαρμογής για Έξυπνες Συσκευές με δυνατότητα από τους χρήστες ανώνυμης καταγγελίας περιβαλλοντικών εγκλημάτων, γ) την υλοποίηση ενημερωτικής εκστρατείας σε όλο το νησί με τη διεξαγωγή ημερίδων, συνεδρίων, εκδηλώσεων, δ) την εκπαίδευση των κοινωνικών εταίρων μέσω της διεξαγωγής εκπαιδευτικών σεμιναρίων, ε) την ευαισθητοποίηση του κοινού μέσω της αξιοποίησης των επαφών και σχέσεων των Συνδικαιούχων με τα τοπικά και εθνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, και στ) τη διάχυση της σχετικής γνώσης και πληροφορίας αλλά και των μηνυμάτων του προγράμματος μέσω της παραγωγής και διανομής έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού που παρήχθη για τον σκοπό αυτό.

Η αξιολόγηση των βασικών αυτών δράσεων του έργου επιτεύχθηκε με τη διεξαγωγή εκ μέρους των εταίρων δύο ερευνών-δημοσκοπήσεων. Οι έρευνες διεξήχθησαν καθ' όλη τη διάρκεια του έργου (με την έναρξή του και μετά τα μέσα του έργου περίοδο) με σκοπό να αποτυπώσουν τις στάσεις και απόψεις των κοινωνικών εταίρων, των ομάδων στόχου και του κοινού για το θέμα που πραγματεύεται το εκάστοτε έργο όπως και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που πιθανά το επηρεάζουν, αλλά και τις πιθανές αλλαγές που παρουσιάζονται σε αυτές τις στάσεις και απόψεις ως αποτέλεσμα του ίδιου του προγράμματος.

Οι υπόλοιπες κατηγορίες δράσεων του έργου αφορούσαν στην υλοποίηση δράσεων προβολής και ανάδειξης του προγράμματος, όπως επίσης και την οικονομική και διοικητική διαχείρισή του.

Συνοπτικά αποτελέσματα

Βασιζόμενοι στον παραπάνω σχεδιασμό εργαστήκαμε συστηματικά και με συνέπεια σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης του LIFE Natura Themis (Οκτώβριος 2015-Ιούνιος 2021), και παρά τα όποια εμπόδια και προβλήματα εμφανίστηκαν αυτή την περίοδο, φτάσαμε στην επιτυχή ολοκλήρωση όλων των δράσεων του έργου, όπως παρουσιάζεται συνοπτικά και στην Εκλαϊκευμένη Αναφορά μας (Layman's Report). Συνοπτικά κάποια από αυτά τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω:

1. Για πρώτη φορά στα χρονικά της χώρας, αποτυπώθηκε το μέγεθος της περιβαλλοντικής παραβατικότητας πιλοτικά στην Κρήτη κατά την πενταετία 2010-2015, με την συλλογή και επεξεργασία περισσότερων από 1.500 περιπτώσεων που καταγράφηκαν επισήμως στα αρχεία των δικαστηρίων, υπηρεσιών και ελεγκτικών και διωκτικών αρχών όλου του νησιού.
2. Η παρακολούθηση της εξέλιξης του φαινομένου επιτεύχθηκε μέσω της συνέχισης της έρευνας σε δικαστήρια, υπηρεσίες και διωκτικές αρχές κατά την πενταετία 2015-2020, με την καταγραφή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση στον γεωπληροφορικό χάρτη που δημιουργήθηκε για τον σκοπό αυτό στην ιστοσελίδα του έργου των περιβαλλοντικών υποθέσεων που καταγράφηκαν και επεξεργάστηκαν από το LIFE Natura Themis κατά τη διάρκεια υλοποίησής του. Το έργο αυτό, μαζί με την παρακολούθηση της εξέλιξης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, σήκωσαν τα Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου ανατολικής και δυτικής Κρήτης, τα οποία επίσης λειτούργησαν ως ενδιάμεσοι φορείς προβολής και διάχυσης της πληροφορίας με τους κοινωνικούς εταίρους, τις ομάδες στόχου και τις τοπικές κοινωνίες, υποστηρίζοντας ενεργά την εκστρατεία ενημέρωσης. Τα Παρατηρητήρια Πε-

ριβαλλοντικού Δικαίου ως δομές υποστήριξης της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας θεωρούμε ότι είναι το ένα από τα δύο βασικά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την κεντρική και τοπική διοίκηση αλλά και από άλλες περιοχές και χώρες, προκειμένου να επιτύχουν τη μείωση της περιβαλλοντικής παραβατικότητας στις περιοχές ευθύνης τους, για τον λόγο αυτό περιλαμβάνεται και παρουσιάζεται αναλυτικότερα ο τρόπος δημιουργίας και λειτουργίας τους στο παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής του έργου (Replication Plan) στο Κεφάλαιο 4.

3. Δημιουργήθηκε και λειτούργησε επιτυχώς η Εφαρμογή για Έξυπνες Συσκευές LIFE THEMIS με την οποία οι χρήστες με απλό και εύκολο τρόπο μπορούν να καταγγείλουν εν πλήρη ανωνυμία, οποιοδήποτε περιστατικό περιβαλλοντικής υποβάθμισης αντιληφθούν καθημερινά σε επίπεδο Κρήτης. Συνολικά στα 3,5 χρόνια λειτουργίας της Εφαρμογής (Αύγουστος 2017-Απρίλιος 2021), ο υπεύθυνος διαχειριστής της εφαρμογής (ΕΕΠΦ) δέχθηκε **253** καταγγελίες, εκ των οποίων **176** θεωρήθηκαν έγκυρες και προωθήθηκαν για διερεύνηση και έλεγχο στις ανά περίπτωση και περιοχή αρμόδιες υπηρεσίες. Σε **2** περιπτώσεις εντοπίστηκε ο υπεύθυνος ή σχηματίστηκε δικογραφία ενώ αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας επιβεβαιώθηκε από τις υπηρεσίες σε **24** περιστατικά. Η απόδοση της χρήσης της Εφαρμογής κρίθηκε ιδιαίτερα επιτυχής και από τη θετική ανταπόκριση των χρηστών και των υπηρεσιών θεωρούμε ότι αξίζει τον κόπο να υιοθετηθεί ως εργαλείο αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας σε άλλες περιοχές της χώρας αλλά και διεθνώς. Για τον λόγο αυτό περιλαμβάνεται και παρουσιάζεται ο τρόπος δημιουργίας και λειτουργίας της, ως το δεύτερο κρίσιμο εργαλείο βελτίωσης της δίωξης περιβαλλοντικών εγκλημάτων, στο Κεφάλαιο 4 του παρόντος Σχεδίου Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων.
4. Όλοι οι εργαζόμενοι και τα στελέχη του έργου διετέλεσαν ενεργά ως πρεσβευτές του προγράμματος στη χώρα και στο εξωτερικό, προβάλλοντας τις δράσεις, τα πεπραγμένα και τα αποτελέσματά του σε συνέδρια και φόρα, σε εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα, σε κρατικές υπηρεσίες και δικητικές/ελεγκτικές αρχές τοπικά, εθνικά και διεθνώς, σε δίκτυα επαγγελματιών και επιστημόνων σχετικών με το αντικείμενο του έργου κ.λπ. Πραγματοποίησαν μεγάλο αριθμό επαφών με εκπροσώπους άλλων έργων LIFE και μη LIFE τόσο σε προσωπικό επίπεδο όσο και συλλογικά μέσω κοινών συναντήσεων του έργου αλλά και συμμετοχής σε εκδηλώσεις σε όλη την Ευρώπη, την Αμερική αλλά και τρίτες χώρες. Μέσω της ώσμωσης αυτής με ανθρώπους που αγωνιούν, εργάζονται και παλεύουν για να αντιμετωπίσουν ποικίλα περιβαλλοντικά προβλήματα που ταλανίζουν την ανθρωπότητα τον 21ο αιώνα, προέκυψε ένας τεράστιος όγκος πληροφοριών κι ένα αξιόλογο γνωσιακό κεφάλαιο. Αξιολογημένο και επεξεργασμένο το κεφάλαιο αυτό από τις ομάδες έργου των εταιρών, παρουσιάζεται ενδεικτικά στο 2ο Κεφάλαιο του παρόντος σχεδίου, με την ελπίδα και ευχή να αποτελέσει έναυσμα για την ενεργοποίηση κράτους, υπηρεσιών και πολιτών για την ανάληψη περισσότερων και αποτελεσματικότερων δράσεων αντιμετώπισης του περιβαλλοντικού εγκλήματος στη χώρα και αλλού.
5. Στο πλαίσιο της εκστρατείας ενημέρωσης το LIFE Natura Themis οργάνωσε **16** ενημερωτικές ημερίδες για το κοινό σε αντίστοιχους δήμους της Κρήτης, **6** εκπαιδευτικές ημερίδες για υπαλλήλους των σωμάτων ασφαλείας και της διοίκησης με προανακριτικά καθήκοντα στις μεγάλες πόλεις του νησιού, **8** εκπαιδευτικά σεμινάρια για δικαστές/εισαγγελείς, δικηγόρους, στελέχη και υπαλλήλους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, στελέχη και υπαλλήλους της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μέλη των Περιβαλλοντικών ΜΚΟ όπως επίσης και για δημοσιογράφους στην Κρήτη και την Αθήνα. Επιπλέον, διοργανώθηκαν **2** εθνικά συνέδρια στην Κρήτη και **1** διεθνές στην Αθήνα, τα οποία συγκέντρωσαν το ενδιαφέρον τόσο ειδικών όσο και του ευρύτερου κοινού. Ιδιαίτερα επιτυχημένη υπήρξε επίσης και η συνδιοργάνωση με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων Περιβάλλοντος και Συντονιστή του έργου LIFE ENPE, του 3^{ου} ετήσιου συνεδρίου του ίδιου έργου, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο της Κρήτης τον Νοέμβριο του 2018. Όλοι οι εταίροι διοργάνωσαν τοπικά στις έδρες τους πλείστες ενημερωτικές εκδηλώσεις για τα μέλη των φορέων τους και για το κοινό με αντικείμενο είτε την παρουσίαση του ίδιου του έργου είτε την προβολή συγκεκριμένων θεμάτων που αυτό πραγματεύεται. Μεγάλος ήταν και ο αριθμός προσκλήσεων που δέχθηκαν και συμμετείχαν να προβάλλουν το πρόγραμμα σε εκδηλώσεις που διοργανώθηκαν από άλλους φορείς, είτε τοπικά είτε εθνικά είτε και διεθνώς.
6. Το έργο της ενημέρωσης υποστηρίχθηκε από την παραγωγή και διανομή έγκυρου επιστημονικά ηλεκτρονικού και έντυπου ενημερωτικού υλικού το οποίο περιελάμβανε, μεταξύ άλλων: α) **4** τεχνικούς

οδηγούς με εξειδικευμένα νομικά περιβαλλοντικά αλλά και γενικά θέματα για δικαστές/εισαγγελείς, για δικηγόρους και στελέχη της διοίκησης, για υπαλλήλους με προανακριτικά καθήκοντα και για τους πολίτες, β) 2 ραδιοφωνικά και 2 τηλεοπτικά μηνύματα τα οποία προβλήθηκαν σε τοπικούς αλλά και εθνικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς, γ) την αποστολή 14 ηλεκτρονικών ενημερωτικών εντύπων (e-Newsletter) τα οποία διανεμήθηκαν σε περισσότερες από 3.000 ηλεκτρονικές διευθύνσεις εγγεγραμμένων χρηστών της ιστοσελίδας του έργου, δ) 3 τόμους πρακτικών των αντίστοιχων συνεδρίων που διοργανώθηκαν, ε) 1 Εκλαϊκευμένη Αναφορά-Layman's report, στ) περισσότερα από 250 ηλεκτρονικά αρχεία των εισηγήσεων, άρθρων και παρουσιάσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της διοργάνωσης των ημερίδων/σεμιναρίων/συνεδρίων και λοιπών εκδηλώσεων του προγράμματος και οι οποίες διατίθενται ελεύθερα σε ηλεκτρονικά αρχεία στην ιστοσελίδα του προγράμματος καθώς και ζ) σειρά ειδικών εντύπων ή εκδόσεων όπως το ημερολόγιο γραφείου που παρήχθη από τον Δικηγορικό Σύλλογο Ηρακλείου (ΔΣΗ) το 2016, το περιοδικό ΦΥΣΗ της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) με τριμηνιαία προβολή των δράσεων του προγράμματος, το ενημερωτικό φυλλάδιο και τα αυτοστηριζόμενα επιδαπέδια συστήματα τύλιξης εκτύπωσης (banners-roll up) του έργου, το Σχέδιο After-LIFE Plan και άλλες αναφορές-παραδοτέα του έργου.

7. Αναπόσπαστο κομμάτι της εκστρατείας ενημέρωσης είναι η παρουσία του LIFE Natura Themis στα τοπικά και εθνικά ΜΜΕ με τη συγγραφή και διανομή τουλάχιστον 14 επιστημονικών αλλά και εκλαϊκευμένων άρθρων, τη δημοσίευση πλέον των 50 Δελτίων Τύπου-Ανακοινώσεων, όπως επίσης και την παρουσία μελών των ομάδων έργου σε περισσότερες από 20 ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές ή δελτία επικαιρότητας σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, έπειτα από πρόσκληση των ίδιων των ΜΜΕ. Το ίδιο το έργο διοργάνωσε 3 Συνεντεύξεις Τύπου στην έναρξη του έργου, στα μέσα και λίγο πριν την ολοκλήρωση των δράσεών του.

Εικόνα 2: Παρουσίαση της Εφαρμογής για Έξυπνες Συσσκευές LIFE Themis σε δράση δικτύωσης στην Κύπρο, 2017.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Επαφές και δικτύωση με ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα, εθνικούς και διεθνείς φορείς και υπηρεσίες

Εισαγωγή

Το αντικείμενο του έργου LIFE Natura Themis, αν και αρχικά φαίνεται ότι απευθύνεται στοχευμένα σε συγκεκριμένο κοινό, εμπλέκει έναν μεγάλο αριθμό υπηρεσιών, φορέων, ομάδων και ιδιωτών, με διαφορετικά επαγγελματικά, ερευνητικά, κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά. Η επιτυχής υλοποίηση οποιουδήποτε έργου, ειδικά με τόσο περίπλοκη ανθρωπογεωγραφία, απαιτεί μια στρατηγική ενεργοποίησης και διασύνδεσης των ενδιαφερόμενων μερών, τόσο με το ίδιο το έργο, όσο και μεταξύ τους. Διασύνδεση που θα οδηγήσει στη σύσφιξη σχέσεων μεταξύ των διαφορετικών δρώντων, στη μεταξύ τους καλύτερη επικοινωνία, στην ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών, στον σχηματισμό συμμαχιών και συνεργειών και τελικά στην αποτελεσματικότερη υλοποίηση των στόχων του ίδιου του έργου.

Μεθοδολογία

Σε αυτό το πλαίσιο, το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης με τη συνεργασία των εταιρών του LIFE Natura Themis, οργάνωσε αρχικά ένα Σχέδιο Επικοινωνίας και Δικτύωσης τόσο με τους κοινωνικούς εταίρους του προγράμματος, όσο και με περιφερειακούς, εθνικούς αλλά και διεθνείς φορείς και υπηρεσίες, προκειμένου: α) να γνωστοποιηθεί η υλοποίηση του έργου LIFE Natura Themis, β) να παρουσιαστούν οι δράσεις και τα αποτελέσματα που προέκυπταν κατά τη διάρκεια της εξέλιξης του έργου, γ) να γίνει ενημέρωση για τις δράσεις και τα αποτελέσματα άλλων παρεμφερών έργων, δ) να επικαιροποιηθούν οι γνώσεις των μελών της ομάδας έργου, ε) να παρακολουθηθούν οι εξελίξεις σε θέματα περιβαλλοντικής νομοθεσίας και συμμόρφωσης σε άλλες περιοχές της Ευρώπης και του κόσμου, και στ) να καταγραφούν, επεξεργαστούν και ακολούθως αξιοποιηθούν οι καλές πρακτικές που έχουν αναδειχθεί από άλλους φορείς/υπηρεσίες, μεταφέροντας τη γνώση αυτή στους τοπικά δρώντες κοινωνικούς εταίρους, αλλά και ευρύτερα.

Σε δεύτερο επίπεδο, οι βασικές ομάδες/φορείς/υπηρεσίες/έργα για επαφές δικτύωσης, οι οποίοι είχαν ήδη προβλεφθεί στην πρόταση του προγράμματος, εμπλουτίστηκαν μέσα από τα δίκτυα συνεργασιών όλων των εταιρών, με προσωπικές επαφές μελών της ομάδας έργου με τους κοινωνικούς εταίρους, με προσωπικές επαφές των εταιρών με συντονιστές και επιστημονικούς υπεύθυνους άλλων LIFE και μη-LIFE προγραμμάτων που συμμετείχαν σε διεθνείς συναντήσεις, συνέδρια, σεμινάρια, ημερίδες αλλά και επισκέψεις, με απευθείας προσκλήσεις δικτύωσης και υπογραφή μνημονίων συνεργασίας σε συγκεκριμένα προγράμματα, φορείς και δίκτυα επιστημόνων/φορέων που εμπλέκονται στην εφαρμογή της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη και εν γένει της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Βαδίζοντας προς την ολοκλήρωση του LIFE Natura Themis, το δίκτυο αυτό έχει επεκταθεί με έναν μεγάλο αριθμό επαφών που προέκυψαν και μέσω των δράσεων ενημέρωσης και προβολής του έργου όπως τα τρία συνέδρια που διοργανώθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2017 στο Ηράκλειο, τον Νοέμβριο του 2018 στην Αθήνα και διαδικτυακά τον Ιούνιο του 2021, τα 8 εκπαιδευτικά σεμινάρια και οι 22 συνολικά ημερίδες, η διανομή του έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού του προγράμματος, η συμμετοχή των εταιρών σε διεθνή και εθνικά συνέδρια που διοργανώθηκαν κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου κ.λπ.

Συνοπτική περιγραφή επαφών

Συνοπτικά το έργο LIFE Natura Themis συνεργάστηκε με τα ακόλουθα έργα LIFE και μη-LIFE:

- LIFE Natura2000 Value Crete – LIFE13 INF/GR/000188
- LifeEIClimA –LIFE13 NAT/GR/000909

- LIFE ENPE –LIFE14/GIE/UK/000043
- ForestLIFE – LIFE14/GIE/GR/000304
- LIFE-FORBIRDS – LIFE13 NAT/CY/000176
- LIFE SKYROSBIODIVERSITY - LIFE09 NAT/GR/000323
- LIFE Arcipelagu Garnija - LIFE14 NAT/MT/000991
- EcoLexLife project - LIFE16 GIE/SI/000728
- LIFE EuroTurtles – LIFE15 NAT/HR/000997
- LIFE+ Meadow Birds – LIFE10 NAT/DE011
- LIFE Euro Large Carnivores - LIFE16 GIEDE/000661
- LIFE Viva Grass - LIFE13 ENV/LT/000189
- LIFE “Cyprus Capacity Building for LIFE – Cyclamen” LIFE14 CAP/CY/000006
- LIFE PRIMED - LIFE17 NAT/GR/000511
- LIFE ForOpenForests - LIFE11 NAT/GR/1014
- LIFE Lynx - LIFE16 NAT/SI/000634
- LIFE GrIn - LIFE17GIC/GR/000029
- LIFE DINALP BEAR - LIFE13 NAT/SI/000550
- LIFE AMYBEAR - LIFE15 NAT/GR/001108
- LIFE SAFE CROSSING - LIFE17 NAT/IT/000464
- LIFE Greek Task Force - LIFE14 CAP/GR/000003 – GR LTF
- LIFE Justice for Nature - LIFE15 GIE/PL/000758
- LIFE Against Bird Crime - LIFE17 GIE/NL/000599
- LIFE APEX – LIFE17 ENV/SK/000355
- LIFE Reason For Hope - LIFE12 BIO/AT/000143
- Project Ancient Cities for Endemic Flora: From Apollo to Athena - A2A
- Copernicus - European Union’s Earth Observation Programme
- ERBFacilityCOST Action (CA16224)

Επαφές δικτύωσης πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των ακόλουθων εκδηλώσεων (αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες μόνο από αυτές):

- Kick-off Meeting των έργων LIFE 2014 GIC & GIE projects, Βρυξέλλες, 28 Οκτωβρίου 2015
- LIFE Nature Platform Meeting on Wildlife Poisoning, Αθήνα, 19-20 Μαΐου 2016
- Συνάντηση με θέμα: “Action Plan for the biodiversity of Skyros: actions for life”, Σκύρος, 24-26 Ιουνίου 2016

- 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οικολογίας «150 χρόνια οικολογία: Δομές, δεσμοί, δυναμικές και στρατηγικές επιβίωσης», Θεσσαλονίκη, 20-23 Οκτωβρίου 2016
- Επίσκεψη δικτύωσης στο έργο LIFE FORBIRDS Κύπρου, Λευκωσία, 15-17 Φεβρουαρίου 2017
- Ετήσιο Συνέδριο για την Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Νομοθεσία 2017, Τρίερ Γερμανίας, 30-31 Μαρτίου 2017
- 10ο Συνέδριο Περιβαλλοντικής Πολιτικής και Διαχείρισης «Πολιτική & Περιβάλλον», Μυτιλήνη, 10-11 Ιουνίου 2017
- 5ο ετήσιο συνέδριο του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Περιβαλλοντικού Δικαίου με θέμα: «Βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων- νομικά εργαλεία και προσεγγίσεις», Κοπεγχάγη, 1 Σεπτεμβρίου 2017
- Εθνικό Συνέδριο LIFE Natura Themis «Περιβαλλοντική Ευθύνη, Πρόληψη και Αποκατάσταση: Προκλήσεις και Ευκαιρίες για την Προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα», Ηράκλειο, 8-10 Σεπτεμβρίου 2017
- Επίσκεψη Αξιολόγησης Εμπειρογνομώνων στην Ελλάδα του GENVAL με τίτλο “8th Round of Mutual Evaluations: The practical implementation and operation of European policies on preventing and combating Environmental Crime”, Αθήνα, 25 Απριλίου 2018
- Ενημερωτική Εκδήλωση για το Χρηματοδοτικό Εργαλείο LIFE, Ηράκλειο, 26 Απριλίου 2018
- Συνέδριο με τίτλο « Δίκτυο NATURA 2000: Προστασία και αειφόρος ανάπτυξη», Χανιά, 10-12 Μαΐου 2018
- Ημερίδα με θέμα το Δίκτυο IMPEL στην Ελλάδα, Αθήνα, 3 Μαΐου 2018
- Συνάντηση της Ακαδημίας του IUCN για τον περιβαλλοντικό νόμο με τίτλο “The Transformation of Environmental Law and Governance: Innovation, Risk and Resilience”, Γλασκώβη, 4-6 Ιουλίου 2018
- 5ο Συνέδριο ΕΕ-Κίνας για τον περιβαλλοντικό νόμο με τίτλο “Green law, economic instruments and environmental crime”, Γάνδη, Βέλγιο, 29-30 Αυγούστου 2018
- 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Οικολογίας, Ηράκλειο, 4-7 Οκτωβρίου 2018
- 29η Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για τα εγκλήματα κατά της άγριας ζωής της INTERPOL, Λονδίνο, 8-12 Οκτωβρίου 2018
- Ετήσιο Συνέδριο του έργου LIFE ENPE με τη συνδιοργάνωση του έργου LIFE Natura Themis με θέμα “Protecting habitats and endangered species in Europe through tackling environmental crime”, Ηράκλειο, 23-24 Οκτωβρίου 2018
- Διεθνές Συνέδριο έργου LIFE Natura Themis “International Perspectives on Preventing Wildlife Crime”, Αθήνα, 23-25 Νοεμβρίου 2018
- Συνέδριο με τίτλο “The Environmental Liability Directive (ELD) in Practice”, Βρυξέλλες, 29-30 Νοεμβρίου 2018
- Διεθνής ημερίδα για το μέλλον των γυπών στα Βαλκάνια με τίτλο: «Tackling Threats and Building Network Opportunities”, Μεσολόγγι, 7-9 Δεκεμβρίου 2018
- 1η Συνάντηση Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ανάπτυξης, Τρίγλια, Τουρκία, 19-24 Φεβρουαρίου 2019
- Εκδήλωση λήξης του έργου LIFE Viva Grass, Βίλνιους, Λιθουανία, 27-28 Φεβρουαρίου 2019
- Διήμερο σεμινάριο του LIFE ENPE για την περιβαλλοντική δίωξη εγκλημάτων από παράνομη απόθεση αποβλήτων και ατμοσφαιρική ρύπανση, Λευκωσία, 28-29 Μαρτίου 2019
- Επίσκεψη δικτύωσης Σλοβενικών έργων LIFE, Θεσσαλονίκη, 26-31 Μαΐου 2019

- Επίσκεψη δικτύωσης του έργου LIFE Greek Task Force, Ηράκλειο, 4-5 Ιουλίου 2019
- Επίσκεψη δικτύωσης στο έργο LIFE PriMed, Θεσσαλονίκη, 16 Σεπτεμβρίου 2019
- Επίσκεψη δικτύωσης στο έργο LIFE EcoLex στη Σλοβενία, 23-29 Σεπτεμβρίου 2019
- Συνέδριο για το περιβαλλοντικό έγκλημα με τίτλο “International collaboration & co-operation in the fight against environmental crime”, Χάγη, 28-30 Οκτωβρίου 2019
- Διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο για τα φυτά στους αρχαιολογικούς χώρους, στο πλαίσιο του έργου «Από τον Απόλλωνα στην Αθηνά». Αττάλεια, Τουρκία, 30-31 Ιανουαρίου 2020
- Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας 3 για την Ατμοσφαιρική Ρύπανση με τίτλο «Prosecuting air pollution crimes» του LIFE ENPE, Διαδικτυακά στις 12 Μαΐου 2020
- 31η Συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για τα εγκλήματα κατά της άγριας ζωής της INTERPOL, Διαδικτυακά, 25-27 Νοεμβρίου 2020

Οι εταίροι, συνεργάστηκαν ή πραγματοποιήσαν προσωπικές επαφές σε διάφορες περιστάσεις, μεταξύ άλλων, και με:

- Μέλη και εκπροσώπους της Κρητικής Ομάδας Σκύλων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων του έργου LIFE09 NAT/ES/000533 “LIFE IAP – After-LIFE project”
- Το Περιφερειακό Γραφείο Περιβάλλοντος του Schleswig Holstein της Γερμανίας
- Την Ομάδα Εργασίας για τα εγκλήματα κατά της άγριας ζωής της INTERPOL
- Την Οργάνωση BirdLife Μάλτας
- Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων Περιβάλλοντος (ENPE)
- Την Ευρωπαϊκή Ένωση Δικτύων για την Εφαρμογή και Ενδυνάμωση του Περιβαλλοντικού Δικαίου (IMPEL)
- Τα Πανεπιστήμια UMASS και MIT των Ηνωμένων Πολιτειών
- Το Διεθνές Δίκτυο για την περιβαλλοντική συμμόρφωση και επιβολή-ενδυνάμωση INECE
- Τη Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης EUROJUST
- Την Ακαδημία Ευρωπαϊκού Νόμου ERA (Academy of European Law)
- Το WWF Βουλγαρίας
- Το WWF Γερμανίας
- Τη ΜΚΟ “BIOPOLITICS”
- Το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο Αθηνών
- Το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών – ΕΛΚΕΘΕ
- Το Κρητικό Παρατηρητήριο Υπαίθρου
- Εκπροσώπους του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων
- Τη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής-5ο Τμήμα Περιβάλλοντος

- Το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Κύπρου
- Το Ίδρυμα Naturalis Biodiversity Center
- Το Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Το Πανεπιστήμιο Πατρών
- Τη Σχολή Δημόσιας Διοίκησης
- Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ενημερωτικό υλικό και νέα του έργου διακινήθηκαν, εκτός της Κρήτης και σε όλες τις περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις της χώρας, σε όλους τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, σε Ενώσεις/Συλλόγους Δικαστών και Εισαγγελέων, σε όλους τους Δικηγορικούς Συλλόγους της Ελλάδας και της Κύπρου, σε όλες τις Περιφέρειες και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Ελλάδας, σε εκπαιδευτικά και άλλα ιδρύματα, στον Οικουμενικό Πατριάρχη και άλλους.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι κατά τη διάρκεια του έργου προέκυψαν τρεις (3) τουλάχιστον ευκαιρίες για αναπαραγωγή δράσεων του έργου LIFE Natura Themis. Οι δύο αφορούσαν στην αναπαραγωγή της Εφαρμογής για Έξυπνες Συσκευές, όπου πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση της εφαρμογής και συζητήθηκαν οι τρόποι υιοθέτησής της από τους συντονιστές δύο έργων LIFE (LIFE Arcipelagu Garnija - LIFE14 NAT/MT/000991 και ECOLEX LIFE - LIFE16 GIE/SI/000728), ενώ η τρίτη αφορούσε στη δημιουργία Παρατηρητηρίου Περιβαλλοντικού Δικαίου από τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης, όπου επίσης πραγματοποιήθηκε συνάντηση για την παρουσίαση της δράσης και συζητήθηκαν τεχνικές και οργανωτικές λεπτομέρειες. Παρά το γεγονός ότι εκφράστηκε έντονο ενδιαφέρον αναπαραγωγής των δύο αυτών δράσεων, τελικά για διάφορους λόγους δεν υπήρξε αναπαραγωγή τους από τους ενδιαφερόμενους φορείς, τουλάχιστον εντός της περιόδου υλοποίησης του έργου LIFE Natura Themis.

Για την ανάπτυξη μίας παρόμοιας Εφαρμογής για Έξυπνες Συσκευές και την ίδρυση Παρατηρητηρίου Περιβαλλοντικού Δικαίου ενδιαφέρθηκε και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, προκειμένου να ενταχθεί σε πρόταση χρηματοδότησης από το χρηματοδοτικό εργαλείο Internal Security Fund στην πρόσκληση του 2020. Αν και πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή συνάντηση παρουσίασης της εφαρμογής, εστάλησαν εγγράφως τα κυριότερα τεχνικά χαρακτηριστικά της εφαρμογής και υπήρξε ηλεκτρονική αλληλογραφία με τους υποψήφιους εταίρους του έργου, η πρόταση τελικά δεν υποβλήθηκε, παραμένει όμως ανοικτό το θέμα υποβολής της σε επόμενη πρόσκληση του ίδιου ή άλλου χρηματοδοτικού μέσου.

Ενδεικτικά αποτελέσματα συνεργασιών και επαφών

Σταθμός στην υλοποίηση του έργου μας και ειδικότερα των δράσεων δικτύωσης ήταν η συνεργασία μας με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων για το Περιβάλλον (European Network of Prosecutors for the Environment, ENPE) και το έργο LIFE ENPE – LIFE14 GIE/UK/000043 που αυτό υλοποίησε. Συνεργασία που υπήρξε καθοριστική για τη διεύρυνση των επαφών και την πλατιά γνωριμία του ευρωπαϊκού και διεθνούς νομικού και περιβαλλοντικού κόσμου με το έργο LIFE Natura Themis και τα νομικά περιβαλλοντικά τεκταινόμενα στον ελλαδικό χώρο. Αποκορύφωμα αυτής της συνεργασίας ήταν η συνδιοργάνωση του Ετήσιου Συνεδριου 2018 του ENPE στο Ηράκλειο Κρήτης, με τη σύμπραξη των LIFE ENPE, LIFE Reason for Hope, LIFE Natura Themis και του IMPEL.

Η συμμετοχή των εταίρων του έργου LIFE Natura Themis σε σειρά συνεδρίων και ημερίδων που διοργανώθηκαν στο πλαίσιο του προαναφερόμενου προγράμματος (LIFE ENPE), η γνωριμία με κορυφαίους νομικούς σε θέματα Περιβαλλοντικού Δικαίου της Ευρώπης, της Κίνας, της Αυστραλίας, της Βραζιλίας και άλλων περιοχών του πλανήτη, και η ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας από την εφαρμογή της περιβαλλοντικής

νομοθεσίας σε διαφορετικές μεταξύ τους χώρες, εμπλούτισε τις γνώσεις της ομάδας έργου και ενίσχυσε την αποτελεσματικότητα των δράσεων του LIFE Natura Themis. Ταυτόχρονα έδωσε ώθηση για περισσότερες δράσεις δικτύωσης και επαφής και με άλλα έργα ή διεθνή φόρα και δίκτυα όπως το Δίκτυο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εφαρμογή και Επιβολή του Περιβαλλοντικού Δικαίου (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law, IMPEL), το Διεθνές Δίκτυο για την Περιβαλλοντική Συμμόρφωση και Εφαρμογή (International Network for Environmental Compliance and Enforcement, INECE), τον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Δικαστική Συνεργασία στο Ποινικό Δίκαιο (European Union Agency for Criminal Justice Cooperation, EUROJUST), την Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου (Academy of European Law, ERA), τη Διεθνή Ένωση Διατήρησης της Φύσης (International Union for Conservation of Nature, IUCN) και την Ομάδα Εργασίας για τα Εγκλήματα κατά της Άγριας Ζωής της INTERPOL.

Εικόνα 3: Στιγμιότυπο από τη συνδιοργάνωση του Ετήσιου Συνεδρίου 2018 του ENPE, Ηράκλειο Κρήτης, 23-24 Οκτωβρίου 2018.

Από την άλλη μεριά, αυτές οι δράσεις δικτύωσης προέβλεπαν ευρύτερα το LIFE Natura Themis και τις καινοτόμες δράσεις του, ένα πρόγραμμα το οποίο για πρώτη φορά υλοποιήθηκε στη χώρα και ανέδειξε θέματα εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, τέλεσης και ελεγκτικής, διωκτικής και νομικής αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών εγκλημάτων στην ελληνική επικράτεια και θέματα κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της περιβαλλοντικής υποβάθμισης στις τοπικές και ευρύτερες χωρικά κοινότητες.

Η αποκτηθείσα αυτή διεθνής εμπειρία, μεταφέρθηκε με όλα τα πρόσφορα μέσα σε υπουργεία, κρατικές υπηρεσίες, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ελεγκτικές και διωκτικές αρχές, εκπαιδευτικά και άλλα επιστημονικά ιδρύματα, φορείς προστασίας και διαχείρισης περιβάλλοντος, περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, σπουδαστές/φοιτητές και μαθητές της Κρήτης, επαγγελματικές ομάδες και τοπικές κοινότητες στο νησί, αλλά και σε άλλες περιφέρειες της Ελλάδας. Τα κυριότερα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι ομιλίες/εισηγήσεις των μελών της ομάδας έργου σε διάφορες εκδηλώσεις, η συγγραφή άρθρων τόσο στον Τύπο όσο και σε εξειδικευμένα επιστημονικά περιοδικά, η αποστολή αναφορών και ενημερωτικών επιστολών σε υπηρεσίες/φορείς, η ευρεία διανομή του έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού του έργου πανελλαδικά, οι προσωπικές επαφές με κρατικές υπηρεσίες, δημόσιες αρχές, φορείς και ιδρύματα, είτε στοχευμένα, είτε εκμεταλλευόμενοι διάφορες περιστάσεις κ.ά.

Κάποιες από τις γνώσεις που αποκτήθηκαν και θεωρούμε ότι χρήζουν προβολής και υιοθέτησής τους και στην Ελλάδα, παρουσιάζονται ενδεικτικά στην επόμενη ενότητα «Καλές Πρακτικές» και αφορούν σε δράσεις, ενέργειες, σχεδιασμούς και πολιτικές ευρωπαϊκών και διεθνών φορέων/υπηρεσιών στη μάχη που διεξάγουν για τη μείωση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Ενδιαφέρουσες δράσεις άλλων έργων και φορέων - Καλές Πρακτικές

Δορυφορικοί πομποί γεωαναφοράς για πτηνά (αλλά και θηλαστικά) κατά της λαθροθηρίας

Γνωστότεροι για τη χρήση τους σε έρευνες βιολογίας/οικολογίας ειδών ζώων, οι πομποί γεωαναφοράς (geolocation transmitters) σε συνδυασμό με κατάλληλο μηχανισμό ελέγχου/φύλαξης και εξελιγμένες τεχνολογικά συσκευές στη διάθεση των διωκτικών αρχών, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία αποτελεσματικής δίωξης της λαθροθηρίας και κατ' επέκταση να βοηθήσουν στην αποφυγή απώλειας προστατευόμενων ή άλλων ειδών. Η παρακολούθηση με δορυφορικούς πομπούς ατόμων του υπό εξαφάνιση μεταναστευτικού πτηνού Φαλακρή Ίβιδα (*Northern Bald Ibis, Geronticus eremita*) οδήγησε στον εντοπισμό, τη σύλληψη και την τιμωρία Ιταλού λαθροθήρα που σκότωσε άτομα του συγκεκριμένου είδους το 2012. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στην ιστοσελίδα του έργου LIFE12 BIO/AT/000143 – LIFE Reason for Hope (“Reintroduction of the Northern Bald Ibis in Europe”, <http://waldrapp.eu/index.php/en/en-home>).

Ανάλυση δορυφορικών εικόνων

Η ανάλυση δορυφορικών εικόνων είναι μια ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιεί ευρύτατα η Υπηρεσία για την Προστασία του Περιβάλλοντος της Περιφέρειας Λομβαρδίας, Ιταλία.

Η παρατήρηση των επιφανειακών αλλαγών και ανωμαλιών της γης μέσω δορυφορικών εικόνων παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Τα δάση, οι πυρκαγιές, οι επιχωματώσεις, η χρήση νερού και φυτοφαρμάκων μεταξύ άλλων, μπορούν κάλλιστα να ερευνηθούν με τη μέθοδο αυτή. Η ερμηνεία των δορυφορικών εικόνων με την ταυτόχρονη έρευνα του εδάφους μπορεί να αποκαλύψει ήδη υποβαθμισμένες εκτάσεις, αποψίλωση δασών, παράνομη υλοτομία και άλλα περιβαλλοντικά εγκλήματα, καθώς επίσης και να προβλέψει χώρους και εκτάσεις στις οποίες πιθανά να εμφανιστούν τέτοια φαινόμενα μελλοντικά. Όλα τα προαναφερόμενα μπορούν να παρέχουν επιπρόσθετη βοήθεια στις αρμόδιες υπηρεσίες και αρχές για τον έγκαιρο σχεδιασμό φύλαξης και αποφυγής διάπραξης περιβαλλοντικών εγκλημάτων, αλλά και για μελλοντικούς σχεδιασμούς χρήσεων γης, προστασίας και διατήρησης προστατευόμενων και ευάλωτων περιοχών.

Περισσότερα στον σύνδεσμο: <http://www.lifethemis.eu/enpeconference2018/wp-content/uploads/2018/11/Day-1-1st-breakout-habitats-Sgorbatti.pdf>

Χρήση μη επανδρωμένων αεροσκαφών από τις διωκτικές αρχές (Police Drones)

Τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη (drones) χρησιμοποιούνται εκτεταμένα από την Ιταλική Αστυνομία, σε επιχειρήσεις δίωξης περιβαλλοντικών εγκλημάτων, αλλά και εγκλημάτων κατά της άγριας ζωής. Η χρήση νέων τεχνολογιών είναι ένα μόνο μέρος του συνολικού σχεδίου δράσης ενάντια στην περιβαλλοντική υποβάθμιση που εφαρμόζει η Ιταλία σε κρατικό επίπεδο. Ένα μόνο από τα σχέδια αντιμετώπισης της συγκεκριμένης εγκληματικότητας αποτελεί το Ιταλικό Σχέδιο Κατά της Λαθροθηρίας, στο οποίο χρησιμοποιούνται τόσο σταθερές κάμερες παρακολούθησης (ημέρας και νύκτας) όσο και drones για την πρόσβαση σε δύσκολα προσεγγίσιμες περιοχές, προκειμένου να ανακτηθούν στοιχεία για τη σχετική δίωξη και ευρήματα για να στηρίξουν μία πλήρη δικογραφία. Πέραν των άλλων, με τις μεθόδους αυτές αποφεύγεται η έκθεση του προσωπικού των διωκτικών αρχών σε επικίνδυνες συνθήκες και καταστάσεις.

Περισσότερες πληροφορίες για το θέμα είναι διαθέσιμες και στον σύνδεσμο: <http://www.lifethemis.eu/enpeconference2018/wp-content/uploads/2018/11/Day-1-2nd-plenary-Tedeschi-Marrucci.pdf>.

Μονάδα Δίωξης Περιβαλλοντικού Εγκλήματος

Η δημιουργία μιας Ειδικής Μονάδας της ΕΛΑΣ με στόχο την πάταξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος (Περιβαλλοντική Αστυνομία) είναι πάγιο αίτημα αρκετών περιβαλλοντικών ΜΚΟ της χώρας, αλλά και υπηρεσιών και φορέων της Διοίκησης που ασχολούνται με τον έλεγχο και τη δίωξη των περιβαλλοντικών εγκλημάτων. Το LIFE Natura Themis, στο πλαίσιο διάλεξης για το πρόγραμμα, του Συντονιστή του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου στο Πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης (University of Massachusetts, UMass), επιδίωξε συνάντηση δικτύωσης με την Περιβαλλοντική Αστυνομία της Πολιτείας της Μασαχουσέτης, κατά τη διάρκεια επίσκεψης δικτύωσης στις ΗΠΑ. Αν και δεν κατέστη τελικά εφικτή η δια ζώσης συνάντηση, ο Συντονιστής του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου είχε την ευκαιρία να συνομιλήσει με εκπροσώπους της συγκεκριμένης υπηρεσίας. Όπως αποδεικνύεται και από άλλες παρόμοιες επαφές για το θέμα, η δημιουργία παρόμοιας δομής στη χώρα είναι εφικτή τόσο διοικητικά και τεχνικά όσο και οικονομικά. Η πραγμάτωσή της όμως απαιτεί πολιτική βούληση και καλό σχεδιασμό και συντονισμό.

Η αποστολή της Περιβαλλοντικής Αστυνομίας της Μασαχουσέτης είναι η προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων της Πολιτείας μέσω της εφαρμογής της νομοθεσίας, του ελέγχου και της αποτελεσματικής δίωξης αλλά και της εκπαίδευσης και της δημόσιας προσέγγισης.

Εμπνεόμενοι από αυτή τη δικτύωση, ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή και τοπικά η Περιφερειακή Αστυνομική Διεύθυνση κάθε Περιφέρειας της χώρας θα μπορούσε να δημιουργήσει μία «Μονάδα Δίωξης Περιβαλλοντικού Εγκλήματος» αρκετά εύκολα. Η ενεργοποίηση δύο (2) αξιωματικών από το υπάρχον προσωπικό (χωρίς επιπλέον κόστος) θα ήταν αρκετή για τη δημιουργία μιας εξειδικευμένης ομάδας. Το μόνο που απαιτείται είναι η απόκτηση περισσότερο εξειδικευμένων γνώσεων σε διάφορα θέματα όπως περιβαλλοντικά, νομικά κ.λπ. αλλά και χρήσης νέων τεχνολογιών και τεχνολογικών μέσων και εργαλείων (κοινωνικά δίκτυα, βάσεις δεδομένων, ανάγνωση χαρτών και δορυφορικών εικόνων κ.λπ.). Η ύπαρξη εξειδικευμένου Εισαγγελέα Περιβάλλοντος θα μπορούσε να απογειώσει την αποτελεσματικότητα μιας τέτοιας ομάδας κρούσης.

Περισσότερα στον σύνδεσμο: <https://www.mass.gov/orgs/massachusetts-environmental-police>.

Διασταύρωση δεδομένων υπηρεσιών

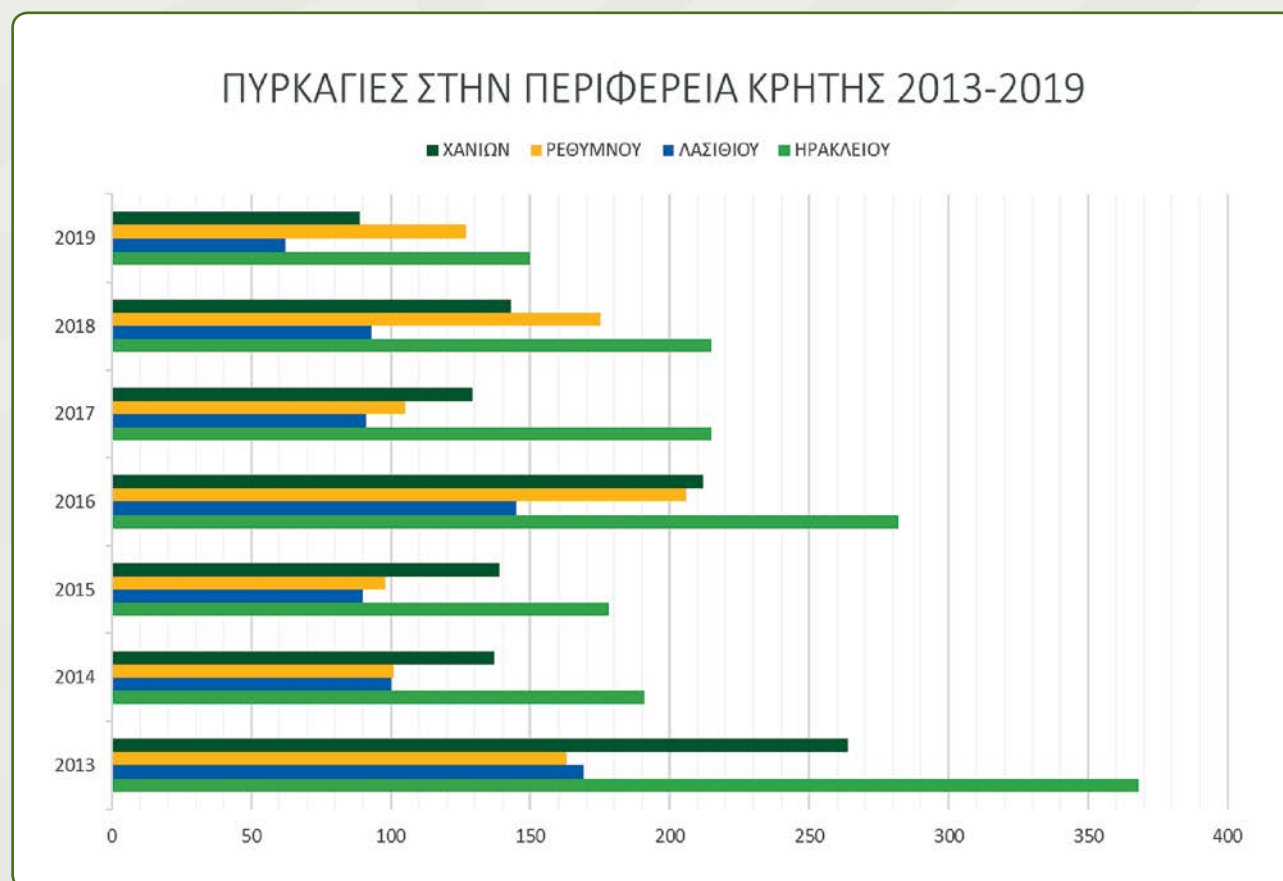
Ο σκόπιμος ή και ακούσιος εμπρησμός λιβαδιών και θαμνοτόπων από τους αγρότες και τους κτηνοτρόφους για τη βελτίωση ή και δημιουργία βοσκοτόπων γεωργικής γης είναι μια παραδοσιακή μεν, παράνομη δε, μέθοδος, σε αρκετές Μεσογειακές χώρες. Καθώς στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι επιδοτήσεις συνδέονται με το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, η διασταύρωση των δεδομένων πυρκαγιών και εμπρησμών των Πυροσβεστικών Υπηρεσιών με τα Μητρώα Επιδοτήσεων των αντίστοιχων Υπουργείων Αγροτικής Ανάπτυξης των κρατών-μελών θα μπορούσε να αναδείξει εύκολα πιθανούς υπόπτους εμπρησμών ακόμα και σε δασικές περιοχές. Τα αρχεία των αρμόδιων υπηρεσιών/φορέων είναι πλέον ψηφιοποιημένα και συμβατά για διασταύρωση «από το γραφείο», χωρίς να απαιτούνται επιτόπου αυτοψίες/έλεγχοι στις καμένες περιοχές. Για παράδειγμα, η Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση Κρήτης ακολουθεί την προαναφερόμενη πρακτική για περισσότερα από πέντε (5) έτη. Από τις διασταυρώσεις που έχει διενεργήσει κατά καιρούς εντοπίστηκαν αρκετά γρήγορα ύποπτοι εμπρησμών, αγρότες ή κτηνοτρόφοι, στους οποίους ασκήθηκαν οι σχετικές διοικητικές και ποινικές κυρώσεις και απεντάχθηκαν από το Καθεστώς Ενίσχυσης της Γεωργικής Πολιτικής. Το αποτέλεσμα ήταν η εμφανής μείωση των πυρκαγιών στην Κρήτη την τελευταία 7ετία, όπως αποδεικνύεται και από την Κοινωνικοοικονομική Μελέτη που διενήργησε το έργο LIFE Natura Themis το 2020 (Πίνακας 2 και Διάγραμμα 1).

Πίνακας 2: Αριθμός πυρκαγιών ανά Περιφερειακή Ενότητα Κρήτης για την περίοδο 2013-2019 (Στατιστικά της Περιφερειακής Πυροσβεστικής Διοίκησης Κρήτης).

Π.Ε.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	368	191	178	282	215	215	150
ΛΑΣΙΘΙΟΥ	169	100	90	145	91	93	62
ΡΕΘΥΜΝΟΥ	163	101	98	206	105	175	127
ΧΑΝΙΩΝ	264	137	139	212	129	143	89
ΣΥΝΟΛΟ	964	529	505	845	540	626	428

Διάγραμμα 1: Διάγραμμα εξέλιξης πυρκαγιών ανά Περιφερειακή Ενότητα Κρήτης για την περίοδο 2013-2019 (Στατιστικά της Περιφερειακής Πυροσβεστικής Διοίκησης Κρήτης).

Ομάδες Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων

Πρόκειται για μικτά κλιμάκια από έναν χειριστή και έναν ειδικά εκπαιδευμένο σκύλο για τον εντοπισμό τοξικών ουσιών, δηλητηριασμένων δολωμάτων και δηλητηριασμένων ζώων. Στην Ευρώπη οι ομάδες αυτές επιχειρούν ήδη εδώ και πλέον των 15 ετών, ως δομές υπαρχόντων υπηρεσιών φύλαξης και δίωξης σε προστατευόμενες περιοχές, ενώ στην Ελλάδα ξεκίνησαν να λειτουργούν επιχειρησιακά από το 2014, στο πλαίσιο έργων LIFE. Συνολικά αυτή τη στιγμή στη χώρα επιχειρούν επτά (7) Ομάδες Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων, εκ των οποίων οι τρεις (3) είναι στην Κρήτη. Τα δύο από τα τρία κλιμάκια της Κρήτης επιχειρούν στις Π.Ε. Ηρακλείου και Χανίων από το 2017 υπό την επίβλεψη της Α' Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Κρήτης και Δωδεκανήσου (ΑΚΟΚΔ)

με την επωνυμία «Κρητική Ομάδα Σκύλων Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων». Μέσα από τη δουλειά τους μέχρι σήμερα (Απρίλιος 2021) έχουν εντοπίσει και απομακρύνει από την ύπαιθρο περισσότερα από **850 δηλητηριασμένα δολώματα και πλέον των 325 νεκρών δηλητηριασμένων ζώων**. Αν και ο εντοπισμός των δραστών είναι εξαιρετικά δύσκολος, λόγω και της φύσης του εγκλήματος, ωστόσο έχουν γίνει μέχρι σήμερα τρεις (3) συλλήψεις και έχει επιβληθεί πρόστιμο και ποινή φυλάκισης σε μία (1) περίπτωση. Πέραν της αποτελεσματικότητας των ομάδων αυτών στην άμεση μείωση των περιστατικών δηλητηρίασης ειδών της άγριας πανίδας – με τον εντοπισμό και την απομάκρυνση τοξικών ουσιών από την ύπαιθρο – με την παρουσία τους και μόνο λειτουργούν καταλυτικά στην ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού για το θέμα της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και αποτρεπτικά για πιθανούς μελλοντικούς παραβάτες, λόγω του φόβου εντοπισμού τους από αυτές.

Εικόνα 4: Η Κρητική Ομάδα Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε κοινή έρευνα των δύο κλιμακίων.

Εικόνα 5: Δύο από τις 3 Ομάδες Ανίχνευσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων του έργου LIFE Bonelli eastMed (LIFE17 NAT/GR/000514).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Εργαλεία ενίσχυσης της δίωξης περιβαλλοντικών εγκλημάτων και της συμμόρφωσης στην περιβαλλοντική νομοθεσία που εφαρμόστηκαν στο πλαίσιο του έργου LIFE Natura Themis

Εισαγωγή

Το έργο LIFE Natura Themis εξ αρχής περιέλαβε στην πρόταση υλοποίησής του τη χρήση νέων και καινοτόμων εργαλείων αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών εγκλημάτων και ενίσχυσης της δίωξής τους. Εργαλείων που πρώτη φορά αναπτύχθηκαν και λειτούργησαν στην Ελλάδα. Στόχος του έργου ήταν να δοκιμαστούν στην πράξη ιδέες που κατά καιρούς έχουν προταθεί από ειδικούς που ασχολούνται με την περιβαλλοντική νομοθεσία και την εφαρμογή της, αλλά και προτάσεις των ίδιων των εταίρων που προέκυψαν μέσα από την εμπειρία τους στην αντιμετώπιση περιπτώσεων περιβαλλοντικής υποβάθμισης και περιστατικών περιβαλλοντικής παραβατικότητας.

Τα εργαλεία που σχεδιάστηκαν, λειτούργησαν και δοκιμάστηκαν πιλοτικά στην Κρήτη, μελετήθηκαν και αξιολογήθηκαν για την αποδοτικότητά τους και προτείνονται από το παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής Δράσεων να εφαρμοστούν από φορείς/υπηρεσίες σε άλλες περιοχές της Ελλάδας και/ή σε άλλες χώρες με παρόμοια προβλήματα εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Συγκεκριμένα προτείνεται η αναπαραγωγή των ακόλουθων δράσεων του LIFE Natura Themis:

- Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου
- Γεωπληροφορικός χάρτης αποτύπωσης περιπτώσεων περιβαλλοντικής υποβάθμισης και περιβαλλοντικών εγκλημάτων που έχουν τύχει νομικής και διοικητικής αντιμετώπισης
- Εφαρμογή για έξυπνες συσκευές για ανώνυμη καταγγελία/αναφορά περιστατικού περιβαλλοντικού εγκλήματος/περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Τα εργαλεία αυτά περιγράφονται στη συνέχεια σε γενικές γραμμές, ενώ οι λεπτομέρειες του σχεδιασμού τους (τεχνικές, διοικητικές, νομικές και οικονομικές) παρατίθενται όσο το δυνατόν πιο αναλυτικά ακολούθως.

Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου

Στο πλαίσιο του LIFE Natura Themis σχεδιάστηκαν, οργανώθηκαν και λειτούργησαν δύο (2) Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου στην Κρήτη, ένα στα Χανιά και ένα στο Ηράκλειο, ως υποστηρικτικές δομές των Δικηγορικών Συλλόγων Χανίων και Ηρακλείου αντίστοιχα.

Το Παρατηρητήριο Περιβαλλοντικού Δικαίου Ανατολικής Κρήτης λειτουργεί από τον Νοέμβριο του 2016 στο Ηράκλειο υπό την εποπτεία του Δικηγορικού Συλλόγου Ηρακλείου (Συνδικαιούχος του προγράμματος LIFE Natura Themis) καλύπτοντας τις Περιφερειακές Ενότητες Ηρακλείου και Λασιθίου, ενώ το Παρατηρητήριο Περιβαλλοντικού Δικαίου Δυτικής Κρήτης λειτουργεί από τον Οκτώβριο του 2016 στα Χανιά υπό την εποπτεία του Δικηγορικού Συλλόγου Χανίων (Συνδικαιούχος του προγράμματος LIFE Natura Themis) καλύπτοντας τις Περιφερειακές Ενότητες Χανίων και Ρεθύμνου.

Τα εν λόγω Παρατηρητήρια διαθέτουν μία απόλυτα ανεξάρτητη λειτουργία και αυξημένη εξωστρέφεια ως υπαγόμενα στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους και όχι σε κρατικούς φορείς ή ακαδημαϊκά ιδρύματα, γεγονός που διασφαλίζει την αντικειμενικότητά τους.

Σκοπός των δύο Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου είναι να συγκεντρώνουν στοιχεία για τις τελούμενες περιβαλλοντικές παραβάσεις στις Περιφερειακές Ενότητες της αρμοδιότητάς τους, συνεχίζοντας ουσιαστικά την έρευνα που προηγήθηκε στην προπαρασκευαστική δράση του πρώτου έτους υλοποίησης του προγράμματος (και που αναφέρθηκε στην αρχή της παρούσας εργασίας).

Η έρευνα που διεξάγουν συνίσταται στη συστηματική καταγραφή των δικαστικών αποφάσεων των Ποινικών Δικαστηρίων της Κρήτης που αφορούν περιβαλλοντικά εγκλήματα (αδειοδοτημένη χρήση αρχείων με ευαίσθητα δεδομένα – πρωτότυπη έρευνα), των διοικητικών προστίμων που έχουν επιβληθεί σε βεβαιωμένα περιστατικά περιβαλλοντικών παραβάσεων, στη χωρο-χρονική αναφορά των συλλεχθέντων πληροφοριών μέσω γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών (GIS) στον καινοτόμο γεωπληροφορικό χάρτη του προγράμματος (παρακάτω), καθώς και στην άμεση διάχυση των πληροφοριών αυτών στο ευρύ κοινό.

Μέσα από τη διεξαγόμενη έρευνα των Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου Δυτικής και Ανατολικής Κρήτης αντίστοιχα, έχουν μέχρι σήμερα εξαχθεί χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με το ποσοστό αναβολών των περιβαλλοντικών υποθέσεων, τη μέση διάρκεια από την τέλεση της πράξης μέχρι τη σχετική εκδίκαση στο ακροατήριο, τα ποσοστά αθώωσης και παραγραφής στα περιβαλλοντικά εγκλήματα, την τυπολογία των περιβαλλοντικών εγκλημάτων κ.λπ. Επίσης, αναδείχθηκε η σημασία της σύνταξης του κατηγορητηρίου, καθώς η πληρότητά του επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα της δίωξης στα περιβαλλοντικά εγκλήματα.

Σημαντικό μέρος της δουλειάς των Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου Ανατολικής και Δυτικής Κρήτης αφιερώθηκε στην παρακολούθηση της εξέλιξης της ευρωπαϊκής και εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, της περιβαλλοντικής νομολογίας και στην αξιολόγησή τους σε σχέση με τη λοιπή νομολογία που επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα την εφαρμογή της Οδηγίας για την Περιβαλλοντική Ευθύνη ενώ δεν έλειψαν οι περιπτώσεις που οι συντονιστές των ΠΠΔ παρενέβησαν ως σχολιαστές νόμων στη διαδικασία διαβούλευσής τους ή κατέθεσαν προτάσεις βελτίωσης νομικών κειμένων σε συνεργασία και με τις άτυπες Επιτροπές Περιβάλλοντος του εκάστοτε Δικηγορικού Συλλόγου.

Συγχρόνως, τα ΠΠΔ Ανατολικής και Δυτικής Κρήτης ενημερώνουν και ευαισθητοποιούν τον νομικό κόσμο της περιοχής ευθύνης τους σχετικά με τις εξελίξεις στην περιβαλλοντική νομοθεσία, παρέχουν νομικές και διοικητικές συμβουλές σε πολίτες και στελέχη υπηρεσιών για τα θέματα που άπτονται του αντικειμένου του προγράμματος, διοργανώνουν ποικίλες δράσεις σε συνεργασία με διάφορους φορείς, με σκοπό την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των συμμετεχόντων και διατηρούν ένα μόνιμα ανοικτό δίαυλο επικοινωνίας με την τοπική κοινωνία μέσα από τα τοπικά μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Εφόσον επιθυμεί ένας δικηγορικός σύλλογος ή μια κρατική/περιφερειακή υπηρεσία ή ένας Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής να αναπαράγει το συγκεκριμένο εργαλείο με τον συγκεκριμένο σκοπό, καλό θα είναι να έχει υπόψη του τα ακόλουθα:

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τα ΠΠΔ Ανατολικής και Δυτικής Κρήτης λειτουργούν σε διακριτούς χώρους εντός των εγκαταστάσεων-γραφείων των Δικηγορικών Συλλόγων Ηρακλείου και Χανίων αντίστοιχα και διαθέτουν ξεχωριστό εξοπλισμό γραφείου.

Το κόστος στέγασης και συντήρησης είναι μηδενικό εφόσον ακολουθηθεί η επιλογή της συστέγασης ενός ΠΠΔ σε γραφεία-εγκαταστάσεις υπηρεσιών ή φορέων ή δικηγορικών συλλόγων. Σε περίπτωση λειτουργίας σε αυτόνομο χώρο, θα πρέπει να προβλεφθούν όλα τα πιθανά ετήσια κόστη συντήρησης (ενοίκιο, κόστη τηλεφωνικής και διαδικτυακής σύνδεσης, καθαριότητα κ.λπ.).

Το κόστος προμήθειας εξοπλισμού είναι το μέσο κόστος εξοπλισμού γραφείου για την εξυπηρέτηση τουλάχιστον δύο (2) υπαλλήλων και του κοινού, και απαιτεί (ενδεικτικά και ανάλογα το χωρικό/πληθυσμιακό μέγεθος της περιφέρειας που εξυπηρετεί): 2 γραφεία με τις καρέκλες εργασίας, 1 βιβλιοθήκη, πλήρες σαλονάκι αναμονής ή καρέκλες κοινού, 2 θέσεις εργασίας με σταθερό ή φορητό Ηλεκτρονικό Υπολογιστή, ξεχωριστή τηλεφωνική σύνδεση και σύνδεση με το διαδίκτυο.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Ιδανικά για την καλύτερη λειτουργία ενός ΠΠΔ, υπό την αιγίδα οποιουδήποτε φορέα ή υπηρεσίας, απαιτείται η απασχόληση τουλάχιστον δύο (2) νομικών: ένας (1) δικηγόρος με πλήρη απασχόληση για την κάλυψη της εργασίας στο γραφείο και ένας (1) δικηγόρος με ημιαπασχόληση για τη διεξαγωγή των ερευνών στα αρχεία δικαστηρίων, Περιφέρειας, Αποκεντρωμένης Διοίκησης, Αστυνομικών Τμημάτων, Λιμενικών και Πυροσβεστικών Σταθμών κ.λπ. Μέσο μηνιαίο μισθολογικό κόστος ενός δικηγόρου με υπαλληλική σχέση (περιλαμβανομένων ασφαλίσης, φόρων κ.λπ.) τα 2.000,00€.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για τη διεξαγωγή των ερευνών στα αρχεία δικαστηρίων και σε συμμόρφωση των απαιτούμενων από τον Γενικό Κανονισμό Προσωπικών Δεδομένων (ΓΚΠΔ) απαιτήθηκε η έκδοση ειδικής άδειας ελεύθερης πρόσβασης στο αρχείο του κάθε δικαστηρίου χωριστά (Πρωτοδικεία, Πλημμελειοδικεία, Κακουργιοδικεία, Εφετεία) από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (<https://www.dpa.gr/el>). Πλέον και με την επιφύλαξη πιθανών τροποποιήσεων (2021) η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα ΔΕΝ εκδίδει τέτοιες άδειες αλλά οι υπεύθυνοι επεξεργασίας φέρουν το βάρος συμμόρφωσης με τις επιταγές του ΓΚΠΔ, αξιοποιώντας προς τούτο την έως τώρα διαμορφωθείσα νομολογία της Αρχής, που είναι πλούσια σε όλα τα θέματα.

Οι ερευνητές θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι ελάχιστες υπηρεσίες (τουλάχιστον στην περίπτωση της Περιφέρειας Κρήτης) τηρούν ψηφιακό αρχείο καταγραφής περιστατικών (π.χ. η Πυροσβεστική Υπηρεσία) και ο μεγαλύτερος όγκος της έρευνας θα πρέπει να γίνει με διαλογή και ανάγνωση όλων των χειρόγραφων φακέλων από τους οποίους θα πρέπει να απομονωθούν για καταγραφή οι περιβαλλοντικές υποθέσεις. Ειδικά για τα δικαστήρια της χώρας, εκτυλίσσεται αυτή την περίοδο μία προσπάθεια ψηφιοποίησης των αρχείων των δικαστηρίων Αθήνας, Πειραιά και Θεσσαλονίκης, ενώ δεν υπάρχει σαφές χρονοδιάγραμμα ψηφιοποίησης των υπόλοιπων δικαστηρίων της χώρας.

Επίσης, καμία υπηρεσία δεν χρησιμοποιεί διακριτούς κωδικούς κατηγοριοποίησης για τα περιβαλλοντικά εγκλήματα. Είναι χαρακτηριστικό ότι ξεχωριστός κωδικός δεν υπάρχει στην Ελληνική Αστυνομία για τα περιβαλλοντικά περιστατικά.

Το βασικό πρωτόκολλο καταγραφής περιβαλλοντικών εγκλημάτων εντός ή πλησίον των Προστατευόμενων Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 που χρησιμοποιήθηκε από το LIFE Natura Themis περιλαμβάνει:

- την περιφερειακή ενότητα στην οποία τελέστηκε το έγκλημα (ΠΕ Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου στην περίπτωση της Κρήτης)
- το έτος τέλεσης του περιβαλλοντικού εγκλήματος

- τον τύπο του τελεσθέντος περιβαλλοντικού εγκλήματος (σύμφωνα με το πρωτόκολλο κατάταξης του LIFE Natura Themis που προέκυψε και από τη συχνότητα των υποθέσεων που αποδελτιώθηκαν), ήτοι: Υγρά απόβλητα, Απόβλητα, Παράνομη Οικονομική Δραστηριότητα, Μεταβολή Αιγιαλού, Υποβάθμιση Θαλάσσιου Περιβάλλοντος, Αυθαίρετη Δόμηση, Εμπρησμός, Έγκλημα κατά της άγριας ζωής, Παράνομη Βόσκησις, Παράνομη Θήρα, Παράνομη Κατασκήνωση, Παράνομη Υλοτομία, Δηλητηριασμένα Δολώματα, Οδοποιΐα, Υποβάθμιση Εδάφους, Παράνομη Λατομική Δραστηριότητα, Υποβάθμιση Νερού, Εκχέρωση Δασικής Έκτασης),
- το στάδιο δίωξης της υπόθεσης (προκαταρκτική εξέταση, άσκηση ποινικής δίωξης, άγνωστη εξέλιξη, αθωωτική απόφαση, άσκηση έφεσης, καταδικαστική απόφαση, παραγραφή, αρχειοθέτηση (αρ. 43 ΚΠΔ), αρχειοθέτηση λόγω παραγραφής (ν. 4198/12), αρχειοθέτηση λόγω αγνώστων δραστών, άγνωστη εξέλιξη, παύση ποινικής δίωξης, αποκατάσταση περιβάλλοντος, επιβολή προστίμου, και ύψος προστίμου).

Όλα τα συλλεχθέντα στοιχεία καταχωρούνται σε βάση δεδομένων απ' όπου και πραγματοποιείται η επεξεργασία τους με συστηματικό τρόπο (ανά έτος, ανά τύπο εγκλήματος, ανά Περιφερειακή Ενότητα και ανά στάδιο δίωξης). Τα αποτελέσματα και συμπεράσματα που εξάγονται δημοσιοποιούνται σε ετήσιες αναφορές των ΠΠΔ, κατατίθενται στις αρμόδιες υπηρεσίες ή παρουσιάζονται στα ΜΜΕ και σε εκδηλώσεις που συμμετέχει το έργο LIFE Natura Themis (συνέδρια, ημερίδες, συναντήσεις δικτύωσης κ.λπ.).

Επίσης τα προαναφερόμενα δεδομένα, τροφοδοτούν τον Γεωπληροφορικό Χάρτη Παρακολούθησης της Περιβαλλοντικής Παραβατικότητας στην Κρήτη, καινοτόμο εργαλείο του LIFE Natura Themis που παρουσιάζεται στην επόμενη ενότητα.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ-ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Τα Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου, που λειτουργούν για πρώτη φορά στην Ελλάδα, αντιμετώπισαν κάποιες δυσκολίες στην οργάνωση και λειτουργία τους, τα οποία με αρκετή προσπάθεια όλων των εταίρων ξεπεράστηκαν και απέδωσαν σημαντική γνώση και εμπειρία.

Παρόλα αυτά, σημαντικά εμπόδια που παρουσιάστηκαν και δεν ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστούν από το έργο αλλά επαφίενται στην (κυβερνητική) πολιτική και βούληση για νομοθέτηση και την κρατική μέριμνα, και τα οποία θα πρέπει να επιλυθούν σύντομα, είναι τα ακόλουθα:

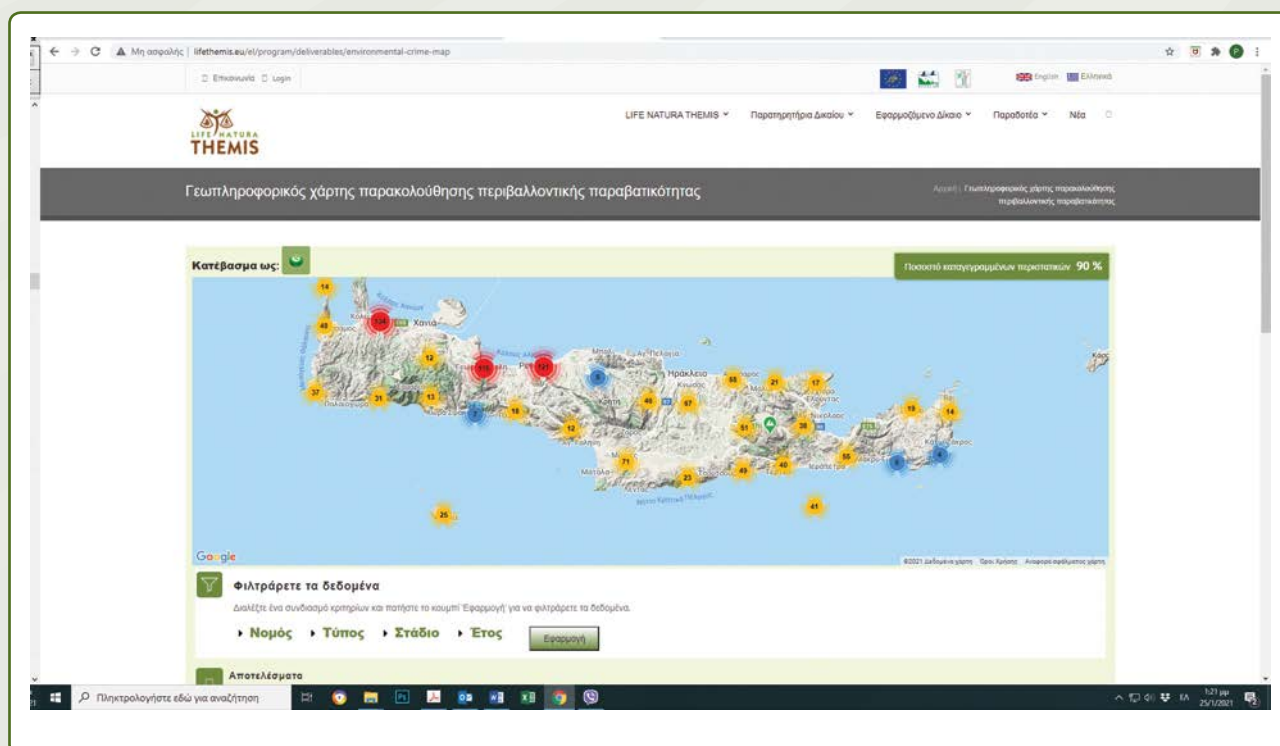
- Μετάβαση στην ψηφιακή εποχή όλων των υπηρεσιών/φορέων
- Ένταξη χωριστού κωδικού για τα περιβαλλοντικά εγκλήματα σε όλες τις συναρμόδιες υπηρεσίες/φορείς/δικαστήρια
- Εκλογίκευση του Ποινικού Κώδικα, κατάργηση νόμων και διατάξεων που «απενοχοποιούν» τα περιβαλλοντικά εγκλήματα, μειώνουν τις ποινές ή οδηγούν σε παραγραφή τους
- Κωδικοποίηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- Υιοθέτηση ενιαίου ψηφιακού συστήματος υπολογισμού προστίμων και αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων είσπραξής τους
- Δημιουργία ενιαίου φορέα παρακολούθησης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας σε όλη τη χώρα – σύσταση ανεξάρτητης αρχής ή ένταξη των επιθεωρητών περιβάλλοντος στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας
- Ενίσχυση με προσωπικό, εξοπλισμό και αρμοδιότητες του Συντονιστικού Γραφείου Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών και του Σώματος Επιθεωρητών Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ
- Ενίσχυση στη διαφάνεια όσον αφορά στα αποτελέσματα περιβαλλοντικών ελέγχων και των επιβαλλόμενων κυρώσεων (προστίμων)
- Ενθάρρυνση καλών πρακτικών και σύνδεση της περιβαλλοντικής επίδοσης με χρηματοδοτικά εργαλεία όπως προέβλεπε ο Ν. 4014/2011 (το παράδειγμα της μη επιδότησης φυσικών προσώπων και φορέων σε προκλήσεις πυρκαγιών).

Γεωπληροφορικός χάρτης παρακολούθησης περιβαλλοντικής παραβατικότητας

Η ανωτέρω διεξαγόμενη έρευνα των Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου είναι προσιτή στις υπηρεσίες, στους φορείς και στο ευρύ κοινό μέσα από την ιστοσελίδα του έργου: <http://www.lifethemis.eu/el/program/deliverables/environmental-crime-map> (Εικόνα 7). Μέσα από τον γεωπληροφορικό χάρτη ο χρήστης μπορεί πολύ γρήγορα και απλά να αντλήσει στοιχεία σχετικά με τον τόπο, τον χρόνο, τον τύπο και το στάδιο της νομικής διαδικασίας των περιβαλλοντικών εγκλημάτων στην Κρήτη, πάντοτε με σεβασμό των προσωπικών δεδομένων. Πρόκειται για μία πραγματικά καινοτόμα πλατφόρμα με προοπτική περισσότερων χρήσεων και αναλύσεων, η οποία αυτή τη στιγμή καλύπτει ένα σημαντικό κενό στην περιβαλλοντική πληροφόρηση στην Κρήτη και δύναται να αποτελέσει μοντέλο για τη διάχυση της περιβαλλοντικής πληροφόρησης και στην Ευρώπη.

Εικόνα 6: Παράνομη διάνοιξη δρόμου σε προστατευόμενο οικότοπο. Αφραθιάς Δήμου Φαιστού, 2014.

Εικόνα 7: Ο γεωπληροφορικός χάρτης παρακολούθησης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας της Κρήτης, όπως εμφανίζεται στην ιστοσελίδα του έργου www.lifethemis.eu

Παράλληλα, ο συγκεκριμένος γεωπληροφορικός χάρτης αποτελεί σημαντικό εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού. Όπως προκύπτει και από την Εικόνα 7, ο χάρτης δίνει στον χρήστη και στη διοίκηση τη δυνατότητα να εντοπίζει ζώνες υψηλής παραβατικότητας, π.χ. περιοχές όπου είναι συχνή η υποβάθμιση θαλάσσιου περιβάλλοντος, και να λαμβάνει στοχευμένα τα κατάλληλα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα όπως παραδείγματος χάρη:

- να επιτυγχάνει καλύτερο προγραμματισμό των ελέγχων,
- να εκτιμά ποιοτικά και ποσοτικά την τέλεση εγκληματικών πράξεων,
- να προβλέπει την τέλεση εγκληματικών πράξεων,
- να διευκολύνει τη διυπηρεσιακή συνεργασία των δικωκτικών αρχών,
- να ευαισθητοποιεί τους υπαλλήλους της στην αποτελεσματικότερη δίωξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Στον γεωπληροφορικό χάρτη αναρτώνται οι υποθέσεις δίωξης των εγκλημάτων κατά των ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας εντός ή πλησίον των Προστατευόμενων Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000, που έγιναν γνωστές μέσα από την έρευνα που διεξήγαγαν τα Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου Ανατολικής και Δυτικής Κρήτης (προηγούμενη ενότητα).

Οι υποθέσεις δίωξης που καταχωρούνται επίσημα στις Εισαγγελίες των κατά τόπω Πρωτοδικείων, αποτελούν μόνο ένα μέρος του συνόλου των υποθέσεων υποβάθμισης που πραγματικά λαμβάνουν χώρα. Σημειωτέον ότι, αν μια Υπηρεσία είναι περισσότερο αποτελεσματική από μια άλλη, τα στοιχεία που θα προσκομίσει θα εμφανίσουν αυξημένα ποσοστά στο πεδίο δραστηριότητάς της, χωρίς απαραίτητα αυτό να αντικατοπτρίζει την πραγματική εικόνα της δίωξης των αντίστοιχων εγκλημάτων στο σύνολό τους. Με την επιφύλαξη της «ουσιαστικής πραγματικότητας», δηλαδή των εγκλημάτων που καταγράφονται και των εγκλημάτων που πραγματικά τελούνται, η ομάδα του LIFE THEMIS, συνέλεξε και κατέγραψε τις υποθέσεις που επίσημα κοινοποιήθηκαν από τις αρμόδιες προανακριτικές αρχές με σκοπό, να «φωτογραφίσει», να κάνει μετρήσιμο, να αποτυπώσει για πρώτη φορά ποσοτικά το περιβαλλοντικό έγκλημα στην Κρήτη.

ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο γεωπληροφορικός χάρτης του περιβαλλοντικού εγκλήματος έχει υλοποιηθεί χρησιμοποιώντας το CMS της ιστοσελίδας του προγράμματος, το οποίο είναι το Drupal 7. Για τον λόγο αυτό έχει δημιουργηθεί ένας ξεχωριστός τύπος περιεχομένου, στον οποίο καταγράφονται στοιχεία όπως το όνομα της περιοχής, ο νομός, ο τύπος, η κατάσταση της καταγγελίας καθώς και η γεωγραφική της θέση. Για τη γεωγραφική θέση χρησιμοποιείται το Google Maps API που δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη που ενημερώνει τη βάση δεδομένων να προσθέσει, ή και να αλλάξει υπάρχον σημείο πάνω σε υπόβαθρο χάρτη Google Maps. Επίσης εάν γνωρίζει τις συντεταγμένες, μπορεί να τις προσθέσει στα αντίστοιχα πεδία.

Η θέση του συμβάντος δηλώνεται σε κάθε περίπτωση κατά προσέγγιση και είναι και ένας λόγος που η δυνατότητα μεγέθυνσης του χάρτη έχει περιοριστεί από τους διαχειριστές. Ένας άλλος, πιο σημαντικός λόγος, είναι η αποτροπή της ταυτοποίησης συγκεκριμένης θέσης συμβάντος με συγκεκριμένα πρόσωπα, που θα μπορούσε δυνητικά να είναι και παραβίαση προσωπικών δεδομένων. Ο περιορισμός αυτός προέκυψε ήδη από την έναρξη υλοποίησης του έργου LIFE Natura Themis, οπότε και απαιτήθηκε η συμμόρφωση όλων των φορέων που τηρούν και επεξεργάζονται τέτοιου είδους αρχεία, με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων 2016/679 της 27ης Απριλίου 2016.

Ο τυπικός τρόπος προβολής των συμβάντων είναι μέσω ενός Google Maps χάρτη με τις θέσεις τους. Παράλληλα, η πληροφορία αυτή μπορεί να προβληθεί και με τη μορφή πίνακα περιγραφής των συμβάντων, με την απουσία των γεωγραφικών συντεταγμένων για τους λόγους που προαναφέρθηκαν και παραπάνω.

Το κόστος δημιουργίας ενός γεωπληροφορικού χάρτη περιλαμβάνεται στο κόστος κατασκευής της φιλοξενούσας ιστοσελίδας. Εάν δημιουργηθεί αυτόνομα, το κόστος κατασκευής της περιορίζεται στη μέση τιμή κατασκευής ιστοσελίδων της εκάστοτε αγοράς (π.χ. 3.000,00€-5.000,00€ για την ελληνική αγορά).

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Για τη συντήρηση της ιστοσελίδας/χάρτη, την εισαγωγή και επικαιροποίηση των δεδομένων, την παρακολούθηση των στατιστικών, την εξαγωγή συμπερασμάτων και την αξιοποίηση της πληροφορίας από την εκάστοτε υπηρεσία/φορέα απαιτείται η απασχόληση ενός (1) ατόμου με εμπειρία στη διαχείριση ιστοσελίδων, με καθεστώς ημιαπασχόλησης και μέσω μηνιαίο κόστος 1.000,00€ (περιλαμβανομένων ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κ.λπ.).

Στην περίπτωση του LIFE Natura Themis την τροφοδοσία με δεδομένα του γεωπληροφορικού χάρτη την είχαν οι συντονιστές των Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου Ανατολικής και Δυτικής Κρήτης, με την αρωγή του υπεύθυνου Ηλεκτρονικών Συστημάτων και Μηχανογράφησης (IT Manager) του Πανεπιστημίου Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης. Οπότε το κόστος απασχόλησης για τη συγκεκριμένη εργασία περιλαμβάνονταν στη μισθοδοσία των ΠΠΔ για τους συντονιστές δικηγόρους, και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους για τον υπεύθυνο Ηλεκτρονικών Συστημάτων και Μηχανογράφησης του ΠΚ-ΜΦΙΚ.

Εφόσον όμως η αναπαραγωγή της δράσης προβλέπει την κάλυψη με δεδομένα από όλη τη χώρα και την αποτύπωση του συνόλου της επικράτειας, οι απαιτήσεις σε ανθρώπινο δυναμικό αυξάνονται κατακόρυφα, ανάλογα με τον αριθμό των υπηρεσιών/φορέων που θα συνεισφέρουν δεδομένα, τον ρυθμό παραλαβής των δεδομένων, την ακρίβειά τους κ.λπ.

Πρότασή μας είναι να αναπαραχθεί ένας γεωπληροφορικός χάρτης που θα καλύπτει όλη τη χώρα και ο οποίος θα λειτουργεί ως πλατφόρμα εισαγωγής δεδομένων με δικαίωμα πρόσβασης απ' όλες τις υπηρεσίες της χώρας.

Μιας τέτοιας εμβέλειας έργο απαιτεί ξεκάθαρα πλήρη μηχανοργάνωση όλων των υπηρεσιών, εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων υπαλλήλων, αυστηρή τήρηση του πρωτοκόλλου από όλους τους χρήστες και αξιοποίησή του από όλο τον κρατικό μηχανισμό.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την τροφοδοσία του γεωπληροφορικού χάρτη προέρχονται από στοιχεία που κοινοποιούνται από επιλεγμένες δημόσιες υπηρεσίες με προανακριτικές αρμοδιότητες (π.χ. Δ/νση Δασών, Αστυνομία, Θηροφυλακή κ.λπ) αλλά και τα δικαστήρια της Κρήτης. Ο χάρτης επικαιροποιείται διαρκώς σε συνάρτηση με τη ροή πληροφοριών από τις Υπηρεσίες προς τους Συντονιστές. Ο χρήστης ενημερώνεται για το ποσοστό καταγραφής των υποθέσεων. Δεν καταχωρούνται ανεπίσημες καταγγελίες, προφορικές αναφορές και πληροφορίες που δίδονται ανώνυμα. Η σήμανση των τοποθεσιών γίνεται κατά προσέγγιση. Οι κοινοποιούμενες πληροφορίες φυλάσσονται σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων στο Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης.

Τα Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου Ανατολικής και Δυτικής Κρήτης εισάγουν με τον γεωπληροφορικό χάρτη ένα νέο τεχνολογικό εργαλείο στον τομέα της πρόληψης και της καταστολής. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα, η επιτυχία του οποίου εξαρτάται από υπολογίσιμους παράγοντες, όπως ο ρυθμός καταγραφής και ο χρονισμός των ΠΠΔ και από αστάθμητους παράγοντες όπως η πρόσβαση σε δεδομένα και η ταχύτητα ανταπόκρισης των φορέων. Ο δυναμικός χαρακτήρας της έρευνας, δηλαδή η διαρκής επικαιροποίηση των δεδομένων στα οποία βασίστηκαν οι στατιστικές του LIFE Natura Themis καθιστούν απαραίτητες τις παρακάτω επεξηγήσεις και επιφυλάξεις.

- Η ανάθεση της έρευνας στους Δικηγορικούς Συλλόγους Ηρακλείου και Χανίων έγινε με αποκλειστικό κριτήριο τον μεγάλο αριθμό υποθέσεων που επεξεργάζονται τα αντίστοιχα Πρωτοδικεία Ηρακλείου και Χανίων.
- Η κατανομή των υποθέσεων μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Κρήτης έχει καθαρά διαχειριστικό χαρακτήρα. Ο μεγάλος όγκος δεδομένων ομαδοποιήθηκε κατά την προέλευσή τους, δηλαδή δικαστήρια/υπηρεσίες στις οποίες συλλέγονται (Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου). Τα αποτελέσματα εξήχθησαν για το σύνολο του νησιού.

- Σκοπός της καταγραφής και της στατιστικής ανάλυσης είναι ο καλύτερος προγραμματισμός των ελέγχων, η ποιοτική και ποσοτική εκτίμηση των πράξεων και των ποινών που επισύρουν, η πρόβλεψη της τέλεσης εγκληματικών πράξεων, η ενδυνάμωση της διυπηρεσιακής συνεργασίας των διωκτικών αρχών και η ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών.
- Περιβαλλοντικά εγκλήματα και παραβάσεις αναρτήθηκαν χωρίς αναφορά στον κατηγορούμενο/ δράστη κατόπιν ελέγχου σε ποινικά αρχεία προανακριτικών υπηρεσιών και δικαστικών αποφάσεων. Για τη διασφάλιση του απορρήτου και την προστασία των προσωπικών δεδομένων των δραστών έχει εξασφαλισθεί άδεια από την αρμόδια Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.
- Οι υποθέσεις δίωξης που καταχωρήθηκαν στις κατά τόπω Εισαγγελίες αποτελούν μόνο ένα μέρος του πραγματικού αριθμού των υποθέσεων υποβάθμισης περιβάλλοντος.
- Η καταγραφή έγινε με την αυτονόητη επιφύλαξη της αποτελεσματικότητας της δίωξης. Υπηρεσίες με μεγαλύτερη διωκτική δραστηριότητα θα εμφανίσουν αυξημένα ποσοστά σε συγκεκριμένα πεδία, χωρίς απαραίτητα αυτό να αντικατοπτρίζει το πραγματικό ποσοστό των αντίστοιχων εγκλημάτων σε σχέση με άλλα εγκλήματα.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ-ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Σκοπός της ανάρτησης των δεδομένων των ερευνών των ΠΠΔ στον γεωπληροφορικό χάρτη, ήταν να εγκαινιάσει μια νέα εποχή στον τομέα της δίωξης, της πρόληψης και της καταστολής.

Εφόσον η δράση αυτή αναπαραχθεί από κρατική υπηρεσία για τις εσωτερικές της ανάγκες, κάτι που συνιστούμε ανεπιφύλακτα, δεν είναι απαραίτητο ο γεωπληροφορικός χάρτης να είναι προσβάσιμος στο ευρύ κοινό αλλά θα ήταν αν μη τι άλλο αναγκαίο να ήταν διαθέσιμος προς όποια άλλη υπηρεσία ή φορέα εργάζεται πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο ή έχει αρμοδιότητα ελέγχου, δίωξης και αποτροπής περιβαλλοντικών εγκλημάτων.

Παραδείγματος χάριν εάν ο γεωπληροφορικός χάρτης αναπαραχθεί από την Περιφέρεια, θα πρέπει να είναι προσβάσιμος από την αντίστοιχη Αποκεντρωμένη Διοίκηση, τη Γενική Περιφερειακή Αστυνομική Διεύθυνση, τον αρμόδιο Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ.λπ. Αντίστοιχα, εάν ο χάρτης αναπαραχθεί από Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, θα πρέπει να προβλέπεται η προσβασιμότητα στα στοιχεία του όλων των αρμόδιων υπηρεσιών και διωκτικών αρχών.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι υποθέσεις δίωξης που καταχωρήθηκαν αποτελούν μόνο ένα μέρος του πραγματικού αριθμού των υποθέσεων υποβάθμισης περιβάλλοντος και η καταγραφή τους έγινε με την αυτονόητη επιφύλαξη της αποτελεσματικότητας της δίωξης της εκάστοτε υπηρεσίας. Ως εκ τούτου δεν αντικατοπτρίζει την πλήρη εικόνα του περιβαλλοντικού εγκλήματος, αλλά σε συνέργεια και με άλλα εργαλεία μπορεί να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των ελέγχων, της δίωξης και της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Ιδανικά θα μπορούσε να υποστηρίξει τεχνολογικά τη δημιουργία μιας δομής Δίωξης Περιβαλλοντικού Εγκλήματος ως ανεξάρτητη ειδική υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας (Περιβαλλοντική Αστυνομία), ως χωριστή Διεύθυνση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας υπό την αιγίδα του Συντονιστικού Γραφείου Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών ή/και του Σώματος Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και του ΣΥΓΑΠΕΖ είτε ακόμα και ως δομή του νέου Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) με τον περιορισμό της χρήσης του στις περιοχές δικαιοδοσίας του ΟΦΥΠΕΚΑ, δηλαδή τις Προστατευόμενες Περιοχές του Δικτύου NATURA 2000.

Εφαρμογή για έξυπνες συσκευές

Μια από τις καινοτόμες δράσεις του LIFE Natura Themis είναι σίγουρα και η Εφαρμογή για έξυπνες συσκευές LIFE THEMIS, που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του έργου από τον υπεύθυνο για τη δράση εταίρο, την Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (Συνδικαιούχος του προγράμματος LIFE Natura Themis). Η εφαρμογή αυτή, εύχρηστη και λειτουργική, δίνει τη δυνατότητα στον πολίτη να αναφέρει/καταγγείλει άμεσα και χωρίς οικονομική επιβάρυνση, επώνυμα ή ανώνυμα, οποιοδήποτε περιστατικό πέσει στην αντίληψή του και που θεωρεί ότι συνιστά περιβαλλοντική αυθαιρεσία/ παράβαση/ έγκλημα. Με ένα απλό μήνυμα και αφού έχει αποτυπωθεί φωτογραφικά το συμβάν, ο πολίτης ενημερώνει τους διαχειριστές της εφαρμογής, χωρίς να χρειαστεί να μεταβεί στην αρμόδια υπηρεσία, εξοικονομώντας έτσι χρήμα και χρόνο. Η αναφορά/ καταγγελία αξιολογείται και προωθείται αρμοδίως στις υπηρεσίες οι οποίες είναι οι πλέον αρμόδιες για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, προανακριτικής έρευνας, εντοπισμού του δράστη, επιβολής προστίμων ή οποιασδήποτε άλλης διαδικασίας προβλέπεται νομικά και διοικητικά για τη συγκεκριμένη παράβαση.

Η εφαρμογή για έξυπνες συσκευές LIFE THEMIS έχει εκδοθεί σε δύο γλώσσες και πιλοτικά καλύπτει την επικράτεια της Κρήτης. Η αποτελεσματικότητά της παρακολουθείται και αξιολογείται καθ' όλη τη διάρκεια του έργου.

Πρόκειται για μια εφαρμογή εύχρηστη και λειτουργική, η οποία υποστηρίζεται από συσκευές Android και iOS (κινητά, τάμπλετ και έξυπνες συσκευές).

Ο τρόπος λειτουργίας της είναι ο ακόλουθος: Ο χρήστης, αφού εγκαταστήσει την εφαρμογή μέσω Google Play (για Android), App store (για iOS) ή σκανάροντας τα αντίστοιχα QR Codes, προχωρά στην καταγγελία/αναφορά ως εξής:

- α. Αρχικά θα πρέπει ενεργοποιήσει το σύστημα γεωαναφοράς της συσκευής του. Ακολούθως φωτογραφίζει το πρόβλημα που επιθυμεί να αναφέρει (έως 4 φωτογραφίες).
- β. Γράφει σχετικό σχόλιο ή κείμενο με πιθανές λέξεις-κλειδιά που περιγράφουν περιληπτικά την παράβαση (π.χ. απόρριψη μπάζων, υποβάθμιση αιγιαλού κ.λπ.), εάν το επιθυμεί.

Εικόνα 8: Παράνομη απόρριψη μπάζων και απορριμμάτων εντός προστατευόμενης περιοχής NATURA 2000. Τσούτσουρος Δήμου Αρχανών Αστερουσίων, 2015.

- γ. Αποστέλλει το μήνυμά του αυτόματα.
- δ. Όταν δεν υπάρχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, η εφαρμογή αποθηκεύει την καταγγελία στη συσκευή και η αποστολή ολοκληρώνεται αυτόματα όταν υπάρχει σύνδεση στο διαδίκτυο.
- ε. Η γεωαναφορά του σημείου παράβασης γίνεται αυτόματα από το σύστημα στιγματοθεσίας της συσκευής του χρήστη.

Τη συνέχεια αναλαμβάνουν οι διαχειριστές της εφαρμογής, οι οποίοι αφού παραλάβουν το σχετικό μήνυμα/καταγγελία/αναφορά, επεξεργάζονται την ορθότητα και πιστότητά του, κωδικοποιούν την αναφορά στην αντίστοιχη κατηγορία περιβαλλοντικού εγκλήματος, αναζητούν την/τις αρμόδια/αρμόδιες Υπηρεσίες, προωθούν αναλόγως την καταγγελία και ακολούθως παρακολουθούν την πορεία και εξέλιξη της υπόθεσης.

Όλα αυτά πραγματοποιούνται εντελώς ανώνυμα, εντελώς αυτόματα και σε πραγματικό χρόνο, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τόσο τον πολίτη όσο και τις αρμόδιες Υπηρεσίες. Τον μεν πολίτη εφόσον επιθυμεί να αντιδράσει σε μία παρανομία άμεσα και με τη λιγότερη δυνατή ταλαιπωρία, τη δε αρμόδια Υπηρεσία, γιατί της παρέχονται πολύτιμες πληροφορίες, όπως το ακριβές σημείο του συμβάντος και φωτογραφικό υλικό τεκμηρίωσης, προκειμένου να δράσει άμεσα και αποτελεσματικά.

Επιπλέον ο χρήστης της εφαρμογής έχει τη δυνατότητα να ενημερώνεται για την εξέλιξη της αναφοράς του, καθώς οι διαχειριστές απαντούν σε όλες τις καταγγελίες μόλις έχουν απαντήσεις από τις υπηρεσίες. Ο χρήστης επισκεπτόμενος το «ιστορικό» της εφαρμογής στη συσκευή του βλέπει αρχικά όλες τις αναφορές που έχει κάνει και πατώντας εκ νέου σε κάθε μια από αυτές μπορεί να δει τα μηνύματα που την αφορούν. Οι απαντήσεις στέλνονται από τον διαχειριστή μέσω της πλατφόρμας προς την εφαρμογή που έχει εγκατασταθεί στην εκάστοτε συσκευή και όχι στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις ή τον τηλεφωνικό αριθμό του χρήστη, τα οποία ούτως ή άλλως δεν είναι γνωστά.

Με λίγα λόγια η συγκεκριμένη εφαρμογή του LIFE Natura Themis δεν είναι «κενό γράμμα», αλλά μία εφαρμογή που δίνει τη δύναμη, στον καθένα από εμάς, να συνδράμει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, διασφαλίζοντας την ανωνυμία του, χωρίς περιττή ταλαιπωρία και χρησιμοποιώντας απλώς την έξυπνη συσκευή του.

ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η εφαρμογή LIFE THEMIS αναπτύχθηκε για συστήματα ANDROID και iOS, ούτως ώστε να καλύψει όλη τη γκάμα των σύγχρονων συσκευών (κινητά, tablets κ.λπ.) Για την Android εφαρμογή χρησιμοποιήθηκε το Android studio και για την εφαρμογή iOS το XCODE της Apple. Και για τα δύο συστήματα δημιουργήθηκαν Κώδικες Γρήγορης Απόκρισης (Quick Response Codes-QR codes) προκειμένου να διευκολυνθούν οι χρήστες στην εγκατάσταση της εφαρμογής στις συσκευές τους.

Υποστηρίζεται από ιστοσελίδα που δημιουργήθηκε ειδικά για τον σκοπό αυτό και κατασκευάστηκε με κώδικα PHP, και επικοινωνεί απευθείας με τον server όπου η κάθε καταγγελία εγγράφεται αυτόματα σε μια βάση δεδομένων MYSQL.

Το κόστος παραγωγής της συγκεκριμένης εφαρμογής με την κατασκευή της υποστηρικτικής ιστοσελίδας και της πλατφόρμας διαχείρισης ανήλθε στα 10.000,00€, περιλαμβανομένων της εκπαίδευσης των διαχειριστών, της παραγωγής βίντεο-οδηγού διαχείρισης, της ετήσιας αναβάθμισης και της τεχνικής υποστήριξης των εταίρων καθ' όλη τη διάρκεια του έργου. Η αναβάθμιση της εφαρμογής για έξυπνες συσκευές του LIFE Themis για να καλύψει γεωχωρικά το σύνολο της επικράτειας της χώρας δεν ξεπερνά τις 5.000,00€.

Για την αγορά του ονόματος της ιστοσελίδας και την ανανέωσή του απαιτείται ένα μέσο ποσό της τάξης των 20,00€ ετησίως, για την ετήσια συντήρηση της ιστοσελίδας διαχείρισης το κόστος είναι περίπου 300€ τον χρόνο, ενώ για την προμήθεια των QR codes δεν απαιτείται συνδρομή ή αγορά άπαξ (είναι δωρεάν, τουλάχιστον έως και την ημέρα σύνταξης του παρόντος Σχεδίου).

Σημαντικό είναι να προβλεφθεί από τους δυνητικούς φορείς αναπαραγωγής της δράσης, το κόστος της προ-

ώθησης της Εφαρμογής για Έξυπνες Συσκευές στους πολίτες. Κόστος που εξαρτάται πάντα από τα εργαλεία και τα μέσα προώθησης που θα χρησιμοποιηθούν και το μέγεθος του πληθυσμού που επιθυμεί η υπηρεσία/φορέας να καλύψει.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Για την εφαρμογή LIFE THEMIS, με δεδομένο ότι καλύπτει μόνο την Περιφέρεια Κρήτης και ότι η εκστρατεία προώθησής της συμπεριλαμβάνονταν στη γενικότερη εκστρατεία ενημέρωσης του έργου, απαιτήθηκε η απασχόληση ενός (1) ατόμου πλήρους απασχόλησης, για την παραλαβή των αναφορών, την αξιολόγησή τους, την προώθησή τους στις αρμόδιες υπηρεσίες, την παραλαβή των απαντήσεων των υπηρεσιών, την ενημέρωση των χρηστών κ.λπ. Το μέσο μηνιαίο μισθολογικό κόστος του υπαλλήλου που ανέλαβε τη διαχείριση της εφαρμογής στο πλαίσιο του έργου LIFE Natura Themis υπολογίζεται στα 1.800,00€ (περιλαμβανομένων ασφαλιστικών εισφορών, φόρων κ.λπ.).

Εάν η Εφαρμογή για Έξυπνες Συσκευές αναπαραχθεί από υπηρεσίες/φορείς με μεγαλύτερη χωρική αρμοδιότητα και ακολουθηθεί εξειδικευμένη ενημερωτική εκστρατεία για την προώθησή της στο ευρύ κοινό, θεωρητικά θα υπάρξει μεγαλύτερη υποδοχή καταγγελιών και συνεπώς θα απαιτηθεί μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων αποκλειστικής και μόνιμης απασχόλησης για τη διαχείρισή τους. Ειδικά δε για υπηρεσίες που λειτουργούν επί 24ώρου βάσεως (π.χ. Ελληνική Αστυνομία, Πυροσβεστική Υπηρεσία, Λιμενικό Σώμα κ.λπ.) θα πρέπει να προβλεφθούν τουλάχιστον δύο (2) διαχειριστές ημερησίως, ούτως ώστε να καλυφθούν τουλάχιστον δύο βάρδιες.

Για τις απαιτήσεις σε ανθρώπινο δυναμικό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και μια σειρά από εξωγενείς παράγοντες που δύνανται να επηρεάσουν τον αριθμό και ρυθμό αποστολής των καταγγελιών, όπως π.χ. το πληθυσμιακό μέγεθος της περιοχής κάλυψης, ο αριθμός των ενεργών περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των άτυπων περιβαλλοντικών ομάδων/κινήματων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή κάλυψης, η ύπαρξη και το μέγεθος βιομηχανικών και άλλων οχλουσών και ρυπογόνων δραστηριοτήτων, η ευαισθητοποίηση των κατοίκων, το τουριστικό ρεύμα και η εποχικότητά του κ.λπ.

Εικόνα 9: Παράνομη κίνηση οχήματος εντός υγροτόπου. Αποσελέμης Δήμου Χερσονήσου, 2011.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η Εφαρμογή χρησιμοποιεί το GPS της εκάστοτε συσκευής για να αποθηκεύσει το γεωγραφικό στίγμα το οποίο συνοδεύει τη φωτογραφία και κατ' επέκταση τη σχετική αναφορά. Επίσης χρησιμοποιεί έναν αλγόριθμο συμπίεσης για τη φωτογραφία προκειμένου να μειώνεται το μέγεθός της ώστε να γίνει εύκολη η αποστολή της μέσω δεδομένων, καθώς η κυρία χρήση της γίνεται σε σημεία που δεν υπάρχει ασύρματη σύνδεση δικτύου (wi-fi).

Στη βάση δεδομένων της ιστοσελίδας καταγράφεται η ημερομηνία του συμβάντος, οι φωτογραφίες τεκμηρίωσης, πιθανά σχόλια του χρήστη και τα σημεία γεωαναφοράς του συμβάντος (Εικόνα 10).

Η βάση δεδομένων είναι απευθείας προσβάσιμη από τους διαχειριστές της εφαρμογής μέσω μίας πλατφόρμας διαχείρισης (administration panel) η οποία δίνει τη δυνατότητα απευθείας προώθησης της καταγγελίας στις αρμόδιες υπηρεσίες με τη μορφή ηλεκτρονικού μηνύματος (e-mail) ενώ οι φωτογραφίες περιέχονται ως «επισυναπτόμενα» (attachments). Διαθέτει δυνατότητα απάντησης στον χρήστη (είτε τυποποιημένη είτε για ελεύθερη σύνταξη), ενώ μπορεί να συγκρίνει αυτόματα τα γεωχωρικά δεδομένα, εντοπίζοντας κοντινές αναφορές και ενημερώνοντας τον διαχειριστή για πιθανή συσχέτισή τους. Από την πλατφόρμα διαχείρισης ο διαχειριστής μπορεί να εξάγει τη βάση δεδομένων, εάν επιθυμεί να επεξεργαστεί στατιστικά τις καταγγελίες (Εικόνες 11α και 11β).

Σε αυτό το πεδίο ο κάθε διαχειριστής που διαθέτει ξεχωριστό κωδικό πρόσβασης, αφού δηλώσει ότι αναλαμβάνει την εκάστοτε καταγγελία, αξιολογεί τη σαφήνεια των εικόνων ως προς την αποτύπωση της πιθανής παράβασης, εάν υπάρχει κείμενο/σχόλιο του χρήστη ελέγχει τη συνάφεια αυτού με το εικονιζόμενο θέμα, διασταυρώνει την ακρίβεια της θέσης μέσα από τον χάρτη (Google maps, Google earth ή άλλο δορυφορικό μέσο τηλεπισκόπησης), την καταχωρεί ως έγκυρη/μη έγκυρη και προχωρά στη σύνταξη μιας επιστολής αναφοράς με όλα τα στοιχεία να περιλαμβάνονται σε αυτήν.

Η επιλογή των υπηρεσιών στις οποίες θα απευθυνθεί κάθε φορά ο διαχειριστής είναι άμεσα εξαρτώμενη με τη φύση του καταγγελλόμενου περιστατικού και τον χώρο στον οποίο συνέβη.

Εκτός της βάσης δεδομένων και της πλατφόρμας διαχείρισης, διαθέτει και ορατή στους επισκέπτες πλευρά, η οποία παρέχει πληροφορίες για το έργο, για την Εφαρμογή και αποτυπώνει τις καταγγελίες σε χάρτη (Εικόνα 12). Αυτή τη στιγμή η δυνατότητα αυτή έχει απενεργοποιηθεί λόγω συμμόρφωσης προς τις επιταγές του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (2016/679 της 27ης Απριλίου 2016), καθώς η γεωαναφορά των νέων έξυπνων συσκευών είναι συνήθως πολύ ακριβής και υπάρχει η πάντα η πιθανότητα ταυτοποίησης του πιθανού παραβάτη από οποιονδήποτε.

Themis

01/01/2020 - 05/03/2021

Όλα Εν αναμονή Έγκυρη Μη έγκυρη Ορατή

Δείξε 10 εγγραφές

id	Υπεύθυνος	Ημ/νία	Κατάσταση	Εικόνες	Σημειώσεις	Λεπτομέρειες
738	Χ Γ	16/02/2020	Έγκυρη		Παρατημένο αυτοκίνητο μέσα στη φύση, νότια της λίμνης Κουρνά.	 (http://maps.google.com/maps? q=loc:35.328065,24.256813333333337) Λεπτομέρειες (http://app-naturathemis.gr/admin/complaint/738)
737	Χ Γ	12/02/2020	Έγκυρη		Αλμυρός Ηρακλείο Κρήτης	 (http://maps.google.com/maps? q=loc:35.33853361138532,25.066363820806146) Λεπτομέρειες (http://app-naturathemis.gr/admin/complaint/737)
736	Χ Γ	02/02/2020	Εν αναμονή		Στο δρόμο για τις Μενιές.	 (http://maps.google.com/maps? q=loc:35.5351432,24.138919) Λεπτομέρειες (http://app-naturathemis.gr/admin/complaint/736)
735	Χ Γ	02/02/2020	Μη έγκυρη			 (http://maps.google.com/maps? q=loc:35.432218040825745,23.691468210024496) Λεπτομέρειες (http://app-naturathemis.gr/admin/complaint/735)
734	Χ Γ	02/02/2020	Έγκυρη		Σκουιδόσπορος - αποστρωτήριο ζύου κοντά στα Αρμανάγια.	 (http://maps.google.com/maps? q=loc:35.126518333333334,25.172649999999997) Λεπτομέρειες (http://app-naturathemis.gr/admin/complaint/734)
733	Π Μ	30/01/2020	Μη έγκυρη		Add Comment (optional)	 (http://maps.google.com/maps? q=loc:35.31724696579715,25.35123027382533) Λεπτομέρειες (http://app-naturathemis.gr/admin/complaint/733)
732	Π Μ	30/01/2020	Μη έγκυρη		Add Comment (optional)	 (http://maps.google.com/maps? q=loc:35.31707526048857,25.35241545261297) Λεπτομέρειες (http://app-naturathemis.gr/admin/complaint/732)

id Υπεύθυνος Ημ/νία Κατάσταση Εικόνες Σημειώσεις Λεπτομέρειες

Εικόνα 10: Η πλατφόρμα διαχείρισης όπως εμφανίζεται στον υπολογιστή του διαχειριστή.

Themis

Καταγγελία #732 - 30/01/2020 ✖ Διόρθωση

Υπεύθυνος Καταγγελίας _____

Π.Μ. _____

Ειδοποίηση χρήστη
 Notify user

Αποστολή Καταγγελίας

Στοιχεία Καταγγελίας

Τοποθεσία **Σημειώσεις**

Add Comment (optional)

Διαθέσιμες Φωτογραφίες

Κατάσταση Καταγγελίας

Εν απουσία
Με έγκριση
Επιταγή
Ορατή

Κοντινές καταγγελίες

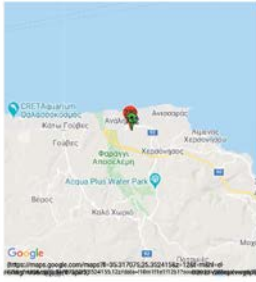
#999 #700 #733

Τοποθεσία **Σημειώσεις**

app-naturathemis.gr/admin/complaint/732

Themis

Themis/kipio/wes/w/s from zacharias jaitakis

Διαθέσιμες Φωτογραφίες

LIFE NATURA THEMIS

"Κατέβαστε την εφαρμογή Themis στο κινητό ή στο tablet σας ΒΟΗΘΗΣΕτε κι εσείς με τη συμμετοχή σας στην παρακολούθηση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων. Βελτιώστε την ποιότητα ζωής σας, προστείτε το περφόρμαντ."

© 2021 Themis, Inc.

Μάρτιος 2021

Δ	Τ	Π	Π	Σ	Κ	
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

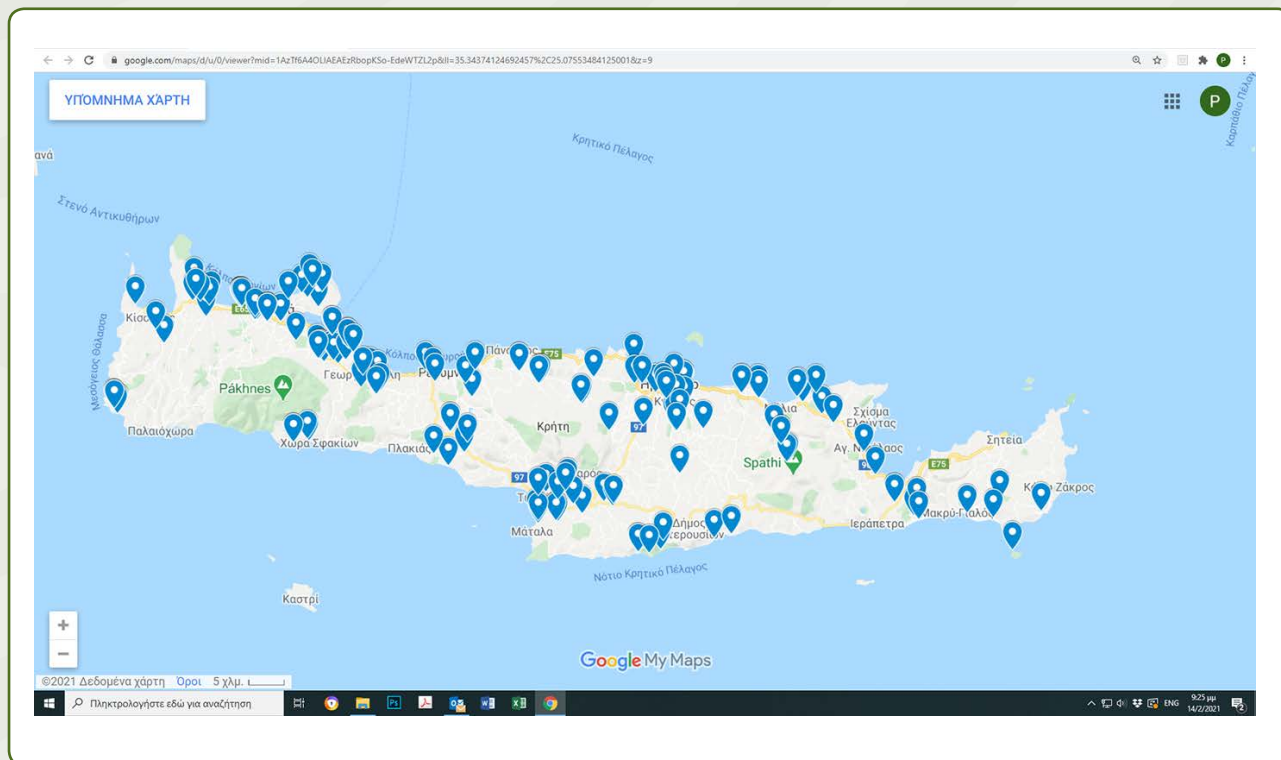
Χρήσιμα

- > www.eeprf.gr
- > <http://www.eeprf.gr>
- > www.themis.eu
- > <http://www.themis.eu>
- > www.rhmc.ucc.gr
- > <http://www.rhmc.ucc.gr>
- > www.ypeka.gr
- > <http://www.ypeka.gr>

Επικοινωνία

+302103224944
 info@eepr-naturathemis.gr
 Ηρώδης 20, 10667, Αθήνα

Εικόνες 11α και 11β: Απεικόνιση του πεδίου διαχείρισης καταγγελίας της πλατφόρμας διαχείρισης.

Εικόνα 12: Χάρτης με την αποτύπωση των έγκυρων καταγγελιών στην Εφαρμογή για Έξυπνες Συσκευές του LIFE THEMIS, ενεργοποιημένος για τις ανάγκες σύνταξης του Σχεδίου Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων Έργου.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ-ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η προτεινόμενη για αναπαραγωγή Εφαρμογή για Έξυπνες Συσκευές LIFE THEMIS μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτούσια, προσαρμόζοντας το εύρος κάλυψης ανάλογα τη χωρική ενότητα που θα εφαρμοστεί πολύ εύκολα και με μικρό κόστος.

Η αποτελεσματικότητά της στην αντιμετώπιση περιβαλλοντικών παραβάσεων είναι δεδομένη, αλλά υπάρχει μία σειρά προτάσεων που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την απόδοση όχι τόσο της εφαρμογής όσο της διαχείρισης των καταγγελιών.

Συγκεκριμένα προτείνονται τα ακόλουθα:

- Την αναπαραγωγή και λειτουργία της στο πλαίσιο εργασίας μιας περιφερειακής ή πανελλήνιας δικτυικής αρχής, με προτιμότερη την Ελληνική Αστυνομία. Κι αυτό γιατί είναι μια υπηρεσία που λειτουργεί επί 24ώρου βάσεως, έχει αρμοδιότητες σε όλο το φάσμα της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, έχει δυνατότητα άμεσης παρέμβασης για δίωξη και καταστολή των εγκληματικών ενεργειών, διαθέτει το απαιτούμενο ανθρώπινο δυναμικό και τον βασικά απαιτούμενο υλικοτεχνικό εξοπλισμό. Ως εκ τούτου έχει τη δυνατότητα αποσόβησης πιθανού περιβαλλοντικού εγκλήματος και υποβάθμισης, επ' αυτοφώρω σύλληψης και δίωξης ενώ έχει άμεση πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες προκειμένου να ζητήσει δικτυική, διοικητική ή νομική ενίσχυση. Η αμεσότητα παρέμβασης και η αποτελεσματικότητα δίωξης μειώνεται ανάλογα με την αρμοδιότητα της εκάστοτε υπηρεσίας/φορέα που επιθυμεί να υιοθετήσει το εργαλείο αυτό, με τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και τις περιβαλλοντικές ΜΚΟ να έχουν λιγότερες πιθανότητες σοβαρής αξιοποίησης των δυνατοτήτων της Εφαρμογής LIFE THEMIS.
- Η πλατφόρμα διαχείρισης και ειδικά η βάση δεδομένων επιδέχεται βελτιώσεων που θα διευκολύνουν τους διαχειριστές στην επεξεργασία, παρακολούθηση και στατιστικοποίηση των αναφορών. Συγκεκριμένα: α) η προσθήκη ενός (1) επιπλέον πεδίου για την αυτόματη κατηγοριοποίηση των πιθανών πα-

ραβάσεων (στη βάση του προτύπου που χρησιμοποιήθηκε από τα Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου του LIFE Natura Themis για την καταγραφή των δεδομένων περιβαλλοντικών παραβάσεων από τα αρχεία δικαστηρίων και υπηρεσιών) είτε χειροκίνητα από τον διαχειριστή είτε μέσω ανάπτυξης λίστας παραβάσεων, β) ενός (1) επιπλέον πεδίου για την καταγραφή των απαντήσεων των υπηρεσιών, γ) ενός (1) πεδίου για την κατάληξη της καταγγελίας (π.χ. αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας, επιβολή προστίμου, εντοπισμός δράστη, δικαστική απόφαση, αρχειοθέτηση, σε εκκρεμότητα κ.λπ.) και δ) η χρήση πρωτότυπου χάρτη που θα περιλαμβάνει όλων των ειδών προστατευόμενων περιοχών (NATURA 2000, Εθνικά Πάρκα, Εθνικοί Δρυμοί, Καταφύγια Άγριας Ζωής, Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους κ.λπ.) της υπό κάλυψη περιοχής και θα ενημερώνει ένα (1) επιπλέον πεδίο με το προστατευτικό καθεστώς του εκάστοτε σημείου αυτόματα, θα βελτιώσει την παρακολούθηση της ροής και εξέλιξης των καταγγελιών αλλά και των δυνατοτήτων παρέμβασης και αποτελεσματικότητας στη δίωξη των υπευθύνων, στην αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημίας και συνεπώς στην προστασία του περιβάλλοντος.

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, το Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών του ΥΠΕΝ, οι Δικηγορικοί Σύλλογοι Χανίων και Ηρακλείου και η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, στο πλαίσιο και των After-LIFE υποχρεώσεών τους, θα συνεχίσουν τη λειτουργία και χρήση των προαναφερόμενων δράσεων για τα επόμενα πέντε (5) έτη, και θα βρίσκονται στη διάθεση οποιασδήποτε υπηρεσίας ή φορέα επιθυμεί να υλοποιήσει κάποια από αυτές, για να παρέχουν περισσότερες πληροφορίες και συμβουλές για την αναπαραγωγή και μεταφορά της είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό.

Εικόνα 13: Παράνομη εγκατάλειψη οχημάτων εντός φαραγγιού. Μουρτζανά, Δήμου Πλατανιά, 2018.

Εικόνα 14: Αυθαίρετη προσωρινή κατασκευή στην τοποθεσία Πόντες-Βαθύ Δήμου Φαιστού, 2015.

Εικόνα 15: Απομεινάρια νυχτερινού πάρτι στον υγρότοπο του Καρτερού Δήμου Ηρακλείου, 2013.

Τα στοιχεία επικοινωνίας όλων των εταίρων είναι διαθέσιμα παρακάτω. Περισσότερες πληροφορίες για το έργο και τις δράσεις του LIFE Natura Themis-LIFE14 GIE/GR/000026 μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του έργου <http://lifethemis.eu/>.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ-ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Υπεύθυνος: Δρ. Μιχάλης Προμπονάς, Συντονιστής έργου
Κτίρια Λεωφόρος Κνωσού (Λευκά Κτίρια), Γραφείο Γ213
ΤΚ 71409, Ηράκλειο Κρήτης
Τηλ.: +30 2810 393265
E-mail: mprobonas@nhmc.uoc.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ
Υπεύθυνη: κα Σταυρούλα Πουλή, Συντονίστρια έργου ΣΥΓΑΠΕΖ-ΥΠΕΝ
Μεσογείων 119, ΤΚ 10192, Αθήνα
Τηλ.: +30 213 1513277, 213 1513724
E-mail: roulis@prv.ypeka.gr

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Υπεύθυνος: Δρ. Γιώργος Σμπώκος, Συντονιστής έργου ΔΣΗ
Θεοτοκοπούλου 28, ΤΚ 71202 Ηράκλειο
Τηλ.: +30 2814 007442
E-mail: observatoryeastcrete@gmail.com, sbokosjorgos@gmail.com

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Υπεύθυνη: κα Μαρία Μανιαδάκη, Συντονίστρια έργου ΔΣΧ
Δικαστικό Μέγαρο Χανίων
Πλατεία Ελευθερίας, ΤΚ 73134 Χανιά
Τηλ.: +30 28210 41179
E-mail: observatorywestcrete@gmail.com, chaniamaria@yahoo.com

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Υπεύθυνος: κος Νίκος Πέτρου, Συντονιστής έργου ΕΕΠΦ
Νίκης 20, 105 57 Αθήνα
Τηλ.: +30 210 3224944
E-mail: info@eepf.gr, ngpetrou@gmail.com

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ενδεικτικοί κατάλογοι υπηρεσιών, φορέων, ιδρυμάτων, επαγγελματικών δικτύων, φόρουμ, έργων LIFE και μή-LIFE κ.λπ. στους οποίους θα αποσταλεί ηλεκτρονικά το παρόν Σχέδιο Αναπαραγωγής και Μεταφοράς Δράσεων

Υπουργεία και Υπηρεσίες Περιβάλλοντος, Δικαιοσύνης και Ελεγκτικών Μηχανισμών στην Ελλάδα

A/A	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
1	ΕΝΩΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ	info@enpe.gr
2	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	perivpeir@patt.gov.gr tm.per.dyt@patt.gov.gr tperivallontos.anat@patt.gov.gr
3	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	perivallon@pvaigaiou.gov.gr
4	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΟΣ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού	dpxs@pde.gov.gr
5	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού	d.alvanos@pdm.gov.gr d.pxs@pdm.gov.gr
6	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού	p.bolanou-papageorgiou@php.gov.gr
7	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού	periv.xorsxed@thessaly.gov.gr
8	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού	dnsi_periv_xor_sched@pin.gov.gr tryfonas@pin.gov.gr
9	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος	dbiom@pkm.gov.gr N.Tsotsolis@pkm.gov.gr
10	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού	di.perivalon@pnai.gov.gr dpxs@cycl.pnai.gov.gr
11	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού	perivallon@ppel.gov.gr
12	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού	dpehos@pste.gov.gr
13	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ Διεύθυνση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού	dphs@pamth.gov.gr
14	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ - Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού	d.pexws@crete.gov.gr

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
15	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	k.dimopoulos@prv.ypeka.gr
16	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ - ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	ypdipimi@otenet.gr
17	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	kepik@astynomia.gr
18	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ, Τομέας Περιβάλλοντος	d.koutra@prv.ypeka.gr NikouG@eka.ypeka.gr
19	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΔΑΣΗ	Βασιλική Δούσκα, Επικεφαλής Γραφείου Ν.Σ. 2106430262
20	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	protokollo@attica.gr pexo@attica.gr
21	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	syntonistis@damt.gov.gr pnikola@damt.gov.gr
22	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΠΕΙΡΟΥ-ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	grafeiosyntonisti@apdhp-dm.gov.gr gg@apdhp-dm.gov.gr
23	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	sintonistis@apdthest.gov.gr gdxpp@apdthest.gov.gr
24	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	sintonistis@apd-depin.gov.gr ggdxxpp@apd-depin.gov.gr
25	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	gg@apdaigaiou.gov.gr pvadpexo@apdaigaiou.gov.gr
26	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΡΗΤΗΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ggg@apdkritis.gov.gr x.kargiolaki@apdkritis.gov.gr

Υπουργεία και υπηρεσίες περιβάλλοντος άλλων χωρών

ΧΩΡΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΥΠΡΟΣ	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος Κύπρου	registry@moa.gov.cy
ΙΣΠΑΝΙΑ	Υπουργείο Οικολογικής Μετάβασης και Δημογραφίας Ισπανίας	https://www.miteco.gob.es/es/ministerio/funciones-estructura/organismos-publicos/default.aspx
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Δράσης	ana.vaz@apambiente.pt
	Γραφείο Περιβάλλοντος Πορτογαλίας	geral@apambiente.pt
ΙΤΑΛΙΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χέρσου και Θάλασσας	pnm-udg@minambiente.it
ΜΑΛΤΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Αειφόρου Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής Μάλτας	adrian-dominic.ellul.1@gov.mt
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Υδάτων	edno_gishe@moew.government.bg
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης	info@vm.gov.hu
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Λιθουανίας	nfo@am.lt
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	Υπουργείο Προστασίας Περιβάλλοντος και Περιφερειακής Ανάπτυξης Λεττονίας	pasts@varam.gov.lv
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Υδάτων και Δασών Ρουμανίας	comunicare@mmediu.ro
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος Σλοβακίας	podatelna@enviro.gov.sk
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού, Γραφείο Περιβάλλοντος Σλοβενίας	gp.arso@gov.si
ΠΟΛΩΝΙΑ	Υπουργείο Κλίματος και Περιβάλλοντος	nfo@mos.gov.pl
ΤΣΕΧΙΑ	Υπουργείο Περιβάλλοντος	info@mzp.cz

Υπουργεία και Υπηρεσίες Δικαιοσύνης άλλων χωρών

ΧΩΡΑ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΥΠΡΟΣ	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	registry@mjpo.gov.cy
	Νομική Υπηρεσία Κυπριακής Δημοκρατίας	http://www.law.gov.cy/law/lawoffice.nsf/dmllawoffice_gr/dmllawoffice_gr?OpenDocument
ΙΣΠΑΝΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	prensa@mjusticia.es
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	https://www.portugal.gov.pt/en/gc21/ministries/justice
ΙΤΑΛΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	gabinetto.ministro@giustiziacert.it
ΜΑΛΤΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης, Πολιτισμού & Τοπικής Αυτοδιοίκησης	https://justice.gov.mt/mt/Pages/Feedback.aspx
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	pr@justice.government.bg
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	lakossag@im.gov.hu
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	rastine@tm.lt
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	pasts@tm.gov.lv , Lana.Maulina@tm.gov.lv
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης Ρουμανία	relatiipublice@just.ro dsc@just.ro
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	http://www.justice.gov.sk/Stranky/Ministerstvo/Kontakty/Zakladne-kontaktne-informacie.aspx
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	gp.mp@gov.si
ΠΟΛΩΝΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	kontakt@ms.gov.pl
ΤΣΕΧΙΑ	Υπουργείο Δικαιοσύνης	posta@mzp.justice.cz

Αστυνομικές Υπηρεσίες άλλων χωρών

ΧΩΡΑ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΚΥΠΡΟΣ	Αστυνομία Κύπρου	police@police.gov.cy
ΙΣΠΑΝΙΑ	Εθνική Αστυνομία	https://www.policia.es/_es/index.php
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	Εθνική Αστυνομία	https://www.policiajudiciaria.pt/english/#
ΙΤΑΛΙΑ	Εθνική Αστυνομία	https://www.poliziadistato.it/scrivici/message
ΜΑΛΤΑ	Αστυνομία	pulizija@gov.mt
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	Αστυνομία	gdnp@mvr.bg
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	Εθνική Αστυνομία	sajtougyelet@police.hu
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	Αστυνομία της Λιθουανίας	info@policija.lt
ΛΕΤΤΟΝΙΑ	Εθνική Αστυνομία	pasts@vp.gov.lv
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	Εθνική Αστυνομία	https://politiaromana.ro/ro/contact
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Υπουργείο Εσωτερικών	public@minv.sk
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Υπουργείο Εσωτερικών, Γενική Διεύθυνση Αστυνομίας	gp.policija@policija.si
ΠΟΛΩΝΙΑ	Εθνικό Αστυνομικό Σώμα	kancelaria@ksp.policja.gov.pl kancelaria.gabinetksp@policja.gov.pl
ΤΣΕΧΙΑ	Αστυνομία Τσεχικής Δημοκρατίας	epodatelna.policie@pcr.cz

Εθνικά Σημεία Επαφής LIFE

α/α	Κράτος Μέλος ΕΕ	Εθνικό Σημείο Επαφής για το πρόγραμμα LIFE
1	Αυστρία	Mr Florian Eywo. Email: florian.eywo@bmnt.gv.at
2	Βέλγιο	Mr Wim Smits. Email: wim.smits@vlaanderen.be
3	Βουλγαρία	Ms Sylvia Rangelova. Email: rangelova@moew.government.bg
4	Κροατία	Ms Nikolina Petkovic Gregoric. Email: nikolina.petkovic.gregoric@mzoe.hr; life@mzoe.hr
5	Κύπρος	Ms Marilena Papastavrou. E-mail: mpapastavrou@environment.moa.gov.cy
6	Τσεχία	Ms Markéta Konecna. Email: life@mzp.cz
7	Δανία	Ms. Jette Raal Stockholm. E-mail: jerst@mst.dk
8	Εσθονία	Mr Ivo Krustok. E-mail: ivo.krustok@envir.ee
9	Φινλανδία	Mr Pekka Harju-Autti. E-mail: pekka.harju-autti@ym.fi
10	Γαλλία	Mme Julia Pereira da Ponte. Email: lifeplusfrance@developpement-durable.gouv.fr
11	Γερμανία	LIFE federal advisory office. Email: life@z-u-g.org
12	Ελλάδα	Mr. George Protopapas. E-mail: g.protopapas@prv.ypeka.gr
13	Ουγγαρία	Ms. Ágnes Szijártó. E-mail: agnes.szijarto@am.gov.hu
14	Ιρλανδία	Margaret McCarthy. Email: LIFE@dcgae.gov.ie
15	Ιταλία	Dr Stefania Betti. Email: lifeplus@minambiente.it
16	Λετονία	Ms Ilona Mendzīņa. E-mail: ilona.mendzina@varam.gov.lv
17	Λιθουανία	Ms. Sigita Alčauskienė. E-mail: s.alcauskiene@am.lt
18	Λουξεμβούργο	Mr Gilles Biver. E-mail: gilles.biver@mev.etat.lu
19	Μάλτα	Ms Evelina Maria Colacino. Email: life.mesdc@gov.mt
20	Ολλανδία	Robin Hamerlinck. Email: robin.hamerlinck@minienw.nl
21	Πολωνία	Ms Grażyna Hadjiraftis. E-mail: Grazyna.Hadjiraftis@nfosigw.gov.pl
22	Πορτογαλία	Ms Isabel Lico. E-mail: isabel.lico@apambiente.pt
23	Ρουμανία	Ms Marisanda Pîrîianu. E-mail: marisanda.pirriianu@mmediu.ro
24	Σλοβακία	Ms Elena Molnárová. E-mail: elena.molnarova@enviro.gov.sk
25	Σλοβενία	Ms. Tatjana Orhini Valiavec. E-mail: tatjana.orhini-valjavec@gov.si

α/α	Κράτος Μέλος ΕΕ	Εθνικό Σημείο Επαφής για το πρόγραμμα LIFE
26	Ισπανία	Mr. Santiago Santillán Fraile. Email: bzn-life@mapama.es
27	Σουηδία	Ms. Emma Bergman. E-mail: Emma.Bergman@Naturvardsverket.se

Έργα LIFE

A/A	Πρόγραμμα	Συντονιστής Δικαούχος	Επαφή
1	LIFE Natura2000 Value Crete – LIFE13 INF/GR/000188	Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης	ecovalue@nhmc.uoc.gr
2	LifeEiClimA –LIFE13 NAT/GR/000909	Πανεπιστήμιο Πατρών	sinosg@upatras.gr
3	LIFE ENPE –LIFE14/GIE/UK/000043	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων Περιβάλλοντος	shaun.robinson@environment-agency.gov.uk
4	ForestLIFE – LIFE14/GIE/GR/000304	Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων	ekby@ekby.gr
5	LIFE-FORBIRDS – LIFE13 NAT/CY/000176	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Τμήμα Δασών, Κύπρος	director@fd.moa.gov.cy , nicolaouharis@cytanet.com.cy
6	LIFE SKYROSBIODIVERSITY - LIFE09 NAT/GR/000323	Δήμος Σκύρου	adimalexis@n2c.gr , dimoskirou@0888.syzefxis.gov.gr
7	LIFE Arcipelagu Garnija - LIFE14 NAT/MT/000991	Ορνιθολογική Εταιρεία Μάλτας	dilek.sahin@birdlifemalta.org
8	EcoLexLife project - LIFE16 GIE/SI/000728	TAX-FIN-LEX, pravno-poslovni portal, zalonitvo in izobraevanja, d.o.o.	info@ecolexlife.si
9	LIFE EuroTurtles – LIFE15 NAT/HR/000997	Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κροατίας	info@euroturtles.eu
10	LIFE+ Meadow Birds – LIFE10 NAT/DE011	Lower Saxony Water Management, Coastal Defense and Nature Conservation Agency (NLWKN)	heinrich.belting@nlwkn-ol.niedersachsen.de
11	LIFE Euro Large Carnivores - LIFE16 GIEDE/000661	WWF Γερμανίας	moritz.klose@wwf.de
12	LIFE Viva Grass - LIFE13 ENV/LT/000189	Φόρουμ Περιβάλλοντος Βαλτικής	zymantas.morkvenas@bef.lt
13	LIFE “Cyprus Capacity Building for LIFE – Cyclamen” LIFE14 CAP/CY/000006	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Τμήμα Περιβάλλοντος, Κύπρος	pkakonitis@environment.moa.gov.cy
14	LIFE PRIMED - LIFE17 NAT/GR/000511	Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης	coordinator@lifeprimed.eu
15	LIFE ForOpenForests - LIFE11 NAT/GR/1014	Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης	foropenforests@eepf.gr
16	LIFE Lynx (LIFE16 NAT/SI/000634)	Υπηρεσία Δασών Σλοβενίας	life.lynx.eu@gmail.com
17	LIFE GrIn - LIFE17GIC/GR/000029	ΕΛΓΟ Δήμητρα – Ινστιτούτο Μεσογειακών και Δασικών Οικοσυστημάτων	lifegringic@gmail.com

A/A	Πρόγραμμα	Συντονιστής Δικαούχος	Επαφή
18	LIFE DINALP BEAR - LIFE13 NAT/SI/000550	Υπηρεσία Δασών Σλοβενίας	rok.cerne@zgs.si
19	LIFE AMYBEAR - LIFE15 NAT/GR/001108	LEVER Σύμβουλοι Ανάπτυξης ΑΕ	lifeamybear@outlook.com
20	LIFE SAFE CROSSING - LIFE17 NAT/IT/000464	Εταιρεία Συμβούλων AGRISTUDIO S.r.l.	info@safe-crossing.eu
21	LIFE Greek Task Force - LIFE14 CAP/GR/000003 – GR LTF	Πράσινο Ταμείο	life@prasinotameio.gr
22	LIFE Justice for Nature - LIFE15 GIE/PL/000758	Γενική Διεύθυνση Προστασίας Περιβάλλοντος, Υπουργείο Περιβάλλοντος Πολωνίας	karolina.grosicka@gdos.gov.pl
23	LIFE Against Bird Crime - LIFE17 GIE/NL/000599	Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Birdlife	lilla.barabas@birdlife.org
24	LIFE APEX – ENV/SK/000355	Ινστιτούτο Περιβάλλοντος Σλοβακίας	slobodnik@ei.sk
25	LIFE Reason For Hope - LIFE12 BIO/AT/000143	Förderverein Waldrappteam	info@waldrapp.eu
26	LIFE SWIPE Project - LIFE19 GIE/BG/000846	WWF Βουλγαρίας	office@wwf.bg smalic@wwfadria.org, akrvaric@wwfadria.org
27	LIFE IP Physis - LIFE18 IPE/CY/000006	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Τμήμα Περιβάλλοντος, Κύπρος	estylianopoulou@environment.moa.gov.cy
28	LIFE IP 4Natura - LIFE16 IPE/GR/000002	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας Ελλάδα	i.mitsopoulos@prv.ypeka.gr
29	LIFE-IP NATURA.SI - LIFE17 IPE/SI/000011	Υπουργείο Περιβάλλοντος Σλοβενίας	life.mop@gov.si
30	PAF-NATURALIT -LIFE16 IPE/LT/000016	Γραφείο Διαχείρισης Προγραμμάτων Περιβάλλοντος Λιθουανίας	birute.valatkiene@apva.lt
31	GRIP on LIFE-IP - LIFE16 IPE/SE/000009	Γραφείο Δασών Σουηδίας	gunilla.oleskog@skogsstyrelsen.se
32	LIFE-IP INTEMARES - LIFE15 IPE/ES/000012	Ίδρυμα Βιοποικιλότητας Ισπανία	itorres@fundacion-biodiversidad.es
33	LIFE PROFILE - LIFE19 GIE/GR/001127	ΥΠΕΝ-ΣΥΓΑΠΕΖ	poulis@prv.ypeka.gr
34	Life+ Nature Guardians - LIFE17 GIE/ES/000630	Ισπανική Ορνιθολογική Εταιρεία	gestion@seo.org guardianes@seo.org

A/A	Πρόγραμμα	Συντονιστής Δικαούχος	Επαφή
35	LIFE NATURARMY - LIFE18 GIE/FR/001029	Υπουργείο Στρατιωτικών Γαλλίας	lifebioarmy@gmail.com
36	LIFE TACKLE - LIFE17 GIE/IT/000611	Σχολή Προχωρημένων Σπουδών Αγίας Άννας, Ιταλία	t.daddi@sssip.it admin@lifetackle.eu
37	LIFE-A2J-EARL - LIFE16 GIE/CZ/000791	Ένωση Δικαιοσύνης και Περιβάλλοντος, Τσεχία	info@justiceandenvironment.org info@clientearth.org
38	LIFE FOR DANUBE STURGEONS - LIFE15 GIE/AT/001004	WWF Αυστρίας	sturgeons@wwf.at wwf@wwf.at
39	LIFE Legal Actions - LIFE15 GIE/DE/000795	Περιβαλλοντική Δράση Γερμανίας	muenster@duh.de
40	LIFEJustice for Nature - LIFE15 GIE/PL/000758	Γενική Διεύθυνση Προστασίας Περιβάλλοντος Πολωνίας	karolina.grosicka@gdos.gov.pl ancelaria@gdos.gov.pl
41	Grassland for meadowbirds - LIFE11 NAT/DE/000347	NABU Naturschutzstation Niederrhein	info@nabu-naturschutzstation.de
42	LIFE+ Guguy - LIFE12 NAT/ES/000286	Gestión y Planeamiento Territorial y Medioambiental, S.A.U. (GESPLAN)	https://www.lifeguguy.com/
43	LIFE Lab - LIFE – Closer to You - LIFE14 CAP/RO/000007	Romanian Ministry of Environment	madalina.cozma.life@mmediu.ro
44	LIFE Good Stream - LIFE Good Stream	Swedish Agency for Marine and Water Management	john.strand@hushallningssallskapet.se
45	LIFE BNIP - LIFE14 IPE/BE/000002	Belgian Agency for Nature and Forests	https://www.life-bnip.be/en/
46	LIFE-IP Natural Course - LIFE14 IPE/UK/000027	Natural Course - The Environment Agency UK	info@naturalcourse.co.uk
47	LIFE IP Atlantic Region DE - LIFE15 IPE/DE/000007	Bezirksregierung Münster	sandlandschaften@brms.nrw.de
48	LIFE IP PAF INTEMARES - LIFE15 IPE/ES/000012	Υπουργείο Οικολογικής Μετάβασης Ισπανίας	intemares@fundacion-biodiversidad.es itorres@fundacion-biodiversidad.es
49	LIFE BACCATA - LIFE15 NAT/ES/000790	IBADER - Institute of Agrarian Biodiversity and Rural Development	info@life-baccata.eu
50	LIFE MagniDucatusAcrola -LIFE15 NAT/LT/001024	Baltic Environmental Forum Lithuania	info@bef.lt
51	LIFE living Natura 2000 - LIFE16 GIE/DE/000012	Bayerische Akademie für Naturschutz und Landschaftspflege	poststelle@anl.bayern.de

A/A	Πρόγραμμα	Συντονιστής Δικαούχος	Επαφή
52	LIFE NaturallyEst - LIFE16 GIE/EE/000665	Estonian Fund for Nature	elf@elfond.ee
53	LIFE Green-Gol Carpathians - LIFE16 GIE/PL/000648	UNEP/GRID-Warsaw Centre	zielonainfrastruktura@karpatylacza.pl
54	CZ-SK SOUTH LIFE - LIFE16 NAT/CZ/000001	South Bohemia Region	littera@broz.sk jezkova@kraj-jihocesky.cz
55	LIFE for Insects - LIFE16 NAT/CZ/000731	Nature Conservation Agency of the Czech Republic	aopkcr@nature.cz
56	LIFE FLUVIAL - LIFE16 NAT/ES/000771	University of Oviedo, Institute of Natural Resources and Territorial Planning (INDUROT)	lifefluvial@uniovi.es
57	LIFE Habitats Calanques - LIFE16 NAT/FR/000593	Regional Agency for Biodiversity and Environment, Provence Alpes-Cote d' Azur	https://www.habitats-calanques.fr/fr
58	GrassLIFE - LIFE16 NAT/LV/000262	Latvian Fund for Nature	https://grasslife.lv/about-grasslife-english/
59	LIFE Urban Storm - LIFE17 CCA/EE/000122	Baltic Environmental Forum Estonia	info@viimsivv.ee
60	LIFEforBgNATURA: NEW HORIZONS - LIFE17 GIE/BG/000371	Green Balkans (NGO)	office@greenbalkans.org
61	LIFE-IP: N2K Revisited- LIFE17 IPE/CZ/000005	Ministry of the Environment of the Czech Republic	jednapriroda@mzp.cz
62	LIFE-IP NATURA.SI- LIFE17 IPE/SI/000011	Ministry of the Environment and Spatial Planning, Slovenia	http://www.natura2000.si/en/
63	The Lagoon of LIFE - LIFE17 NAT/BG/000558	Bulgarian Biodiversity Foundation	saltolife@biodiversity.bg
64	LIFE Osmoderma 2017 - LIFE17 NAT/CZ/000463	Lithuanian Fund for Nature	osmoderma@glis.lt
65	Reeds for LIFE - LIFE17 NAT/DE/000460	Naturschutzzentrum im Kreis Kleve e.V.	info@nz-kleve.de
66	LIFE 4 POLLINATORS - LIFE18 GIE/IT/000755	University of Bologna	https://www.life4pollinators.eu/en/contact-0
67	LIFE-IP ForEst&FarmLand - LIFE18 IPE/EE/000007	Estonian Ministry of the Environment	krista.tonisson@envir.ee

A/A	Πρόγραμμα	Συντονιστής Δικαούχος	Επαφή
68	LIFE GoodWater IP - LIFE18 IPE/LV/000014	State Limited Liability Company "Latvian Environment, Geology and Meteorology Centre"	goodwater@lvgmc.lv
69	LIFE BOREAL WOLF - LIFE18 NAT/FI/000394	Natural Resources Institute Finland (Luke)	susilife@luke.fi
70	LIFE ARCPROM - LIFE18 NAT/GR/000768	CALLISTO, Wildlife and Nature Conservation Society	lifearcprom@uowm.gr
71	LIFE CLAW - LIFE18 NAT/IT/000806	Parco nazionale dell' Appennino tosco-emiliano	https://www.lifeclaw.eu/en/
72	LIFE WolfAlps EU LIFE18 NAT/IT/000972	Director of the Protected Areas of the Maritime Alps	https://www.lifewolfalps.eu/en
73	LIFE AMPHICON - LIFE18 NAT/SI/000711	Municipality Grosuplje, Slovenia	lifeamphicon@gmail.com
74	LIFE Future Forest - LIFE19 ENV/DE/000123	County Administration Landsberg a. Lech, Germany	d.palenberg@the-blue.net
75	LIFE-IP LatViaNature - LIFE19 IPE/LV/000010	Nature Conservation Agency	ieva.salieniece@daba.gov.lv
76	LIFEstockProtect - LIFE19 NAT/AT/000889	BIO AUSTRIA Niedersterreich und Wien	management@lifestockprotect.info
77	LIFE FOR POMORIE LAGOON - LIFE19 NAT/BG/000804	Green Balkans (NGO)	dpopov@greenbalkans.org
78	LIFE LxAquila - LIFE19 NAT/PT/000414	Sociedade Portuguesa para o Estudo das Aves	joaquim.teodosio@spea.pt
79	LIFE PROWHiBIT - LIFE18 GIE/GR/000899 - PROWHIBIT	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας Ελλάδας	arontogianni.prv@gmail.com info@stopwastecrime.gr RPilidou@prasinotameio.gr

Άλλα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

A/A	Πρόγραμμα	Φορέας	Επικοινωνία
1	Interregional Environmental Integration of Waste Management in European Heritage Cities	Sanitation Córdoba (SADECO)- Δημοτική Εταιρία της Κόρβοδα	https://www.interregeurope.eu/intherwaste/
2	Effectiveness of Environmental Urban policies to improve Resources Efficiency	Ένωση 35 τοπικών υπηρεσιών της Γαλικίας και της Πορτογαλίας-Atlantic Axis of Peninsular Northwest	https://www.interregeurope.eu/eure/
3	Cultural resources in the mountain areas - CRinMa	Διασυνοριακό Πρόγραμμα Interreg V-A Πολωνία-Σλοβακία 2014-2020, The Malopolska Region, Poland	urzad@umwm.pl
4	Innovative Models for Protected Areas: exchange and Transfer - IMPACT	Regional Government of Andalucía	Avenida Manuel Siurot, 50. Sevilla, 41071 Spain
5	Project Ancient Cities for Endemic Flora: From Apollo to Athena - A2A	Σύνδεσμος για τη διατήρηση των ορχιδεών και της βιοποικιλότητας της Αττάλειας (Association for the Conservation of Antalya Orchids and Biodiversity -CAOB)	info@antok.org.tr
6	Copernicus - European Union's Earth Observation Programme	Ευρωπαϊκή Επιτροπή	support@copernicus.eu
7	ERBFacilityCOST Action (CA16224)	Ευρωπαϊκή Συνεργασία για την Επιστήμη και την Τεχνολογία-Cost	office@cost.eu

Διαχειριστές Δικτύου NATURA 2000 Ευρώπης

α/α	Κράτος Μέλος ΕΕ	Διαχειριστής Δικτύου NATURA 2000	Επικοινωνία
1	Αυστρία	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Γεωργίας, Περιφερειών και Τουρισμού	service@bmlrt.gv.at
2	Βέλγιο	Γραφείο για τη Φύση και τα Δάση	anb@vlaanderen.be
3	Βουλγαρία	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Υδάτων	www.moew.government.bg
4	Κροατία	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	https://mzoe.gov.hr/
5	Κύπρος	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. Τμήμα Περιβάλλοντος	director@environment.moa.gov.cy
6	Τσεχία	Υπουργείο Περιβάλλοντος	info@mzp.cz
7	Δανία	Γραφείο Φύσης	nst@nst.dk
8	Εσθονία	Υπουργείο Περιβάλλοντος	infolaud@envir.ee
9	Φινλανδία	Υπουργείο Περιβάλλοντος	neuvonta@ym.fi
10	Γαλλία	Γαλλικό Γραφείο για τη Βιοποικιλότητα	presse@afbiodiversite.fr
11	Γερμανία	Ομοσπονδιακό Γραφείο για τη Διατήρηση της Φύσης	info@bfn.de
12	Ελλάδα	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	secmin@ypen.gr
13	Ουγγαρία	Υπουργείο Γεωργίας	info@am.gov.hu
14	Ιρλανδία	Υπηρεσία Εθνικών Πάρκων και Άγριας Ζωής	nature.conservation@chg.gov.ie
15	Ιταλία	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Προστασίας Γης και Θάλασσας	urp@minambiente.it
16	Λετονία	Γραφείο Διατήρησης Φύσης	pasts@daba.gov.lv
17	Λιθουανία	Υπουργείου Περιβάλλοντος	info@am.lt
18	Λουξεμβούργο	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Κλίματος και Αειφόρου	DIESCHBOURG.Carole@mev.etat.lu
19	Μάλτα	Υπουργείο Αειφόρου Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής	jose.herrera@gov.mt
20	Ολλανδία	Υπουργείο Γεωργίας, Φύσης και Ποιότητας Τροφίμων	J.Sluite@minInv.nl
21	Πολωνία	Γενική Διεύθυνση Προστασίας Περιβάλλοντος	kancelaria@gdos.gov.pl

α/α	Κράτος Μέλος ΕΕ	Διαχειριστής Δικτύου NATURA 2000	Επικοινωνία
22	Portugal	Πορτογαλικό Ινστιτούτο για τη Διατήρηση της Φύσης και των Δασών	www.icnf.pt
23	Πορτογαλία	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Υδάτων και Δασών	relatii.publice@madr.ro
24	Σλοβακία	Υπηρεσία Διατήρησης της Φύσης	sekretariat@sopsr.sk
25	Σλοβενία	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού	gp.mop@gov.si
26	Ισπανία	Υπουργείο Γεωργίας και Αλιείας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος	contacto@marma.es
27	Σουηδία	Σουηδικό Γραφείο Προστασίας της Φύσης	registrator@swedishepa.se

Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, υπαγόμενες στον ΟΦΥΠΕΚΑ (πρώην Φορείς Διαχείρισης ΠΠ)

A/A	ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
1	Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης	info@fdor.gr
2	Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης	info@evros-delta.gr
3	Φορέας Διαχείρισης Αμβρακικού Κόλπου-Λευκάδας	foreas_amvrakikou@yahoo.gr fdyamvra@otenet.gr
4	Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Ακαρνανικών Ορέων	info@fdlmes.gr
5	Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα, Μούστου, Μαινάλου & Μονεμβασιάς	info@fdparnonas.gr
6	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου	info@olympusfd.gr fedolymp@otenet.gr
7	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης	info@kerkini.gr
8	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου	pindos.np@gmail.com mail@pindosnationalpark.gr
9	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης, Κοιλιάδας Σπερχειού και Μαλιακού Κόλπου	oiti@otenet.gr
10	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών	fdedp@otenet.gr
11	ΦΔ Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς-Λευκίμμης-Σουφλίου	info@dadia-np.gr
12	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας	info@parnitha.net
13	Φορέας Διαχείρισης Χελμού-Βουραϊκού	fdxb@otenet.gr
14	Φορέας Διαχείρισης Κάρλας-Μαυροβουνίου-Κεφαλοβρύσου-Βελεστίνου-Δέλτα Πηνειού	info@fdkarlas.gr
15	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου	foreasainou@ath.forthnet.gr
16	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Παμβώτιδας	malpi@otenet.gr
17	Φορέας Διαχείρισης Κοτυχίου – Στροφυλιάς και Κυπαρισσιακού Κόλπου	fdks@otenet.gr
18	Φορέας Διαχείρισης Καλαμά-Αχέροντα-Κέρκυρας	info@kalamas-acherontas.gr
19	Φορέας Διαχείρισης Καρπάθου-Σαρίας-ΠΠ Δωδεκανήσου	foreaska@gmail.com
20	Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Νέστου & Λιμνών Βιστωνίδας – Ισμαρίδας και Θάσου	fdnesism@otenet.gr

A/A	ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
21	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου	info@nmp-zak.org
21	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου	info@nmp-zak.org
22	Φορέας Διαχείρισης Κορώνειας- Βόλβης-Χαλκιδικής	foreaskv@otenet.gr
23	ΦΔ Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου Β. Σποράδων	info@alonissos-park.gr
24	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού	info@parnassosnp.gr fdparnas@yahoo.gr
25	ΦΔ Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Κοιλιάδας Αχελώου, Αγράφων και Μετεώρων	park.tzoumerka@gmail.com
26	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Σχινιά Μαραθώνα, Υμηττού και Νοτιοανατολικής Αττικής	info@naturaattica.gr
27	ΦΔ Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς & Δυτικής Κρήτης	info@samaria.gr
28	Φορέας Διαχείρισης ΠΠ Θερμαϊκού Κόλπου	fdthermaikou@gmail.com
29	Φορέας Διαχείρισης ΠΠ Βόρα-Πάικου-Βερμίου	foreasdiax.bpb@gmail.com
30	Φορέας Διαχείρισης ΠΠ Δυτικής Μακεδονίας	Δ/Υ
31	Φορέας Διαχείρισης Κορινθιακού Κόλπου	fdkorinthiakou@gmail.com
32	Φορέας Διαχείρισης ΠΠ Εύβοιας	Δ/Υ
33	Φορέας Διαχείρισης ΠΠ Νοτίας Πελοποννήσου-Κυθήρων	Δ/Υ
34	Φορέας Διαχείρισης ΠΠ Κυκλάδων	cycladesfd@gmail.com
35	Φορέας Διαχείρισης ΠΠ Βορείου Αιγαίου	Δ/Υ
36	Φορέας Διαχείρισης ΠΠ Κεντρικής και ανατολικής Κρήτης	fdppkakritis@gmail.com
37	Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής	info-ofypeka@prv.ypeka.gr
38	Δίκτυο Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών της Ελλάδας	antgalanaki@gmail.com

Δικηγορικοί Σύλλογοι Ελλάδας

1	ΑΓΡΙΝΙΟΥ	dsagrin@otenet.gr
2	ΑΘΗΝΩΝ	dsa@forthnet.gr
3	ΑΙΓΙΟΥ	dsaigio@gmail.com
4	ΑΛΕΞ/ΛΗΣ ΕΒΡΟΥ	info@dsaxd.gr
5	ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ	dsa_mal@yahoo.gr
6	ΑΜΦΙΣΣΑΣ	Δ/Υ
7	ΑΡΤΑΣ	info@dsartas.gr
8	ΒΕΡΡΟΙΑΣ	info@dsb.gr
9	ΒΟΛΟΥ	dsvol@dsvol.gr
10	ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ	info@dsgian.gr
11	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	dsgrevenwn@gmail.com
12	ΓΥΘΕΙΟΥ	dikigsilgt@yahoo.gr
13	ΔΡΑΜΑΣ	info@dsdr.gr
14	ΕΔΕΣΣΗΣ	dsedessas@yahoo.gr
15	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Δ/Υ
16	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	diksylzak@gmail.com
17	ΗΛΕΙΑΣ	disilias@otenet.gr
18	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	dikigorher@yahoo.gr
19	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	info@dsthes.gr
20	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	dsthe@otenet.gr
21	ΘΗΒΩΝ	dsthivas@otenet.gr
22	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	info@dsioan.gr
23	ΚΑΒΑΛΑΣ	dskaval@otenet.gr
24	ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	andreas-oikonomou@hotmail.com
25	ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	info@dskalamatas.gr
26	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	info@dskard.gr
27	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	dskastor@otenet.gr

28	ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	contact@dskaterinis.gr
29	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	grammateia@dsc.gr
30	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	dskefalinias@hol.gr
31	ΚΙΛΚΙΣ	dskilkis@gmail.com
32	ΚΟΖΑΝΗΣ	diksikoz@otenet.gr
33	ΚΟΡΙΝΘΟΥ	diksyl.korinthou@gmail.com
34	ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ	dikh33@otenet.gr
35	ΚΩ	dik.syll.kw@gmail.com
36	ΛΑΜΙΑΣ	dik_slam@otenet.gr
37	ΛΑΡΙΣΗΣ	dslar@dslar.gr
38	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	dslasithiou@yahoo.gr
39	ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ	dslevadias@gmail.com
40	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	dslefkados@yahoo.gr
41	ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	dsmesol@gmail.com
42	ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	lawbarmt@otenet.gr
43	ΝΑΞΟΥ	dsnax@dsnax.gr
44	ΝΑΥΠΛΙΟΥ	dsn@otenet.gr
45	ΞΑΝΘΗΣ	dsxanthi@dsxanthi.gr
46	ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ	info@dso.gr
47	ΠΑΤΡΩΝ	diksipat@otenet.gr
48	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	secretary@dspeir.gr
49	ΠΡΕΒΕΖΗΣ	dikh60@otenet.gr
50	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	info@dsreth.gr
51	ΡΟΔΟΠΗΣ	info@dsro.gr
52	ΡΟΔΟΥ	info@dsrnet.gr
53	ΣΑΜΟΥ	info@dssamou.gr
54	ΣΕΡΡΩΝ	dsser@otenet.gr
55	ΣΠΑΡΤΗΣ	dikspartis@hotmail.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

56	ΣΥΡΟΥ	dss@hol.gr
57	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	dstrikala@dstrik.gr
58	ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ	info@dstripolis.gr
59	ΦΛΩΡΙΝΗΣ	dsflorinas@gmail.com
60	ΧΑΛΚΙΔΑΣ	dshal@otenet.gr
61	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	dshalkidikis@dshalk.gr
62	ΧΑΝΙΩΝ	dschania@dsch.gr
63	ΧΙΟΥ	info@dsx.gr

Δικηγορικοί Σύλλογοι Κύπρου

1	ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	info@cba.org.cy
2	ΔΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	m.vorkas@vorkaslaw.com.cy info@vorkaslaw.com.cy
3	ΔΣ ΛΕΜΕΣΟΥ	charis@cddlegal.com
4	ΔΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	chris@mouskoslaw.com
5	ΔΣ ΠΑΦΟΥ	szannoupas@hotmail.com
6	ΔΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	stavrosm@cytanet.com.cy
7	ΔΣ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ	ctaramountas@cytanet.com.cy

Εθνικές και διεθνείς περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

A/A	Διεθνείς και Ελληνικές Περιβαλλοντικές ΜΚΟ	Επικοινωνία
1	WWF Ελλάς	support@wwf.gr
2	WWF Βουλγαρία	office@wwf.bg
3	WWF Ιταλίας, Γραφείο Νομικών	info@wwf.it wwfufficiolegale@pec.wwf.it
4	WWF Πορτογαλίας	www.wwf.pt
5	WWF Ισπανίας	https://www.wwf.es/
6	WWF Πολωνίας	kontakt@wwf.pl
7	WWF Σερβίας	dporej@wwfadria.org
8	WWF Ουγγαρίας	https://wwf.hu/en/rolunk/wwf-magyarorszag/
9	WWF Ρουμανίας	office@wwf.ro
10	WWF Σλοβακίας	info@wwfsk.org
11	WWF Αυστρίας	wwf@wwf.at
12	WWF Λεττονία	info@pdf.lv
13	ECODES Spain	ecodes@ecodes.org
14	Federacion Ecoloxista Galega	feg@federacionecoloxista.org
15	Ecologistas en Acción	C/ Marqués de Leganés 12, 28004 Madrid
16	BirdLife Azerbaijan	info@aos.az
17	BirdLife Belarus	info@ptushki.org
18	BirdLife Bulgaria	bspb_hq@bspb.org
19	BirdLife Cyprus	birdlifecyprus@birdlifecyprus.org.cy
20	BirdLife Faroe Islands	info@fuglar.fo fuglafrodifelagid@gmail.com
21	BirdLife Estonia	eoy@eoy.ee
22	BirdLife Czeck	cso@birdlife.cz
23	BirdLife Georgia	office@sabuko.ge
24	BirdLife Hungary	mme@mme.hu

A/A	Διεθνείς και Ελληνικές Περιβαλλοντικές ΜΚΟ	Επικοινωνία
25	BirdLife Gibraltar	info@gonhs.org
26	BirdLife Italy	info@lipu.it
27	BirdLife Kazakhstan	acbk@acbk.kz
28	BirdLife Latvia	putni@lob.lv
29	BirdLife Malta	info@birdlifemalta.org
30	BirdLife Montenegro	czip@czip.me
31	BirdLife North Macedonia	contact@mes.org.mk
32	BirdLife Lithuania	lod@birdlife.lt
33	BirdLife Liechtenstein	bzg@bzg.li renat@renat.li
34	BirdLife Poland	office@otop.org.pl
35	BirdLife Portugal	spea@spea.pt
36	BirdLife Romania	office@sor.ro
37	BirdLife Serbia	sekretar@pticesrbije.rs
38	BirdLife Slovakia	vtaky@vtaky.sk
39	BirdLife Slovenia	dopps@dopps.si
40	BirdLife Spain	seo@seo.org
41	BirdLife Ukraine	uspb@birdlife.org.ua
42	BirdLife Uzbekistan	roman.kashkarov@iba.uz
43	BirdLife Turkey	doga@dogadernegi.org
44	LEGAMBIENTE Italy	legambiente@legambiente.it legambiente@pec.legambiente.it
45	European Environmental Bureau	eeb@eeb.org
46	European Environmental Citizens' Organisation for Standardisation (ECOS)	info@ecostandard.org
47	MIO-ECSDE	info@mio-ecsde.org
48	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία	info@ornithologiki.gr

A/A	Διεθνείς και Ελληνικές Περιβαλλοντικές ΜΚΟ	Επικοινωνία
49	Καλλιστώ	info@callisto.gr
50	ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ	arcturos@arcturos.gr
51	Αρχιπέλαγος	info@archipelago.gr
52	ΑΡΧΕΛΩΝ	info@archelon.gr
53	ΜΟm	info@mom.gr
54	Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού	elet@ellinikietairia.gr
55	GREENPEACE Ελλάδα	gpgreece@greenpeace.org
56	ANIMA	info@wild-anima.gr wildlifecare@gmail.com
57	ΑΛΚΥΟΝΗ	alkioniparos@yahoo.gr
58	ΑΡΙΩΝ	arion@arion.org.gr
59	Δράση για την Άγρια Ζωή	mail@drasi-agriazoi.gr
60	Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης	info@eepf.gr
61	ClientEarth	info@clientearth.org
62	Biopolitics International Organisation	ava@biopolitics.gr
63	iSea	info@isea.com.gr
64	Terra Cypria	info@terracypria.org
65	Ινστιτούτο Σπηλαιολογικών Ερευνών Ελλάδος	infoinspee@gmail.com

Εθνικές οργανώσεις, ιδρύματα και δίκτυα για την περιβαλλοντική νομοθεσία και την εφαρμογή της

A/A	Εθνικές Οργανώσεις, Ιδρύματα, Δίκτυα	Επικοινωνία
1	Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων	endikeis@otenet.gr
2	Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος	http://enosieisaggeleon.gr/
3	Ένωση Διοικητικών Δικαστών	enosidioikitikondikaston@yahoo.gr
4	Άρειος Πάγος	gram@areiospagos.gr
5	Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών	info@esdi.gr
6	Ένωση Ελλήνων Νομικών e-ΘΕΜΙΣ	ethemisethemisethemis.gr
7	Ολομέλεια Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας	http://portal.olomeleia.gr/el
8	Ένωση Ασκουμένων & Νέων Δικηγόρων Αθηνών	eanda.gr@gmail.com
9	Ένωση Ασκουμένων και Νέων Δικηγόρων Θεσσαλονίκης	eandith@gmail.com
10	Βουλή των Ελλήνων-Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος	d.avgerinopoulou@parliament.gr
11	Πανεπιστήμιο Αιγαίου (Σχολή Περιβάλλοντος)	contactus@aegean.gr
12	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Σχολές Νομικής και Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος)	info@law.auth.gr info@agrofor.auth.gr
13	Πανεπιστήμιο Πατρών (Τμήμα Βιολογίας, Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος)	grambio@upatras.gr gramdpfp@upatras.gr
14	Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Νομική Σχολή)	ekourel@law.uoa.gr
15	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (Τμήμα Νομικής & Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων)	protocol@duth.gr
16	Πανεπιστήμιο Κρήτης (Τμήμα Βιολογίας)	ecbio@uoc.gr

Διεθνείς υπηρεσίες, οργανώσεις και δίκτυα για την περιβαλλοντική νομοθεσία και την εφαρμογή της

A/A	Διεθνείς Οργανώσεις	Επικοινωνία
1	Environmental Crime Network (EnviCrimeNet)	http://www.envicrimenet.eu/
2	Europol	https://www.europol.europa.eu/
3	European Union Action to Fight Environmental Crime	https://efface.eu/
4	Environmental Protection Agency	info@epa.ie
5	European Geoparks Network	http://www.europeangeoparks.org/
6	SLL - Finnish Association for Nature Conservation	toimisto@sll.fi
7	The Nature League	Director@luontoliitto.fi
8	Nature and Environment	kansliet@naturochmiljo.fi
9	EEB - France Nature Environment	eeb@eeb.org
10	German Nature Conservation Ring	info-berlin@dnr.de ; info@dnr.de
11	MTVSZ - Hungarian Association of Conservationists	info@mtvsz.hu
12	Irish Environmental Network	office@ien.ie
13	European Network of Prosecutors of Environment	shaun.robinson@environment-agency.gov.uk
14	European Union Forum of Judges for the Environment- EUFJE	farah.bouquelle@eufje.org
15	European Union Network of the Implementation and Enforcement of Environmental Law IMPEL	info@impel.eu
16	Baltic Environmental Forum Lithuania	info@bef.lt
17	Baltic Environmental Forum Latvia	bef@bef.lv
18	Baltic Environmental Forum Estonia	info@bef.ee
19	Baltic Environmental Forum Deutschland	info@bef-de.org
20	INTERPOL-Environmental Crime Programme	environmentalcrime@interpol.int
21	International Police Association (IPA)	iac@ieb-ipa.org
22	Delta Danube Biosphere Reserve Authority	arbdd@ddbba.ro
23	European Environmental Law Forum (EELF)	secretariat@eelf.info
24	European Union Agency for Criminal Justice Cooperation (EUROJUST)	https://www.eurojust.europa.eu/

A/A	Διεθνείς Οργανώσεις	Επικοινωνία
25	Academy of European Law (ERA)	info@era.int
26	International Network for Environmental Compliance and Enforcement (INECE)	info@inece.org
27	Environmental Law Institute (ELI)	https://www.eli.org/
28	Asian Regional Partners Forum on Combating Environmental Crime (ARPEC)	gosling@un.org
29	Latin American Environmental Prosecutors Network	mpambiental@mpambiental.org cappelli@mp.rs.gov.br
30	Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE)	ccbe@ccbe.eu
31	Convergences	contact@convergences.org
32	European Environment Agency	https://www.eea.europa.eu/
33	United Nations Environment Programme/Coordinating Unit for the Mediterranean Action Plan	https://www.unep.org/uneppmap/
34	University of Cyprus (Department of Law)	chrysok@ucy.ac.cy
35	Cyprus Legal Information Institute (CyLii)	http://www.cylaw.org
36	Network of the presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union	ecretariat@networkpresidents.eu

LIFE NATURA
THEMIS Ο Νόμος
στην Υπηρεσία
του Περιβάλλοντος

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΡΗΤΗΣ

LIFE Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση: «Πρώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη» - LIFE14 GIE/GR/000026

Παρατηρητήριο Περιβαλλοντικού Δικαίου Ανατολικής Κρήτης

Δικηγορικός Σύλλογος Ηρακλείου
Θεοτοκοπούλου 28, 712 02 Ηράκλειο
Τηλ.: 2814007442
E-mail: observatoryeastcrete@gmail.com
Σμπώκος Πώργος, Δικηγόρος

Παρατηρητήριο Περιβαλλοντικού Δικαίου Δυτικής Κρήτης

Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων
Δικαστικό Μέγαρο Χανίων
Πλατεία Ελευθερίας, 731 34 Χανιά
Τηλ.: 2821041179
E-mail: observatorywestcrete@gmail.com
Μανιαδάκη Μαρία, Δικηγόρος

Πανεπιστήμιο Κρήτης Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ)

Κτήρια Λεωφ. Κνωσού, Γραφείο Γ213
714 09 Ηράκλειο
Τηλ.: 2810393265
E-mail: themis@nhmc.uoc.gr
Δρ Μιχάλης Προμπονάς

Εφαρμογή για έξυπνες συσκευές:
app-naturathemis.gr

Κατεβάστε την εφαρμογή για:

Android

iOS

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME. Μέρος της ίδιας συμμετοχής των εταιρών συγχρηματοδοτήθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Φορείς υλοποίησης:

www.lifethemis.eu

LIFE Themis